

Ed.

881. Nefndarálit

um frv. til l. um ræktun lax og silungs í Austfirðingafjórðungi o. fl.

Frá landbúnaðarnefnd.

Nefndin hefur rætt mál þetta á nokkrum fundum, leitað um það álits veiðimálanefndar og Geirs Gigju náttúrufræðings og fengið álitsskjöl frá báðum, svo og frá Þór Guðjónssyni fiskifræðingi.

Pessir aðilar allir komu einnig á fund til n. og þá jafnframt þrír þeirra manna, er talað hefur verið um, að tækjust á hendur fiskiræktarstarfið, svo sem greint er frá í greinargerð frv. Var þá rætt um málið yfirleitt, og voru skoðanir manna nokkuð skiptar, sérstaklega um það atriði, hversu mikilla rannsókna væri enn þörf, aður en löggjöf yrði sett. Allir virtust þó sammála um það, að þá er mál þetta hefði fengið nægilegan undirbúning, væri sjálfsagt að hefjast handa um mikla fiskirækt í vatnahverfi Lagarfljóts, og að gerðar yrðu nauðsynlegar ráðstafanir til þess, að sú framkvæmd mætti takast sem bezt. Allir þeir er n. ræddi við, aðrir en Þór Guðjónsson, er taldi þörf meiri rannsókna strax, voru því fylgjandi, að frv. yrði samþykkt á þessu þingi, sjá t. d. ályktun veiðimálan., sem prentuð er með nál. þessu sem fylgiskjal.

Að athuguðum öllum málavöxtum, m. a. því, hversu nú er komið nærrí þingslitum, hefur n. orðið sammála um að leggja það til, að frv. verði afgreitt með svofelldri

RÖKSTUDDRI DAGSKRÁ:

Svo nærrí er komið þinglausnum, að augljóst er af þeirri ástæðu einni, að frv. þetta verður ekki að lögum nú. Ýmsir telja, að áður en lög eru sett um þetta efni, þurfi málið betri undirbúning en það hefur enn fengið, sérstaklega að því leyti, að betur verði rannsókuð uppeldisskilyrði fyrir lax í þverám þeim, er falla í Lagarfljót. Í trausti þess, að ríkisstjórnin láti gera þær rannsóknir á sumri komanda og að þeim verði lokið svo fljótt, að næsta Alþingi geti þess vegna sett lög um efni það, er felst í frv., tekur deildin fyrir næsta mál á dagskrá.

Alþingi, 16. apríl 1946.

Þorsteinnsson, Ásmundur Sigurðsson, Páll Hermannsson,

form. fundaskr. frsm.

Eiríkur Einarsson. H. Guðmundsson.

Fylgiskjal.

BÚNAÐARFÉLAG ÍSLANDS

— Veiðimálanefnd. —

Reykjavík, 26. mars 1946.

Á fundi veiðimálanefndar þann 26. þ. m. var tekið fyrir erindi landbúnaðarnefndar Ed. Alþingis, dagsett 19. þ. m., varðandi fiskirækt i Austfirðingafjórðungi, og var samþykkt svo hljóðandi ályktun:

„Lagt fram bréf landbúnaðarnefndar Ed. Alþingis, dags. 19. þ. m., ásamt frv. til laga um ræktun lax og silungs í Austfirðingafjórðungi o. fl., sem óskað er, að nefndin segi álit sitt um. Þór Guðjónssyni hafði verið falið að athuga og gera álitsgerð um þessar fiskiræktarfyriratlanir. Lagði hann fram ýtarlega álitsgerð um málið.

Jafnframt því að senda álitsgerð Þórs Guðjónssonar um málið vill nefndin taka þetta fram:

Því verður ekki neitað, að mjög skortir rannsóknir um þetta mál, einkum fræðilegar, en þó einnig tæknilegar. Kostir vatnahverfis Lagarfljóts til uppeldis laxaseiða eru mjög svo ókunnir. Skaðsemd selsins fyrir laxgönguna styðst við líkur, en ekki rannsóknir. Þá eru það getgátur einar, að laxastiginn í Kirkjubæjarfossi sé ónothæfur. — Óneitanlega væri eðlilegast, að rannsóknir á fiskihverfinu færðu fram áður en lagt er í slikan kostnað, sem gert er ráð fyrir í frumvarpi þessu, en ætla má, að hann yrði eigi minni en $\frac{2}{3}$ millj. samtals, þar af rúml. $\frac{1}{2}$ milljón úr ríkissjóði. — Að líkindum yrði kostnaðurinn þó enn meiri, því að hér er gert ráð fyrir 120000 kr. bótum fyrir missi selveiðaréttinda, en þá er miðað við tekjur af þessum hlunnindum, sem eru aðeins litill hluti af því, sem nú fæst í arð af þeim.

Par sem áhugi virðist hins vegar mikill bæði í heraði og meðal laxveiðimanna hér um framgang þessa máls, getfur nefndin fyrir sitt leyti mælt með því, að frv. nái fram að ganga, enda sé tekið upp í það ákvæði um, að varið skuli úr ríkissjóði nægilegri fjárrupphæð til nauðsynlegra rannsókna á fiskihverfum þeim, er hér um ræðir, og telur nefndin að athuguðu máli, að upphæð þessi megi ekki vera lægri en 40000 krónur á ári í næstu tvö ár.

Virðingarsyllst,
F. h. veiðimálanefndar.
Steingr. Steinþórsson.

Fylgir: Álitsgerð Þórs Guðjónssonar.
Til landbúnaðarnefndar Ed. Alþingis.

Nd.

885. Lög

um byggingu gistihúss í Reykjavík.

(Afgreidd frá Nd. 16. apríl.)

Samhljóða þskj. 838.

Nd.

886. Frumvarp til laga

um almannatryggingar.

(Eftir 3. umr. í Ed.)

Samhljóða þskj. 820 með þessum breytingum:

3. gr. hljóðar svo:

Ríkisstjórnin hefur yfirumsjón með starfsemi Tryggingastofnunarinnar og setur reglugerðir samkvæmt lögum þessum.

5. gr. hljóðar svo:

Forstjóri stjórnar stofnuninni í samræmi við lög, reglugerðir og erindisbréf, er honum verður sett, og í samráði við formann tryggingaráðs, sbr. 8. gr. Hann afgreiðir mál í samráði við hlutaðeigandi deildarstjóra eða felur þeim afgreiðslu ákveðinna mála, en ber sjálfur ábyrgð á ákvörðunum og úrskurðum.

Forstjóri getur falið sama deildarstjóra forstöðu fleiri en einnar deildar.

6. gr. hljóðar svo:

Tryggingaráð, skipað 5 mönnum, skal fara með störf þau, sem því eru falin með lögum þessum. Skal það kosið hlutfallskosningu af sameinuðu Alþingi á fyrsta þingi eftir hverjar almennar alþingiskosningar og jafnmargir varamenn. Ráðherra skipar formann og varaformann úr hópi hinna kjörnu.

Sérstök nefnd þriggja sérfróðra manna skal vera tryggingaráði til aðstoðar og ráðuneytis um læknisfræðileg atriði og framkvæmd heilsugæzlu samkvæmt III. kafla. Í nefnd þessari eiga sæti landlæknir, sem er formaður hennar, og tveir menn, er ríkisstjórnin skipar til 4 ára í senn, annan samkv. tilnefningu Læknafélags Íslands og Læknafélags Reykjavíkur í sameiningu og hinn samkvæmt tilnefningu læknadeildar háskólans. Varamenn fyrir two hina síðartöldu skulu skipaðir með sama hætti til sama tíma.

Nú láta læknafélögin eða læknadeild háskólans undir höfuð leggjast að tilnefna mann af sinni hálfu í nefndina samkv. 2. málsgr., og skipar þá ráðherra án tilnefningar mann eða menn í þeirra stað.

7. gr. hljóðar svo:

Hlutverk tryggingaráðs er að hafa eftirlit með fjárhag, rekstri og starfsemi Tryggingastofnunarinnar og gæta þess, að hún starfi í samræmi við lög og reglugerðir á hverjum tíma. Fjárhagsáætlun stofnunarinnar fyrir ár hvert skal jafnan samin í samráði við tryggingaráð. Einnig skal leita samþykki ráðsins á öllum heildarsamningum við lækna, sjúkrahús, heilsuverndar- og lækningastöðvar, en að undirbúnningi slikra samninga starfar sérfræðinganefndin, sbr. 6. gr., með forstjóra Tryggingastofnunarinnar og formanni tryggingaráðs.

Ef ágreiningur rís um bætur samkv. II. kafla eða hlunnindi samkv. III. kafla, leggur tryggingaráð úrskurð á þau mál. Leita skal þó jafnan álits sérfræðinganefndar,

áður en úrskurðað er um atriði, er varðar heilsugæzlu samkvæmt III. kafla eða læknisfræðileg atriði, er áhrif hafa á bótareiðslur.

Nú sættir aðili sig ekki við úrskurð tryggingaráðs, og getur hann þá leitað dóms-úrskurðar um málið.

8. gr. hljóðar svo:

Formaður tryggingaráðs skal fylgjast með daglegri starfsemi stofnunarinnar og kynna sér alla afgreiðslu málá. Ef um er að ræða bótareiðslur, sem ekki eru fastákveðnar, en inntar af hendi samkv. heimildarákvæðum, er skylt að leggja þau atriði fyrir formann ráðsins, en hann kynnir sér allar aðstæður. Skal afgreiðsla slikra málá jafnan borin undir tryggingaráð, ef formaður óskar þess. Hann skal og vinna að undirbúningi fjárhagsáætlunar stofnunarinnar með forstjóra og að öllum meiri háttar samningsgerðum.

9. gr. hljóðar svo:

Vinnuveitendafélag Íslands og Alþýðusamband Íslands skipa hvort um sig einn mann, sem hefur rétt til að taka þátt í umræðum tryggingaráðs og gera tillögur, þegar skipt er í áhættuflokka og ákveðin iðgjöld atvinnurekenda til slysatrygginga skv. 113. gr. Skal Tryggingastofnuninni skylt að láta þeim í té allar upplýsingar, sem nauðsynlegar eru vegna þessa starfs.

10. gr. hljóðar svo:

Ráðherra setur nánari reglur um störf og skyldur tryggingaráðs og sérfræðinganefndar og ákveður þóknun ráðsmanna og nefndarmanna svo og sérstaka auka-þóknun til formanns tryggingaráðs.

11. gr. hljóðar svo:

Skipta skal landinu í tryggingaumdæmi, eftir því sem hagkvæmt þykir, og skal við ákvörðun umdæma höfð hlíðsjón af skipun læknishéraða og lögsagnarumdæma.

Tryggingastofnunin hefur skrifstofur eða umboðsmenn á þeim stöðum, sem bezt henta og þörf krefur eftir ákvörðun tryggingaráðs.

Í hverju tryggingaumdæmi skal starfa fimm manna trygginganeftnd, kosin hlutfallskosningu af sveitarstjórnnum umdæmisins á sameiginlegum fundi, er halda skal eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar. Nefndin kýs sér sjálf formann. Kjósa skal á sama hátt og til sama tíma jafnmarga varamenn.

Kjörtímabil trygginganeftnda er hið sama og sveitarstjórn. Ef sveitarfélagi er skipt milli tveggja eða fleiri tryggingaumdæma, tekur sveitarstjórn þess þátt í kosningu trygginganefndar í því umdæmi, þar sem flestir af íbúum sveitarfélagsins eiga heima.

Hlutverk trygginganeftnda er að fylgjast með rekstri trygginganna í umdæminu, gera tillögur um framkvæmd þeirra, gaða hagsmuna hinna tryggðu og benda á atriði, er mættu verða til sparnaðar í rekstri trygginganna.

Á fundi sveitarstjórn, sem haldinn er skv. 3. mgr., skal ákveða þóknun hinna kjörnu nefndarmanna, og greiðist hún ásamt kostnaði við störf þeirra af hlutaðeigandi sveitarfélögum eftir reglum, er fundurinn setur.

Ráðherra setur nefndum þessum nánari starfsreglur.

40. gr. hljóðar svo:

Sjúkrabætur skulu vera:

	Á 1. verðlagssvæði	Á 2. verðlagssvæði
Fyrir kvænta karla, þegar konan vinnur eigi utan heimilis eða er atvinnulaus	kr. 6.00 á dag	kr. 5.00 á dag
Fyrir aðra	— 5.00 —	— 4.00 —

Giftar konur fá því aðeins greiddar sjúkrabætur, að þær færí sönnur á, að maður þeirra geti ekki séð þeim farborða.

Þegar sjúkrabætur eru greiddar, er auk hinna venjulegu fjölskyldubóta samkv. 30.—32. gr. einnig greitt með þremur fyrstu börnunum í hverri fjölskyldu, sbr. 1. mgr. 31. gr.

Sjúkrabætur mega aldrei fara fram úr 34 þess, sem hinn sjúki hefur misst í af tekjum sínum vegna sjúkdómsins.

42. gr. hljóðar svo:

Í kaupstöðum og kauplúnum, þar sem læknar starfa, skal greiða sjúkrabætur sem hér segir:

- Þeir, sem starfa í annarra þjónustu, skulu eiga rétt á sjúkrabótum frá og með 11. veikindadegi og í allt að 26 vikur samtals á einu ári, enda sé þeim ekki greitt kaup þennan tíma. Tryggingaráði er þó heimilt að ákveða, að bætur skuli greiddar lengur, einkum ef veikindi stafa af slysförum og óvist er, hvort um varanlega örorku verður að ræða. Sjúkrabætur eru ekki greiddar, nema hlutaðeigandi hafi verið óvinnufær lengur en 14 daga.

Nú greiðir atvinnurekandi hinum sjúka kaup, sem er lægra en sjúkrabótum nemur, og skal þá einnig greiða sjúkrabætur, þó svo, að þær að viðbættu kaupinu séu eigi hærri en bótaupphæðir laganna að viðbættum 25 af hundraði. Um fasta starfsmenn sjá ákvæði 64. greinar.

- Þeir, sem starfa sjálfstætt eða hafa launþega í þjónustu sinni, eiga rétt á bótum frá og með sjöttu sjúkraviku og í allt að 26 vikur samtals á einu ári, enda geti þeir sýnt fram á, að tekjur þeirra hafi minnkað verulega vegna veikindanna. Skal tryggingaráð setja nánari reglur um greiðslu sjúkrabóta til slíkra manna með hliðsjón af ákvæðum 2. mgr. 39. gr. Heimilt er tryggingaráði að ákveða að greiða bætur samkvæmt framansögðu frá og með 11. veikindadegi, ef hlutaðeigandi fer í sjúkrahús eða atvinnurekstur hans stöðvast.

Sjúkrabætur falla niður þann dag, sem hinn tryggði verður vinnufær, enda þótt hann taki ekki til starfa eða vanræki að segja frá bata sínum.

43. gr. hljóðar svo:

Utan þeirra staða, sem um ræðir í 42. gr., skulu sömu reglur gilda og þar segir (stafl. a og b), en sjúkrabætur eru því aðeins greiddar, að hinn sjúki liggi í sjúkrahúsi eða hafi verið rúmfastur. Hámarkstími sjúkrabóta samkvæmt þessari grein er einnig 26 vikur á einu ári.

Ef sannað er, að hinn veiki hafi orðið að taka mann í þjónustu sína vegna sjúkleikans, getur Tryggingastofnunin greitt honum bætur, þótt hann hafi eigi legið rúmfastur.

44. gr. hljóðar svo:

Skylt er þeim, sem sækja um sjúkrabætur, að tilkynna Tryggingastofnuninni veikindi með læknisvottorði, áður en 10 dagar eru liðnir, frá því er sjúkdómurinn olli óvinnuhæfni, ella miðast biðtíminn við þann dag, sem tilkynning barst. Upphaf biðtímans miðast við þann dag, sem læknis er fyrst vitjað eða sjúklingurinn fluttur í sjúkrahús, og fylgi vottorð tveggja valinkunnra manna um, að sjúkralegan hafi verið óslitin.

Þegar veikindi hafa verið tilkynnt, getur Tryggingastofnunin látið lækni rannsaka heilsufar hins tryggða eða fylgzt með því á annan hátt. Ef maður vanrækir að fara að ráðum læknis, missir hann rétt til bótanna, meðan svo stendur.

Sama verður, ef hann neitar að hlita fyrirmælum um þátttöku í þjálfun eða starfsnámi, sem flýtt gæti bata hans eða búið hann undir nýtt starf.

53. gr. hljóðar svo:

Dagpeningar eru kr. 7.50 á dag.

Þegar dagpeningar eru greiddir, er auk hinna venjulegu fjölskyldubóta, sbr. 30.—32. gr., einnig greitt með þremur fyrstu börnunum í hverri fjölskyldu.

Bótagreiðslur samkv. 1. og 2. mgr. þessarar gr. skulu aldrei fara fram úr $\frac{3}{4}$ af dagkaupi bótaþega við þá atvinnu, er hann stundaði, þegar slysið varð.

Nú greiðir atvinnurekandi hinum slasaða kaup, sem er lægra en dagpeningum nemur, og skal þá einnig greiða dagpeninga, þó svo, að þeir að viðbættu kaupinu séu eigi hærri en bótaupphæðir laganha að viðbættum 25%. Um fasta starfsmenn sjá 64. gr.

78. gr. hljóðar svo:

Í hverju sveitarfélagi, þar sem reknar eru stofnanir þær, sem um getur í 76. gr., skal starfa heilsugæzlunefnd, sem annast stjórn og rekstur þeirra svo og rekstur sjúkrahúsa, sem sveitarfélögin eiga.

Heilsugæzlunefnd skal skipuð 3 eða 5 mönnum, eftir því sem sveitarstjórn ákveður, og kosin hlutfallskosningu af sveitarstjórn eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar. Nefndin kýs sér sjálf formann. Kjósa skal jafnmarga varamenn á sama hátt og til sama tíma.

Nú standa fleiri sveitarfélög en eitt að stofnumnum þeim, er að framan greinir, og getur þá tryggingaráð ákveðið, að hlutaðeigandi sveitarfélög kjósi sameiginlega stjórnir þeirra.

Ef saman falla tryggingaumdæmi, sbr. 11. gr., og svaði þau, er umræddar stofnanir ná yfir, má tryggingaráð ákveða, að heilsugæzlunefnd skuli fara með störf trygginganefndar, sbr. 3. mgr. 11. gr.

94. gr. hljóðar svo:

Stofna skal læknisvitjana- og sjúkraflutningasjóði, einn fyrir hvert sveitarfélag eða hluta úr sveitarfélagi innan tryggingaumdæmis, þar sem aðstaða til læknisvitjana og sjúkraflutninga er svo erfið, að þess sé þörf að dómi tryggingaráðs.

Trygginganefnd umdæmisins stjórnar sjóðum þessum og veitir fé úr þeim og sendir Tryggingastofnuninni ársreikninga þeirra.

Sjóðir þessir myndast af árlegu framlagi úr tryggingasjóði, sem nemur 100000 krónum fyrir alla sjóðina samanlagt. Skiptist þessi heildarupphæð fyrst milli hinna einstöku tryggingaumdæma eftir tillögum landlæknis, og skal við þá skiptingu höfð hliðsjón af allri aðstöðu til læknisvitjana og sjúkraflutninga og enn fremur af fólksfjölda umdæmanna. Þegar hluti hvers tryggingaumdæmis hefur verið ákveðinn, skiptist hann milli hinna einstöku sjóða innan umdæmisins, og skal tryggingaráð við þá skiptingu fara eftir sömu reglum og segir í næsta málslíð hér á undan og leita tillagna trygginganefndar umdæmisins um hana.

95. gr. hljóðar svo:

Auk sjóða þeirra, sem um getur í 94. gr., skal stofna sjóð, sem sé sameiginlegur fyrir allt landið, og skal hlutverk hans vera sem hér segir:

- Að taka þátt í að jafna halla, sem verða kann á einstökum læknisvitjana- og sjúkraflutningasjóðum, sbr. 96. gr., og
- að veita endurgreiðslur skv. 97. gr. einstaklingum, sem verða fyrir tilfinnanlegum kostnaði vegna læknisvitjana eða sjúkraflutninga, en eiga ekki rétt til endurgreiðslu úr neinum læknisvitjana- eða sjúkraflutningasjóði.

Sjóður sá, sem um getur í þessari grein, myndast af árlegu framlagi úr tryggingasjóði að upphæð 100000 kr., og er honum stjórnad af Tryggingastofnuninni. Aldrei má verja meira en $\frac{1}{3}$ af sjóðnum til þeirra nota, sem ákveðin eru í staflið a, og aldrei meira en $\frac{1}{3}$ til þeirra nota, sem ákveðin eru í staflið b.

114. gr. hljóðar svo:

Öll sveitarfélög á landinu skulu greiða til tryggingasjóðs samtals $4\frac{1}{2}$ millj. kr. á ári. Greiðslur sveitarfélaga samkvæmt 109. gr. teljast ekki í framlagi þessu, ekki heldur framlag þeirra til læknisvitjunarsjóðs, sbr. 94. gr.

Framlagi þessu skal skipta niður á tryggingaumdæmi þau, sem ákveðin verða samkvæmt 11. gr., á eftirfarandi hátt:

1. Tveimur fimmstu hlutum framlagsins skal skipta niður í beinu hlutfalli við samanlöögð útgjöld Tryggingastofnunarinnar í hverju tryggingaumdæmi fyrir sig.
2. Tveimur fimmstu hlutum í hlutfalli við skattskyldar tekjur einstaklinga og félaga í umdæminu samkvæmt síðasta skattaframtali.
3. Einum fimmstu hluta í hlutfalli við tölum íbúa á aldrinum 16—67 ára í umdæminu. Innan hvers tryggingaumdæmis skiptist framlagið á milli þeirra sveitarfélaga, sem eru á svæðinu, ef fleiri eru en eitt, eftir þessum reglum:
 1. Einn þriðji skiptist í beinu hlutfalli við skattskyldar tekjur einstaklinga og félaga í sveitarfélagini árið áður.
 2. Einn þriðji í hlutfalli við fasteignamat allra eigna í sveitarfélagini.
 3. Einn þriðji skiptist í hlutfalli við fjölda íbúa á aldrinum 16—67 ára í sveitarfélagini.

Ef sveitarfélagi hefur verið skipt á milli fleiri en eins tryggingaumdæmis, greiðir það framlag eftir reglum hvers umdæmis fyrir sig.

116. gr. hljóðar svo:

Rikissjóður ábyrgist greiðslu bóta og kostnaðar af heilsugæzlu samkvæmt lögum þessum og leggur fram til tryggingasjóðs það, sem á vantar, að aðrar tekjur hans nægi til þess að inna af höndum árlegar greiðslur. Skal taka í hver fjárlög áætlunarupphæð í þessu skyni eftir áætlun tryggingaráðs, allt að $7\frac{1}{2}$ millj. kr. að viðbættri verðlagsuppbót.

Ábyrgð rikissjóðs umfram hámark hins árlega framlags samkvæmt 1. málsg. tekur þó eigi til hærri fjárhæðar en 75% framlagsins nemur.

Nú verður halli á rekstri tryggingasjóðs og framlag rikissjóðs fer fram úr hámarki samkvæmt 1. málsg., svo að taka þarf til þriðjungs eða meira af ábyrgðarupphæðinni samkvæmt 2. málsg., og getur þá rikisstjórnin, ef hallinn stafar af ástæðum, sem aetla má að verði varanlegar, lagt fyrir tryggingaráð að hækka iðgjöld samkvæmt 107. og 112. gr. um allt að 10% og lækka tekjumark það, er lifeyrisfrádráttur samkvæmt 1. bráðabirgðaákvæði miðast við, um allt að 50% til þess að jafna hallann. Fáist hallinn ekki jafnaður á þann hátt, skal rikisstjórnin í samráði við tryggingaráð leggja fyrir Alþingi tillögur um endurskoðun laganna.

127. gr. hljóðar svo:

Gera skal tryggingarskirteini fyrir alla þá, sem skráðir eru samkvæmt 126. gr. Á skírteinum þessi skal skrá öll helzlu réttindi, er menn njóta samkvæmt lögum þessum, takmarkanir á réttindum vegna vanskila á iðgjöldum, sbr. 132. gr., og undanþágur frá iðgjaldagreiðslum, sbr. 109.—110. gr.

Tryggingarskirteini skulu afhent í janúarmánuði ár hvert, eftir nánari ákvörðun Tryggingastofnunarinnar. Í fyrsta sinn skulu skírteinin þó afhent í desembermánuði 1946 og gilda þá frá áramótum þar til ný afhending hefur farið fram, sbr. 128. gr.

Í fyrsta sinn sem tryggingarskirteini eru afhent, sbr. 2. mgr., skulu allir iðgjaldagreiðendur, sbr. 105. gr., greiða sérstakt skírteinagjald, er nemi kr. 40.00 fyrir karla 21 árs og eldri og kr. 25.00 fyrir konur og fyrir karla innan 21 árs. Gjald þetta greiðist beint til Tryggingastofnunarinnar eða umboðsmanna hennar.

128. gr. hljóðar svo:

Tryggingarskirteini gilda frá og með 1. janúar það ár, sem afhending fer fram, og til loka þess árs. Skal aðið sýna skírteininið, þegar leitað er eftir bóttagreiðslum eða sjúkrahjálp. Óheimilt er að veita hlunnindi samkv. lögum þessum, nema skírteinini sýni, að hlutaðeigandi eigi rétt til þeirra, sbr. og 132. gr.

140. gr. hljóðar svo:

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1947 (sbr. þó 10. tölul. ákvæða til bráðabirgða), en ákvæði II. kafla um sjúkrabætur koma þó ekki til framkvæmda fyrr en 1. júlí 1947 og ákvæði III. kafla (heilsugæzla) ekki fyrr en 1. janúar 1948.

Með lögum þessum eru úr gildi numin:

1. L. nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar, IV.—VII. kafli.
2. L. nr. 92 14. maí 1940, um breyting á lögum nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar, 16.—20. gr.
3. L. nr. 56 27. júní 1941, um viðauka við og breytingar á lögum nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar.
4. L. nr. 104 30. des. 1943, um breyting á I.—III. kafla laga um alþýðutryggingar. Þó heldur III. kafli þeirra laga gildi sínu, þar til III. kafli þessara laga kemur til framkvæmda.
5. L. nr. 105 30. des. 1943, um breyting á lögum nr. 56 27. júní 1941, um viðauka við og breyting á lögum nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar.
6. L. nr. 64 1. des. 1944, um heilsuverndarstöðvar, þó ekki fyrr en III. kafli þessara laga kemur til framkvæmda.
7. Framfærslulög, nr. 52 12. febrúar 1940, III. kafli.

Enn fremur þau ákvæði laga nr. 46 27. júní 1921, um afstöðu foreldra til óskilgetinna barna, og laga nr. 78 23. júní 1936, um ríkisframfærslu sjúkra manna og ör-kumla, svo og öll önnur lög eða lagaákvæði, sem í bága fara við lög þessi.

Aftan við ákvæði til bráðabirgða bætast nýir töluliðir:

9. Á meðan ákvæði III. kafla laga þessara koma ekki til framkvæmda, er ríkisstjórninni heimilt, að fengnum tillögum tryggingaráðs, að lækka iðgjöld skv. 107. gr. um allt að 30%, þó aldrei meira en sjúkrasamlagsiðgjaldi gjaldanda nemur. Par, sem ekki er sjúkrasamlag, skal slik iðgjaldalækun nema sjúkrasamlagsiðgjaldi eins og það er lægst á landinu.
10. Kosning tryggingaráðs samkv. 6. gr. skal í fyrsta sinn fram fara á Alþingi því, er setur þessi lög, og gildir sú kosning þar til að afstöðnum öðrum almannum alþingiskosningum eftir staðfestingu laganna. Um leið og kosið er tryggingaráð í fyrsta sinn, fellur niður umboð tryggingaráðs þess, er kosið var til 31. des. 1947, samkv. 7. gr. laga nr. 104 1943.

Þau ákvæði í lögum þessum, er varða undirbúning framkvæmda samkvæmt þeim, svo sem ákvæði 2. mgr. 6. gr., 11. gr., 126. og 127 gr., skulu koma í gildi á árinu 1946 eftir ákvörðun ríkisstjórnarinnar.

Ed.

887. Nefndarálit

um frv. til 1. um menntaskóla.

Frá menntamálanefnd.

Frumvarp þetta er flutt af menntamálanefnd neðri deildar snemma á þessu þingi og er liður í því skólakerfi, sem þegar hefur verið lögfest með lögum um „skólakerfi og fræðsluskyldu“, er nýlega voru samþykkt.

Nefndin hefur athugað frumvarpið og vill mæla með því, að það verði samþykkt, enda má telja það í aðalatriðum staðfesting á þeim reglum, er menntaskólnir starfa nú eftir. Nefndin hefur veitt því athygli, að í frumvarpið vantar ákvæði um ákveðna kennsluskyldu fastra kennara, hliðstæð þeim, sem gilda um

kennsluskyldu við aðra opinbera skóla, og hefur nefndin til athugunar, hvort rétt mundi að bera fram síða tillögu við þriðju umræðu.

Einn nefndarmanna (JJ) var ekki á fundi, er málið var afgreitt.

Alþingi, 16. apríl 1946.

Magnús Jónsson,
form.

Eiríkur Einarsson,
fundaskr.
H. Guðmundsson.

Ásmundur Sigurðsson,
frsm.

Ed.

888. Breytingartillaga

við frv. til 1. um gagnfræðanám.

Frá Bjarna Benediktssyni.

Við 10. gr. Næstsíðasta mgr. falli niður.

Ed.

889. Frumvarp til laga

um gagnfræðanám.

(Eftir 2. umr. í Ed.)

Samhljóða þskj. 434, með þessum breytingum:

9. gr. hljóðar svo:

Við hvern gagnfræðaskóla og miðskóla skal vera skólanefnd skipuð 5 mönnunum. Í kaupstöðum skulu 4 peirra kosnir hlutfallskosningu af nýkosinni bæjarstjórn, en utan kaupstaða af sýslunefnd.

Ef tvö eða fleiri fræðsluhéruð standa saman um skóla, kýs hver sýslunefnd tvo skólanefndarmenn. Fræðslumálastjórn skipar einn mann i nefndina, og er hann formaður. Skipun hans gildir um sama tímabil.

Par sem skyldufræðsla gagnfræðastigsins fer fram í barnaskólum, skal vera sama skólanefnd fyrir bæði skólastigin. Nú standa tvö eða fleiri skólahverfi saman um skóla, sem veitir aðeins skyldufræðslu gagnfræðastigsins, og setur fræðslumálastjórn þá reglur um fjölda skólanefndarmanna og hve margir skulu kosnir fyrir hvert skólahverfi, og skal i því efni hafa hliðsjón af fólkssjölda.

Heimilt er að fela fræðsluráði störf skólanefndar við þessa skóla, ef fræðslumálastjórn og hlutaðeigandi bæjarstjórnir eða sýslunefndir eru sammála um það.

10. gr. hljóðar svo:

Skólanefndir hafa eftirlit með fræðslu gagnfræðastigsins, hver í sínu skólahverfi, undir umsjón fræðsluráðs og fræðslumálastjórnar. Verkefni þeirra er einkum:

- a) að sjá um, að fullnægjandi húsnæði sé fyrir hendi til lögboðins skólahalds;
- b) að láta auglýsa lausar kennara- og skólastjórastöður og leitast við, ásamt fræðslumálastjórn, að fá hæfa menn í þær;
- c) að láta fræðslumálastjórn í té rökstutti álit á umsækjendum um kennara- og skólastjórastöður ásamt tillögu um, hver skuli valinn, svo og vara- og þrautavaratillögu, ef nægilega margir sækja um stöðurnar;
- d) að ráða kennara um stundarsakir, ef þörf krefur;

- e) að sjá um, að skólinn hafi fullnægjandi kennslutæki og að þeim og öðrum munum skólans og skólahúsi sé haldið við á fullnægjandi hátt;
 - f) að hafa eftirlit með skólasókn skólastyldra unglings í hverfinu og gera nauðsynlegar ráðstafanir, ef fræðsluskylda er vanrækt;
 - g) að gera áætlun um kostnað við skólahaldið fyrir hvert reikningsár hlutaðeigandi sveitarfélags, og senda hana í tæka til sveitarstjórn og fræðslumálastjórn.
- Hlutverk skólanefndar skal nánar ákveðið í reglugerð og erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

54. gr. hljóðar svo:

Fastir kennarar við skóla gagnfræðastigsins eru embættismenn ríkisins og taka laun úr ríkissjóði samkvæmt launalögum. Ríkissjóður greiðir einnig styrk til stundakennslu samkv. 57. og 63. gr. Annar rekstrarkostnaður greiðist úr skólasjóði. Tekjur skólasjóðs eru: húsaleiga, tekjur af eignum skólans og tekjur af ýmiss konar starfrækslu, sem rekin er í því skyni að afla skólanum tekna. Að svo miklu leyti, sem þessar tekjur hrökkva ekki fyrir gjöldum skólasjóðs, greiða hlutaðeigandi sveitarfélög sjóðnum helming þess, sem á vantar, eftir sömu reglum og stofnkostnaður er greiddur, en ríkissjóður greiðir hinn helminginn. Fræðslumálastjórn ákveður húsaleigu heimavistarnemenda í samráði við skólastjóra og skólanefnd.

61. gr. hljóðar svo:

Skólar gagnfræðastigsins eru sameign ríkisins og hlutaðeigandi sveitarfélaga. Nú leggst skóli niður samkvæmt tillögum gagnfræðaráðs og að fengnu samþykti fræðslumálastjórnar, og skulu þá skuldausar eignir hans skiptast milli aðila í sama hlutfalli og stofnkostnaður var greiddur.

62. gr. hljóðar svo:

Skólar þeir, sem svara til skóla gagnfræðastigsins, er lög þessi taka gildi, falla undir ákvaði þeirra, ef forráðamenn skólanna óska þess. Tekur rikið og hlutaðeigandi sveitarfélag við eignum þeirra, réttindum og kvöðum án endurgjalds. Hlutdeild ríkisins og sveitarfélöganna í eignum þessara skóla skal vera í sama hlutfalli og framlög stofnkostnaðar samkvæmt lögum þessum.

Sþ. 890. Tillaga til þingsályktunar

um endurgreiðslu til eigenda hraðfrystihúsa á verðtolli.

Frá Stefáni Jóh. Stefánssyni, Ingólfí Jónssyni, Skúla Guðmundssyni,
Einari Olgeirssyni og Hallgrími Benediktssyni.

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að endurgreiða eigendum hraðfrystihúsa 22% af 30% verðtolli þeim, sem þeir hafa greitt frá 1. janúar 1945 og greiða framvegis af cellophane-pappír til fiskumbúða.

Ed.

891. Breytingartillaga

við frv. til I. um húsmæðrafræðslu.

Frá Bjarna Benediktssyni.

Við 5. gr. Næstsíðasta mgr. falli niður.

Ed.

892. Frumvarp til laga

um húsmæðrafræðslu.

(Eftir 2. umr. í Ed.)

I. KAFLI

Húsmæðraskólar, markmið þeirra og skipulag.

1. gr.

Markmið húsmæðraskóla er það að veita konum nauðsynlegan undirbúning undir venjuleg heimilisstörf, heimilisstjórn og barnauppeldi.

2. gr.

Til stofnunar húsmæðraskóla þarf:

1. Tillögu hlutaðeigandi fræðsluráðs eða fræðsluráða, þar sem jafnframt sé bent á skólastað.
2. Umsögn hlutaðeigandi kvenfélagasambands eða sambanda.
3. Samþykki hlutaðeigandi kaupstaðar, sýslufélags eða sýslufélaga.
4. Samþykki fræðslumálastjórnar á skólastað og uppdrætti að skólahúsi.
5. Fjárveiting Alþingis til stofnunar skólans.

3. gr.

Hver skóli skal vera 1 ársdeild, er starfar 9 mánuði hið minnsta. Þó er heimilt að stytta námstímann um 1 mánuð i þeim kaupstaðarskólum, sem geta ekki komið við garðyrkjunaði né hirðingu húsdýra og búsafrða.

Skólanefnd getur með samþykki fræðslumálastjórnar ákvæðið, að skóli starfi í 2 ársdeildum.

4. gr.

Hverjum skóla stjórnar skólanefnd, skipuð sem hér segir:

Þar, sem kaupstaður eða 1 sýsla stendur að skóla, kýs bæjarstjórn eða sýslunefnd 2 nefndarmenn hluthundinni kosningu á 1. fundi eftir kosningar. Ef 2 eða fleiri sýslur standa að sama skóla, kýs hver sýslunefnd 1 nefndarmann.

Kvenfélagasamband hlutaðeigandi kaupstaðar eða sýslu eða kvenfélag, ef slikt samband er ekki starfandi, sem hefur húsmæðrafræðslu á stefnuskrá sinni, kýs jafnmarga menn til sama tíma. Ef þessir aðilar nota ekki rétt sinn að kjósa í nefndina, kjósa hlutaðeigandi bæjarstjórnir eða sýslunefndir tvöfalt fleiri en gert er ráð fyrir í annarri málsgrein þessarar greinar.

Fræðslumálastjórn skipar formann nefndarinnar.

5. gr.

Skólanefnd hefur eftirlit með hverjum húsmæðraskóla, undir umsjón fræðslumálastjórnar. Verkefni hennar er einkum:

- a. að sjá um, að fullnægjandi húsnæði sé fyrir hendi til skólahalds;
- b. að láta auglýsa lausar kennara- og skólastjórastöður og leitast við, ásamt fræðslumálastjórn, að fá hæfa menn í þær;
- c. að láta fræðslumálastjórn í té rökstutt álit á umsækjendum um kennara- og skólastjórastöður ásamt tillögu um, hver skuli valinn, svo og vara- og þrautavaratilögu, ef nægilega margir sækja um stöðurnar;
- d. að ráða kennara um stundarsakir, ef þörf krefur;
- e. að sjá um, að skólinn hafi fullnægjandi kennslutæki og að þeim og öðrum munum skólans og skólahúsi sé haldið við á fullnægjandi hátt;

- f. að annast fjárreiður skólans og gera áætlun um kostnað við skólahaldið fyrir hvert reikningsár hlutaðeigandi sveitarfélags, og senda hana í tæka til hlutaðeigandi sveitarstjórn og fræðslumálastjórn.
Hlutverk skólanefndar skal nánar ákveðið í reglugerð og erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

II. KAFLI

Fjármál.

6. gr.

Hlutaðeigandi sveitarfélag leggur skólanum til ókeypis nægilegt land til starfsemi hans að dómi fræðslumálastjórnar.

7. gr.

Ríkissjóður greiðir allt að $\frac{3}{4}$ stofnkostnaðar, en $\frac{1}{4}$ greiðist af hlutaðeigandi sveitarfélögum. Ef 2 eða fleiri sveitarfélög — eða hlutar úr þeim — standa að hyggingu húsmæðraskóla, skiptist stofnkostnaðurinn á milli þeirra í réttu hlutfalli við samanlagðan tekju- og eignarskatt íbúanna eftir meðaltali 5 síðustu ára. Nauðsynlegur húsbúnaður og áhöld teljast til stofnkostnaðar.

Við heimavistarskóla teljast íbúðir skólastjóra, kennara, nemenda og starfsfólks, sem í skólanum býr, til skólahúsnæðis og byggingarkostnaður þeirra til stofnkostnaðar. Bújörð ásamt nauðsynlegum húsum til búskapar telst til stofnkostnaðar, ef bú er rekið i sambandi við skólann.

8. gr.

Fastir kennarar við húsmæðraskóla eru embættismenn ríkisins og taka laun úr ríkissjóði samkvæmt launalögum. Ríkissjóður greiðir einnig styrk til stundakennslu samkvæmt 9. gr. Annar rekstrarkostnaður greiðist úr skólasjóði. Tekjur skólasjóðs eru: húsaleiga, tekjur af eignum skólans og tekjur af ýmiss konar starfrækslu, sem rekin er í því skyni að afla skólanum tekna. Að svo miklu leyti, sem þessar tekjur hrökkva ekki fyrir gjöldum skólasjóðs, greiða hlutaðeigandi sveitarfélög sjóðnum helming þess, sem á vantar, eftir sömu reglum og stofnkostnaður er greiddur, en ríkissjóður greiðir hinn helminginn.

9. gr.

Tölu fastra kennara í heimavistarskólum ber að miða við það, að 12—16 nemendur hið minnsta komi á hvern kennara, en 16—20 í heimangönguskólum.

Ríkissjóður greiðir styrk til stundakennslu hlutfallslega fyrir þá nemendur, sem umfram eru þá tölu, sem ætluð er föstum kennurum.

10. gr.

Kennsla er veitt ókeypis, en heimavistarnemendur greiða húsaleigu, sem ákveðin skal af fræðslumálastjórn í samráði við skólastjóra og skólanefnd.

11. gr.

Skólanefndir og skólastjórar annast fjárreiður og reikningshald skólanna. Sveitarfélög greiða framlög sin til skólans samkvæmt fjárhagsáætlun í byrjun hvers skólaárs eða með hlutfallslegri upphæð í byrjun hvers mánaðar þann tíma, er skólinn starsar. Ef fleiri en eitt sveitarfélag á að greiða kostnað af sama skóla, skal skólanefnd jafna honum á sveitarfélögum samkvæmt 8. gr. Ef ágreiningur verður út af skiptingu kostnaðar eða greiðslu, sker fræðslumálastjórn úr. Vangreidd gjöld sveitarfélaga innheimtir hlutaðeigandi sýslumaður eða bæjarfógeti.

Reikningar skólanna skulu endurskoðaðir á sama hátt og reikningar hlutaðeigandi sveitarfélaga eða sýslufélaga, og sendir skulu þeir fræðslumálastkrifstofunni.

III. KAFLI

Kennarar.

12. gr.

Til þess að verða settur kennari við húsmæðraskóla þarf kennarapróf í hústjórn eða handavinnu, en til skipunar auk þess tveggja ára húsmæðrakennslu og meðmæli skólastjóra. Skólastjóri skal þó hafa kennt 3 ár hið minnsta.

Heimilt er þó við gildistöku þessara laga að setja eða skipa skólastjóra og kennara þá, sem kennt hafa 2 ár hið minnsta í húsmæðraskóla með góðum árangri, enda þótt þeir fullnægi ekki framangreindum skilyrðum.

Nú sækir enginn, sem fullnægir þessum skilyrðum, um lausa skólastjóra- eða kennarastöðu, skal þá fræðslumálastjórn og skólanefnd leitast við að fá kennara, er hún treystir, og má að þremur árum liðnum skipa hann í stöðuna, ef hún telur hann starfinu vaxinn, enda komi meðmæli skólanefndar til.

Ákvæði þessarar greinar takar þó ekki til þeirra, er skipa fastar stöður við húsmæðraskóla, þegar lög þessi koma til framkvæmda.

13. gr.

Skylt er kennara að kenna allt að 36 kennslustundir á viku, en fækka má kennslustundum hans niður í 30, er hann verður 55 ára, og í 24, er hann verður 60 ára. Kennari skal starfa með nemendum utan kennslustunda í samráði við skólastjóra og vinna önnur störf í þágu skólans, eftir því sem aðstæður leyfa og ákveðið er í reglugerð og erindisbréfi. Kennsluskylda skólastjóra skal ákveðin í reglugerð.

14. gr.

Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár við þá skóla, er í lögum þessum greinir, og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sina og kennarahæfni, skal hann þá senda fræðslumálastjórn beiðni um orlof, ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, á hann rétt á árs orlofi með fullum launum og síðan tiunda hvert ár á sama hátt og með sömu skilyrðum. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjórn með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsári skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlöögum launamissi fyrir það ár.

Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofsins. Skal þess gætt, að það trufli ekki störf skólanna eða torveldi þau.

IV. KAFLI

Nemendur.

15. gr.

- Þessi eru inntökuskilyrði í húsmæðraskóla:
- að nemandi sé fullra 17 ára fyrir næstu áramót;
 - b. sé óspilltur að siðferði;
 - c. hafi engan næman sjúkdóm;
 - d. hafi lokið skyldunámi.

V. KAFLI

Um kennsluna.

16. gr.

- Þessar greinar skulu kenndar í húsmæðraskólum:
- A. Verklegar greinar: Matreiðsla, ræsting og þvottur, fatasaumur og handavinna, garðrækt, hirðing húsdýra og búsfurða, meðferð ungbarna.

B. Bóklegar greinar: Íslenzka, kristin fræði, uppeldisfræði og sálarfræði barna, manneldisfræði, efnis- og áhaldafraði, búreikningur, heilsufræði og þjóðfélagsfræði.

Heimilt er stjórnunum skólanna að fjölga og fækka kennslugreinum að fengnu samþykki fræðslumálastjórnar. Þá er og heimilt í húsmæðraskónum i kaupstöðum að sleppa hirðingu húsdýra og búsafurða, sé eigi annars kostur.

Nánari ákvæði um námsefni og próf skulu sett í reglugerð.

VI. KAFLI

Námsskeið.

17. gr.

Heimilt er með samþykki fræðslumálastjórnar að hafa sérstæða vefnaðardeild við húsmæðraskóla. Námstími þar skal vera 4 mánuðir hið minnsta. Námsskeið í öðrum verklegum greinum, er standa eigi skemur en 3 vikur, skulu styrkt á sama hátt og önnur kennsla í skólunum. Nánari ákvæði skulu sett í reglugerð.

VII. KAFLI

Stjórn skólanna.

18. gr.

Fræðslumálastjórn hefur á hendi yfirstjórn húsmæðrafræðslunnar. Heimilt er að ráða einn námsstjóra til leiðbeiningar og eftirlits með skólunum.

19. gr.

Skólastjóri og kennarafundur stýra starfi hvers skóla.

Fræðslumálastjórn setur skólastjórum erindishréf og reglur um starfssvið kennarafundar.

VIII. KAFLI

Ýmis ákvæði.

20. gr.

Skólanefnd getur með samþykki fræðslumálastjórnar ákveðið, að bú skuli rekið í sambandi við húsmæðraskóla. Skal búið rekið sem sjálfseignarstofnun með hagsmuni skólans fyrir augum. Bústjóri skal ráðinn af skólanefnd í samráði við skólastjóra.

21. gr.

Ákvæði um leyfi, reglu, aga og fleira, er skólann varðar, skal setja í reglugerð, er fræðslumálastjórn staðfestir.

22. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 60 11. júní 1938, um húsmæðrafræðslu í sveitum, og lög nr. 65 27. júní 1941, um húsmæðrafræðslu í kaupstöðum, svo og önnur ákvæði, sem koma í bág við þau.

Ákvæði til bráðabirgða.

Ráðherra er heimilt að láta rétt til kennaralauna og rekstrarkostnaðar samkvæmt lögum þessum einnig ná til einkaskóla Árnýjar Filippusdóttur í Hveragerði, meðan hann er rekinn sem einkaskóli, svo og til húsmæðraskólans að Löngumýri í Skagafirði, þar til er fyrirhugaður húsmæðraskóli í Varmahlið tekur til starfa.

Ed.

893. Breytingartillaga

við frv. til I. um húsmæðrafræðslu.

Frá Magnúsi Jónssyni.

Við 8. gr. Ívitnunin „10. gr.“ verður: 9. gr.

Ed.

894. Nefndarálit

um frumv. til laga um sildarverksmiðjur ríkisins.

Frá sjávarútvegsnefnd.

Nefndin leggur til, að frumvarpið verði samþ. óbreytt.

Einn nefndarm. (IngP) tók ekki þátt í afgreiðslu málsins.

Alþingi, 16. apríl 1946..

Gisli Jónsson,
form.

Steingr. Aðalsteinsson,
frsm.

Eiríkur Einarsson.

Guðm. Í. Guðmundsson,
fundaskr.

Ed.

895. Lög

um stofnlánadeild sjávarútvegsins við Landsbanka Íslands.

(Afgreidd frá Ed. 17. apríl.)

Samhljóða þskj. 787.

Nd.

896. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um heimild fyrir ríkisstjórnina til ráðstafana vegna útflutnings á afurðum bátaútvegsins.

Frá Eysteini Jónssyni.

Við 2. gr. Greinin orðist þannig:

Ríkisstjórninni er heimilt fyrir hönd ríkissjóðs að kaupa til útflutnings eða ábyrgjast fyrir bátaútveginn sölu á því fiskmagni, sem saltað er til útflutnings á tíma-bilinu frá 1. jan. til 31. okt. 1946, fyrir það verð, að kr. 1.70 fáist fyrir hvert kíló-gramm af fullsöltuðum og fullstöðnum stórfiski I. flokks og tilsvarandi verð fyrir annan fisk að dómi ríkisstjórnarinnar.

Nd.

897. Breytingartillaga

við frv. til I. um opinbera aðstoð við byggingu íbúðarhúsa í kaupstöðum og kaup-túnum.

Frá Ingólfí Jónssyni, Páli Zóphóniassyni og Sigurði Bjarnasyni.

Við 2. gr. Við greinina bætist ný málsgrein, svo hljóðandi:

Kauptún telst í þessum lögum þorp með minnst 15 fjölskyldum, enda hafi engin þeirra svo mikið land, að talizt geti lögbýli.

Alþt. 1945. A. (64. löggjafarþing).

Nd.

898. Breytingartillögur

við frv. til laga um heimild fyrir ríkisstjórnina til ráðstafana vegna útflutnings á afurðum bátaútvegsins.

Frá Skúla Guðmundssyni.

1. Á eftir 2. gr. komi ný grein, svo hljóðandi:

Ríkissjóður greiðir verðuppbætur á útfluttar landbúnaðarafurðir á tíma-bilinu 15. sept. 1945 til 15. sept. 1946, eftir því sem með þarf, til þess að framleið-endur fái það verð fyrir þær, sem reiknað er með í landbúnaðarvísitölu 1945. Ef vörur, sem framleiddar eru á framangreindu tímabili, eru eigi fluttar út á því ári, enda þótt þær séu tilbúnar til útflutnings, skulu þær verðbættar, þegar út eru fluttar, eins og gert mundi hafa verið á því ári, er þær voru framleiddar. Verðuppbæturnar greiðist útflytjendum um leið og kaupendur borga vörurnar.

Hagstofan skal árlega reikna út landbúnaðarvísitölu, samkvæmt reglum landbúnaðarvísitölunefndar frá 1943.

2. Við fyrirsögn frv. í stað orðanna „útflutnings á afurðum bátaútvegsins“ komi: atvinnuveganna.

Nd.

899. Frumvarp til laga

um heimild fyrir ríkisstjórnina til ráðstafana vegna útflutnings á afurðum báta-útvegsins.

(Eftir 2. umr. í Nd.)

1. gr.

Vegna verðhækkunar þeirrar til bátaútvegsins á nýjum þorski og ýsu, sem ákveðin var með auglýsingu 5. janúar 1946, heimilast ríkisstjórninni að ábyrgjast hraðfrystihúsum landsins allt að 5 aura á innvegið kg miðað við slægðan fisk með haus. Ábyrgð þessi kemur til greina að fullu, ef söluverð á hraðfrystum þorsk- og ýsuflökum reynist jafnt eða lægra en söluverð þeirra 1945. Nú reynist söluverð hraðfrystra þorsk- og ýsuflaka hærra en á árinu 1945, en þó ekki sem svarar verðhækkuninni á nýja fiskinum, og skal þá meta, að hve miklu leyti ábyrgð ríkissjóðs kemur til greina.

Ef söluverð á hraðfrystum þorsk- eða ýsuflökum verður hærra en kr. 1.10 fyrir enskt pund komið í skip, miðað við sams konar verkun og gilt hefur fyrir enskan markað, þá skal það, sem umfram er, þó ekki meira en $2\frac{1}{2}$ eyrir af pundi, renna í ríkissjóð.

Það, sem kann að fást umfram kr. 1.125 fyrir pundið, skiptist að jöfnu milli hraðfrystihúsaeigenda og fiskeigenda.

2. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt fyrir hönd ríkissjóðs að taka á leigu frá miðjum apríl fram í seinni hluta mai og annast rekstur á allt að 20 fiskflutningaskipum og kaupa fisk í þau til útflutnings til þess að tryggja það, að ekki falli niður útflutningur á ísvörðum fiski bátaútvegsins.

3. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt fyrir hönd ríkissjóðs að kaupa til útflutnings eða ábyrgjast sölu á allt að 7000 tonnum af saltfiski fyrir bátaútvegin, er miðist við kr. 1.70 hvert kílogramm af fullsöltuðum og fullstöðnum stórfiski (þorski) I. flokks.

4. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að ábyrgjast fyrir hönd ríkissjóðs greiðslu á andvirði útfluttra afurða, sem seldar kunna að verða með gjaldfresti, enda hafi ríkisstjórnin samþykkt söluna.

5. gr.

Atvinnumálaráðherra getur sett fyrirmæli um allt, er lýtur að framkvæmd þeirra ráðstafana, er um getur í lögum þessum, þar á meðal um þau sönnunargögn, er hann telur þurfa, fyrir því, að hlutarsjómönnum og útgerðarmönnum, er selja fisk sinn öðrum, hafi verið greitt hið tilskilda lágmarksverð, sem ákveðið er af samninganeftnd utanríkisviðskipta á hverjum tíma.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Nd.

900. Breytingartillögur

við frv. til 1. um almannatryggingar.

Flm.: Sigurður Thoroddsen.

1. Við 11. gr. Greinina skal orða svo:

Skipta skal landinu í tryggingaumdæmi eftir því, sem hagkvæmt þykir. Við skiptingu þessa skal, eftir því sem fært þykir, höfð hliðsjón af læknishéruðum og lögsagnarumdæmum.

Í hverju tryggingaumdæmi skal starfa fimm manna trygginganefnd. Skulu fjórir nefndarmanna kosnir blutfallskosningu af sveitarstjórnum umdæmisins á sameiginlegum fundi, er halda skal eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar. Hinn fimmta skipar ráðherra að fenginni tillögu tryggingaráðs, og er hann formaður.

Kjósa skal og skipa jafnmarga varamenn. Kjörtímabil trygginganefnda er hið sama og sveitarstjórn. Ef sveitarfélagi er skipt milli tveggja eða fleiri tryggingaumdæma, tekur sveitarstjórn þess þátt i kosningu trygginganefndar í því umdæmi, þar sem flestir af íbúum sveitarfélagsins eru búsettir.

Hlutverk trygginganefnda er að stærfrækja skrifstofur fyrir Tryggingastofnunina, þar sem þær eru, og annast rekstur trygginganna í viðkomandi umdæmi í umboði Tryggingastofnunarinnar. Enn fremur að gaeta hagsmuna hinna tryggðu og benda á atriði, sem mættu verða til sparnaðar í rekstri trygginganna.

Tryggingaráð setur nefndum þessum nánari starfsreglur og ákveður þóknun til nefndarmanna, sem greiðist af Tryggingastofnuninni.

Í tryggingaumdæmum, sem mynduð eru af fleiri en einu sveitarfélagi, hefur Tryggingastofnunin umboðsmenn eftir því, sem þörf krefur.

2. Við 15. gr.

- Í stað kr. 1920.00 og 1440.00 komi: kr. 2400.00 og 1800.00.
- Í stað kr. 1200.00 og 900.00 komi: kr. 1500.00 og 1125.00.

3. Við 20. gr.

- Í stað kr. 800.00 komi: kr. 1000.00.
- Í stað kr. 600.00 komi: kr. 750.00.

4. Við 35. gr. Greinin orðist svo:

Allar konur, sem verða ekkjur innan 67 ára aldurs, eiga rétt á bótum í 3 mánuði eftir lát eiginmanns þeirra, kr. 140.00 mánaðarlega.

Ekkja, yngri en 67 ára, sem við lát eiginmanns síns hefur á framfæri sínu börn innan 16 ára, sem greiddur er með barnalifeyrir skv. 23. gr., á rétt á ekkjubótum, unz börn þessi eru fullra 16 ára.

Ekkjubætur skulu vera sem hér segir:

Á 1. verðlagssvæði	kr. 750.00	á ári
- 2. —	— 565.00	—

Ef ekkja giftist, getur hún fengið greidda í eitt skipti fyrir öll fjárhæð, er svari til þriggja ára ekkjubóta, þó aldrei hærri en hún hefði fengið, ef hún hefði eigi gifzt aftur. Að öðru leyti falla ekkjubætur niður, er ekkja giftist aftur, og eftir atvikum einnig, ef hún býr með karlmanni án þess að vera gift honum.

Bætur samkvæmt 2. og 3. málsgar. þessarar greinar skulu og greiddar einstæðum mæðrum, sem fá greiddan barnalifeyri skv. 27.—29. gr.

Ef ekkjur eða einstæðar mæður, sem fá bætur samkv. 2. og 3. málsgar., eru vegna erfiðra heimilisástæðna algerlega hindraðar frá því að vinna fyrir sér, getur Tryggingastofnunin hækkað þessar bætur þeirra um allt að 100%.

5. Við 36. gr. Greinin orðist svo:

Tryggingaráði er heimilt, auk bóta skv. 1. mgr. 35. gr., að greiða þeim, sem verða ekkjur á aldrinum 50—67 ára og ekki hafa börn á framfæri sínu, árlegan lifeyri eftir þeim reglum, er hér segir:

Á 1. verðlagssvæði	kr. 1500.00	á ári
- 2. —	— 1125.00	—

Þessar upphædir eru miðaðar við 67 ára aldur, en lækka um 6% fyrir hvert ár eða brot úr ári, sem vantar á, að ekkja sé 67 ára.

Ef ekkja, sem rétt á til bóta samkv. 2. og 3. mgr. 35. gr., mundi fá hærri lifeyri eftir ákvæðum þessarar gr., getur Tryggingastofnunin greitt henni þann mismun.

Bætur samkv. þessari grein eru því aðeins veittar, að Tryggingastofnunin telji þess þörf, að undangenginni rannsókn á fjárhag umsækjanda.

6. Við 38. gr.

- Í stað kr. 720.00 komi: kr. 750.00.
- Í stað kr. 540.00 komi: kr. 565.00.

7. Við 39. gr. Greinin falli niður.

8. Við 107. gr. Greinin orðist svo:

Iðgjöld skulu vera sem hér segir:

Á 1. verðlagssvæði.		
Kvæntir karlar	kr. 120.00	á ári
Ókvæntir karlar	— 96.00	—
Ógiftar konur	— 72.00	—

Á 2. verðlagssvæði.		
Kvæntir karlar	kr. 92.00	á ári
Ókvæntir karlar	— 72.00	—
Ógiftar konur	— 56.00	—

Auk þessara iðgjalta skulu einstaklingar og félög greiða sem iðgjöld hundraðshluta af tekjum sínum eins og hér segir:

- Þeir, sem hafa minna en 25 þús. króna árstekjur, skulu greiða 1% af hreinum tekjum, að frá földum persónufrádrætti, sem nemur 7000 krónum fyrir hjón, 4000 krónum fyrir einstakling og 3000 krónum fyrir barn.
- Þeir, sem hafa í árstekjur 25 þús. krónur eða meira, skulu greiða af 25 þús. krónum eins og segir í a-lið, en 2% af hreinum tekjum umfram 25 þús. krónur.

9. Við ákvæði til bráðabirgða.

Við 2. tölulið bætist: Vísitöluhækkun kemur þó ekki á hundraðsgjaldið samkv. 107. gr.

Nd.

901. Breytingartillaga

við frv. til 1. um sérstakar fyrningaráfskriftir.

Frá sjávarútvegsnefnd.

Niðurlag 1. gr. frá orðunum „1. janúar 1946 að telja“ orðist svo: Fiskiskip og önnur veiðskip, síldarverksmiðjur, dráttarbrautir og vinnslustöðvar fyrir sjávarafurðir og landbúnaðarafurðir. Þó skulu þau fyrirtæki, er njóta styrks úr ríkissjóði, ekki njóta þessara sérstöku afskrifta.

Nd.

902. Breytingartillaga

við frv. til 1. um heimild fyrir ríkisstjórnina til ráðstafana vegna útflutnings á afurðum bátaútvegsins.

Frá Lúðvik Jósefssyni.

Við 1. gr. Í stað orðsins „fiskeigenda“ í lok greinarinnar komi: fiskframleiðenda.

Ed.

903. Frumvarp til laga

um veiting rikisborgararéttar.

(Eftir 3. umr. í Nd.)

1. gr.

Ríkisborgararétt skulu öðlast:

1. Abraham, Robert Louis Eugen, söngstjóri í Reykjavík, fæddur 17. maí 1912 í Pýzkalandi.
2. Albína María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 7. maí 1887 í Pýzkalandi.
3. Als, Emil, námsmaður, Reykjavík, fæddur 6. jan. 1928 í Danmörku.
4. Barbara María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 5. marz 1904 í Pýzkalandi.
5. Beckmann, Wilhelm Ernst, myndskeri í Reykjavík, fæddur 5. febrúar 1909 í Pýzkalandi.
6. Bendtsen, Bendt Dahlbom, verzlunararmaður í Reykjavík, fæddur 14. des. 1906 í Danmörku.
7. Björn Malmfred Björnsson, skrifstofumaður í Reykjavík, fæddur 16. febr. 1913 í Noregi.
8. Cyrilla María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 28. ágúst 1880 í Pýzkalandi.
9. Felicia María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 20. júlí 1901 í Pýzkalandi.
10. Friedlaender, Heinz Karl, vélamaður í Reykjavík, fæddur 27. ágúst 1914 í Pýzkalandi.
11. Goldstein, Peter Lothar, námsmaður í Reykjavík, fæddur 7. nóv. 1927 í Pýzkalandi.
12. Göhlsdorf, Elisabeth, tungumálakennari í Reykjavík, fædd 3. ágúst 1890 í Pýzkalandi.

13. Herlufsen, Harry Otto August, rakari á Ísafirði, fæddur 18. ágúst 1913 í Danmörku.
14. Hinz, Hans Joachim Gunnar Theodór Magnús, vélvirkjanemi í Reykjavík, fæddur 10. maí 1927 á Íslandi.
15. Jack, Robert John, settur sóknarprestur í Heydalaprestakalli, fæddur 5. ágúst 1913 í Skotlandi.
16. Jóhann Páll Björnsson, laxveiðimaður, Reykjavík, fæddur 29. mars 1878 á Íslandi.
17. Jörgensen, Alfred Christian, húsgagnasmiður í Reykjavík, fæddur 25. apríl 1901 í Danmörku.
18. Jörgensen, Bent Bjarno, verzlunarmaður í Reykjavík, fæddur 25. ágúst 1927 í Danmörku.
19. Katrín Ólafsdóttir Mixa, frú, Reykjavík, fædd 3. mars 1916 á Íslandi.
20. Lindemann, Albert Volker, forstöðumaður í Varmahlið í Skagafirði, fæddur 17. ágúst 1899 í Íslandi.
21. Nielsen, Orla Egon, rakari í Reykjavík, fæddur 16. apríl 1912 í Danmörku.
22. Pedersen, Martin Schjønning Kristian, pipulagningarmaður á Raufarhöfn, fæddur 27. júlí 1887 í Noregi.
23. Remberta Maria, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 22. sept. 1877 í Íslandi.
24. Sonnenfeld, Kurt Gustav, tannlæknir á Siglufirði, fæddur 3. ágúst 1909 í Íslandi.
25. Syre, Gabriel, verkamaður á Ísafirði, fæddur 16. júlí 1914 á Íslandi.
26. Vestmann, Ingibjörg Einarsdóttir, iðnmær í Reykjavík, fædd 25. des. 1919 í Kanada.
27. Xaveria María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 12. júlí 1896 í Íslandi.

2. gr.

Ef ríkisstjórnin telur nauðsynlegt, er henni heimilt að lengja frest þann, er 4. mgr. 4. gr. l. nr. 64 28. jan. 1935 ræðir um, eða veita aðilum með öllu undanþágu frá skilyrði málsgri.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ed.

904. Frumvarp til laga

um breyting á ljósmaðralögum, nr. 17 19. júní 1933.

(Eftir 3. umr. í Nd.)

1. gr.

4. gr. laganna orðist svo:

Laun skipaðra ljósmaðra í kaupstlöðum skulu greidd mánaðarlega úr bæjar-sjóði, og fer um upphæð þeirra eftir því, sem bæjarstjórn ákveður í samræmi við launakjör annarra starfsmanna kaupstaðarins.

Laun skipaðra ljósmaðra í umdænum utan kaupstaða skal greiða að einum þriðja hluta úr sýslusjóði og að tveimur þriðju hlutum úr ríkissjóði.

Launin skal greiða á manntalsþingi, og miðast upphæð þeirra við manntal um-dæmis við síðustu áramót þannig:

1. Í þeim umdænum, þar sem fólkstal er 300 eða minna, skulu árslaun vera 500 krónur.
2. Í umdænum, sem hafa fleiri en 300 manna, skulu árslaunin vera 500 krónur að viðbættum 16 krónum fyrir hverja fulla fimm tugi manna, sem fram yfir eru 300.

3. Í umdænum, þar sem eru tvar eða fleiri skipaðar ljósmaður, skal deila íbúatölu jafnt á milli þeirra og því næst reikna þeim laun á sama hátt og öðrum skipuðum ljósmaðrum, þó aldrei yfir 1600 krónur í byrjunarlaun.

Launin skulu hækka eftir 5 ár um 85 kr. og eftir önnur 5 ár um 85 kr.

Ef tveimur eða fleiri ljósmaðurumdænum er steypt saman í eitt umdæmi fyrir það, að sýnt þykir, að umdæmin fást ekki skipuð hvort í sínu lagi, er ráðherra heimilt að ákveða ljósmaður hins nýja umdæmis laun, er nema mega allt að samanlögðum launum hinna fyrri umdæma.

A laun þessi greiðist dýrtíðaruppbót af aðilum eftir þeim reglum, sem gilda um starfsmenn ríkisins.

Skipaðri ljósmaður, sem falið er um stundarsakir að gegna nágrannaumdæmi, ber að greiða fyrir það hálf byrjunarlaun þess umdæmis.

Ríkissjóður leggur til áhöld i ljósmaðraumdæmin, og ákveður landlæknir i samráði við aðalkennara Ljósmaðraskólans, hver þau skuli vera.

2. gr.

8. gr. laganna falli burt.

3. gr.

9. gr. laganna orðist svo:

Landlæknir skal í samráði við aðalkennara Ljósmaðraskólans semja reglugerð, er ráðherra staðfestir, um skyldur ljósmaðra og gjöld fyrir ljósmaðurstörf þau, er þær inna af hendi.

Ef sængurkona þiggur af sveit eða er svo fátað, að hún getur ekki borgað, þá á ljósmaðir heimting á, að sveitarþjóður greiði henni þóknunina fyrir yfirsetustarfið og nauðsynlega aðhjúkrun, og skal ekki telja þau gjöld sem veittan sveitarstyrk.

4. gr.

Með lögum þessum eru felld úr gildi lög nr. 63 1. des. 1944, um breyting á ljósmaðralögum, nr. 17 19. júní 1933.

5. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Nd.

905. Breytingartillögur

við frv. til laga um áhrif kjötverðs á framfærsluvisítölu.

Flm.: Sveinbjörn Högnason.

1. Við 2. gr. Orðin „Með undantekningum þeim, er í 3. gr. segir,“ falla niður.

2. Við 3. gr. Greinin fellur niður.

3. Við 4. gr. Fyrri málsgr. greinarinnar fellur niður.

Sþ.

906. Nefndarálit

um till. til þá. um kaup á skipinu Pétursey handa sjóminjasafni Íslands.

Frá fjárveitinganefnd.

Fjárveitinganefnd er því meðmælt, að gerðar séu ráðstafanir til þess, að skip það, sem hér um ræðir, verði verndað frá eyðileggingu. Maelir nefndin með því, að ríkisstjórninni sé falið að koma þessu í framkvæmd á sem hagkvæmastan hátt.

Með skírskotun til þessa leggur nefndin til, að tillöggunni sé visað til ríkisstjórnarinnar.

Alþingi, 16. apríl 1946.

Gísli Jónsson, form., með fyrirvara.	Guðm. Í. Guðmundsson, fundaskr.	Skúli Guðmundsson, frsm.
Helgi Jónasson, B. Kristjánsson.	Steingr. Aðalsteinsson. Sig. Kristjánsson. með fyrirvara.	Pórður Benediktsson. Pétur Ottesen.

Sþ. 907. Tillaga til þingsályktunar

um heimild handa ríkisstjórninni til þess að ábyrgjast lán fyrir landssmiðjuna.

Frá fjárveitinganefnd.

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að ábyrgjast lán, að upphæð kr. 1500000.00, fyrir landssmiðjuna.

Greinargerð.

Fjármálaráðherra hefur sent fjárveitinganefnd ofanritaða þáttill. og óskað þess, að nefndin flytti hana. Fylgdi till. svo hljóðandi greinargerð:

Sem greinargerð fyrir þessari þingsályktunartillögu vísast til bréfs stjórnar landsmiðjunnar, dags. 11. þ. m., sem er svo hljóðandi:

Á undanförnum árum hefur landssmiðjan byggt upp öll þau húsakynni, sem hún notar nú, aflað véla og lagt í annan stofnkostnað, sem nú nemur samtals um 2.9 milljónum króna. Enn fremur liggur hún með birgðir af ýmsu efni, sem nemur um 600 þúsund krónum. Í lögum frá 1936 var ákveðið, að ríkissjóður legði smiðjunni til nægilega lóð til bygginga. Það hefur ekki verið gert, en smiðjan hefur keypt og greitt af rekstrarfé sinu þær lóðir, sem hún notar nú, og varið til þess rúnum 200 þúsundum króna.

Ríkissjóður hefur ekki lagt smiðjunni til neitt rekstrarfé, og hefur smiðjan því orðið að leita til bankanna um nauðsynlegt fé til rekstrar- og stofnkostnaðar.

Framleiðsla smiðjunnar nam síðastliðið ár um 3.2 milljónum króna, og reksturinn er þess eðlis, að allháar upphæðir eru jafnan ógreiddar hjá viðskiptamönnum.

Á síðastliðnu ári tók smiðjan að sér að smiða fyrir ríkisstjórnina 12 vélskip, 55 tonn að stærð hvort, fyrir samtals rúmar 5 milljónir króna. Réðst smiðjan þá í að byggja skipasmíðastöð við Elliðaárvog, sem kostaði um 800 þúsundir króna.

Samkvæmt reikningum smiðjunnar fyrir árið 1944 voru hreinar eignir hennar tæpar 700 þúsundir króna. Reikningar fyrir 1945 eru enn ekki gerðir upp, en eignirnar hafa væntanlega lítið aukið á árinu. Landssmiðjan hefur fengið lán í Landsbankanum, að upphæð 1 milljón kr. til 20 ára, en að öðru leyti hefur hún orðið að leita til bankanna um rekstrarlán með venjulegum lánskjörum, sem hefur orðið smiðjanni dýrt, og er talið nauðsynlegt að tryggja meira stofnfé með betri kjörum en smiðjan á nú kost á.

Smiðjan hefur nú með höndum allar viðgerðir á skipum ríkisins, svo og mest viðskipti við ríkisstofnanir.

Þar sem smiðjan hefur orðið á undanförnum árum að reisa mikil hús og útvega nauðsynlegar vélar af eigin rammleik, og hefur orðið að leggja fram stórfé í þessu skyni, er óhjákvæmilegt að hún fái aukið rekstrarfé. Stjórn verksmiðjunnar telur nauðsynlegt, að hún fái aukið lánsfé, 1.5 milljón króna, með hagkvæmum kjörum,

sem fást aðeins með ábyrgð ríkissjóðs og tryggingu í fasteignum og vélum smiðjunnar, sem nema nú að verðmæti samkvæmt efnahagsreikningi nokkuð yfir 3 milljónir króna.

Nd. 908. Breytingartillögur

við frv. til 1. um almannatryggingar.

Frá Eysteini Jónssyni.

1. Við 42. gr. Greinin orðist svo:

Sjúkrabætur greiðast frá og með 8. veikindadegi og í allt að 26 vikur samtals á einu ári, enda geti sjúklingurinn sýnt fram á, að tekjur hans hafi minnkað vegna veikindanna. Tryggingaráði er þó heimilt að ákveða, að bætur skuli greiddar lengur, einkum ef veikindi stafa af slysförum og óvist er, hvort um varanlega örorku verður að ræða. Sjúkrabætur eru ekki greiddar nema hlutað-eigandi hafi verið óvinnufær lengur en 10 daga.

Nú heldur hinn sjúki atvinnutekjum sínum að meira eða minna leytti, og skal þá einnig greiða sjúkrabætur, þó svo, að þær að viðbættum hreiðum atvinnutekjum séu eigi hærri en bótaupphædir laganna að viðbættum 25 af hundraði.

Sjúkrabætur falla niður þann dag, sem hinn tryggði verður vinnufær, enda þótt hann taki ekki til starfa eða vanræki að segja frá bata sínum.

2. Við 43. gr. Greinin falli niður.

Nd. 909. Breytingartillaga

við brtt. á þskj. 901 [Sérstakar fyrningaraafskriftir].

Flm.: Sveinbjörn Högnason.

Aftan við tillöguna bætist: Svo fremi að styrkurinn sé jafnhár eða hærri en afskriftum þessum nemur. Sé styrkurinn hins vegar lægri, má afskrifa eignir þessar þannig, að styrkur að viðbættum afskriftum nemí 20% á ári í 3 ár.

Nd. 910. Breytingartillögur

við frv. til laga um almannatryggingar.

Frá Skúla Guðmundssyni.

1. Við 34. gr. Greinin orðist svo:

Við hverja barnsæðingu á móðirin rétt á að fá greiddar kr. 300.00.

2. Við 45. gr. Greinin orðist svo:

Allir þeir, sem slasast við vinnu, eiga rétt til slysabóta samkvæmt því, er segir í 49.—58. gr., svo og vandamenn þeirra.

3. Við 46. gr. Greinin falli burt.

4. Við 47. gr. Greinin falli burt.

5. Við 49. gr. 1. málsg. orðist svo:

Það er bótaskyld slys, er maður slasast eða deyr af slysi við vinnu.

6. Við 52. gr. Orðið „tryggingarskylda“ í 1. málsg. falli burt.

Nd.

911. Breytingartillaga

við frv. til l. um opinbera aðstoð við byggingar íbúðarhúsa í kaupstöðum og kauptúnum.

Frá Gunnari Thoroddsen.

Við 18. gr. A. Á eftir orðunum „500 teningsmetrum“ komi: eða því sem næst.

Nd.

912. Breytingartillaga

við frv. til l. um opinbera aðstoð við byggingar íbúðarhúsa í kaupstöðum og kauptúnum.

Frá Einari Olgeirssyni.

Við 3. gr. Aftan við 4. tölulið bætist ný málsgrein, svo hljóðandi:

Nú samþykkir stjórn Byggingarsjóðs að afla lánsfjár til byggingarframkvæmda með skuldabréfa úthoði, og er Landsbankanum þó skyldt að taka við bréfunum fyrir nafnverð, en síðan annast bankinn sölu þeirra. Ekki er bankanum þó skyldt að kaupa samkvæmt þessu meira en svo af skuldabréfum byggingarsjóðs, að nemni 15 millj. króna.

Nd.

913. Breytingartillaga

við frv. til l. um opinbera aðstoð við byggingar íbúðarhúsa í kaupstöðum og kauptúnum.

Frá Stefáni Jóh. Stefánssyni.

Bráðabirgðaákvæði verði þannig:

Kosning fyrstu stjórnar byggingarsjóðs samkv. 8. gr. og fyrstu endurskoðenda samkv. 9. gr. fer fram á Alþingi því, er setur þessi lög, og gildir til ársloka 1949. Frá gildistöku laganna fellur niður umboð stjórnar og endurskoðenda byggingarsjóðs samkvæmt lögum nr. 3 1935.

Ed.

§14. Frumvarp til laga

um opinbera aðstoð við byggingar íbúðarhúsa í kaupstöðum og kauptúnum.

(Eftir 3. umr. í Nd.)

I. KAFLI

Um verkamannabústaði.

1. gr.

Stofna skal byggingarsjóð til þess að bæta úr húsnæðisþörf verkamanna og annarra þeirra íbúa kaupstaða og kauptúna, sem hafa ekki tekjur né eiga eignir yfir það hámark, er greinir í 4. lið 6. gr. laga þessara, og uppfylla að öðru leyti skilyrði laganna.

2. gr.

Byggingarsjóður lánar til byggingar samkvæmt skilyrðum þeim, sem lög þessi setja, í kaupstöðum og kauptúnnum, enda hafi sveitarstjórn fært félagsmálaráðherra rök fyrir, að þörf sé slikrar opinberrar aðstoðar.

Kauptún telst í þessum lögum þorp með minnst 15 fjölskyldum, enda hafi engin þeirra svo mikið land, að talizt geti lögbýli.

3. gr.

Byggingarsjóður skiptist í deildir, eina fyrir hvern kaupstað eða kauptún, þar sem viðurkennd hefur verið þörf fyrir opinbera aðstoð til byggingar verkamanna-bústaða, og aflast fé til hvorrar deildar sem hér segir:

1. Sveitarsjóðir, sem um ræðir í 2. gr., leggja í sjóðinn árlega upphæð, sem nemur ekki minna en 4 krónum og ekki meira en 6 krónum fyrir hvern íbúa sveitarfélagsins, og ákveður sveitarstjórn upphæðina með sérstakri samþykkt.
2. Ríkissjóður leggur í sjóðinn árlega upphæð, sem svarar til þess krónufjölda á íbúa kaupstaðar eða kauptúns, er sveitarstjórn þar hefur ákveðið með samþykkt þeirri, er i 1. lið segir, að leggja fram til sjóðsins, þegar sýnt er, að þörf er fyrir starfsemi byggingarsjóðs. Sbr. 2. gr.
3. Ríkissjóður leggur árlega í sjóðinn kr. 150000.00, en jafnframt fellur niður til lag til sjóðsins samkv. 14. gr. I. nr. 58 8. sept. 1931, um einkasölu á tóbaki.
4. Enn fremur getur sjóðurinn tekið lán til útlánastarfsemi sinnar. Lánin ábyrgist ríkissjóður. En hlutaðeigandi sveitarsjóður, sbr. 2. gr., stendur i bakábyrgð fyrir þeim lánum, sem veitt eru byggingarfélagi í kaupstaðnum eða kauptúninu. Gefa skal út skuldabréf fyrir þeim, er hljóði á upphæðir, er ríkisstjórnin samþykkir.

Nú er kauptún aðeins hluti úr hreppi, og skal þá tillagi sveitarsjóðs til byggingarsjóðs jafnað niður á íbúa kauptúnsins, þá sem gjaldskyldir eru til sveitarsjóðs, eftir sömu reglum og útsvörum.

Meðan vísitala kauplagsnefndar er 110 eða hærra, skulu framlög ríkissjóðs og sveitarsjóðs til byggingarsjóðs samkv. 1. og 2. tölulið hækka til samræmis við vísitölu kauplagsnefndar 1. október það ár, sem framlagið ber að greiða.

Heimilt er stjórn byggingarfélags að stofna innlánsdeild í sambandi við byggingarsjóð, sem tekur við innlögum frá mönnum á félagssvæðinu, sem vilja tryggja sér húsnæði hjá féluginu. Ráðherra setur reglugerð um starfsemi innlánsdeilda þessara að fengnum tillögum stjórnar byggingarsjóðs, þ. á m. um það, hvenær þeim, sem slikum innlögum hafa safnað, skuli fengin íbúð.

4. gr.

Byggingarsjóður veitir lán aðeins til eins byggingarfélags í hverjum kaupstað eða kauptúni, og skal félagið reist á samvinnugrundvelli og að öðru leyti fullnægja skilyrðum 6. gr. þessara laga.

Heimilt er að stofna deildir, sem hafa sérsamþykktir, innan byggingarfélags, þegar 50 félagsmenn eða fleiri óska þess, enda séu þær staðfestar af stjórn félagsins.

Lán þessi skulu vera tryggð með fyrsta veðrétti í húsum og lóðarréttindum, og mega þau nema allt að 90% af kostnaðarverði eignarinnar. Lánin séu affallalaus. Þau endurborgast með jöfnum árlegum greiðslum á 42—75 árum.

Úr byggingarsjóði má veita lán með eftирgreindum kjörum:

- A. flokkur. Lánshæð allt að 90% af kostnaðarverði hússins; lánstími 75 ár.
- B. flokkur. Lánshæð allt að 85% af kostnaðarverði hússins; lánstími 60 ár.
- C. flokkur. Lánshæð allt að 85% af kostnaðarverði hússins; lánstími 42 ár.

Vextir í öllum lánaflokkum skulu vera 2% — tveir af hundraði —.

Stjórn byggingarsjóðs ákveður, að fengnum tillögum sveitarstjórnar og stjórnar byggingarfélags, hvers konar lánskjör eru hverju sinni veitt, og er heimilt að láta

ákvæði þessarar greinar taka til þeirra verkamannabústaða, sem lokið er við að byggja eftir 1. janúar 1943.

Heimilt er lántakendum að greiða byggingarlán að fullu, hvenær sem þeir óska þess.

5. gr.

Byggingarsjóðurinn skal jafnan vera í handbæru fó i peningastofnun með ríkis-sjóðsábyrgð að svo miklu leyti sem honum er ekki varið til útlána.

6. gr.

Byggingarfélög hafa rétt til að fá lán úr byggingarsjóði samkv. 4. gr., ef þau fullnægja eftirfarandi skilyrðum:

1. Að stjórn byggingarfélagsins sé skipuð fimm mönnum, og skal formaður stjórnarinnar skipaður af þeim ráðherra, sem fer með félagsmál, en hina stjórn-arnefndarmennina skal kjósa hluthundinni kosningu af þeim félagsmönnum, sem fullnægja skilyrðum 4. töluliðar þessarar greinar.
2. Að byggingarfélagið komi upp byggingum fyrir félagsmenn sina.
3. Að húsin séu gerð úr varanlegu efni með eins til fjögurra herbergja íbúðum auk eldhúss og geymslu, með venjulegum nútímaþægindum og sérstökum bletti handa hverri íbúð eða sameiginlegum velli handa sambyggingum, en að öðru leyti sé fyrirkomulag bygginganna samþykkt af félagsmálaráðuneytinu.
4. Að félagsmenn séu fjárráða, heimilisfastir innan kaupstaðarins eða kauptúns-ins og hafi eigi haft yfir 7000 króna árstekjur miðað við meðaltal þriggja síð-ustu ára, að viðbættum 1000 krónum fyrir hvern ómaga, né yfir 10000 króna eignir. Meðan visitala kauplagsnefndar er 110 eða hærri, skal þó miða við upp-hæðir þessar hækkaðar í samræmi við meðalvísitölu næsta árs á undan.
5. Að byggingarkostnaður á hverja íbúð fari ekki fram úr því, sem stjórn bygg-ingarsjóðsins ákveður.
6. Að íbúðirnar séu seldar félagsmönnum fyrir það verð, sem þær kosta bygg-ingarfélagið, og með þeim láns- og vaxtakjörum, sem ákveðin eru samkv. 4. gr. Skal gerður sérstakur kaupsamningur um hverja íbúð við þann, er íbúðina fær, og eru þeir samningar undanþegnir stimpilgaldi.

Ekkja látins félagsmanns, börn hans og tengdabörn hafa forkaupsrétt að íbúðinni, enda gerist þau þá löglegir félagar byggingarfélagsins.

7. Að byggingarnar séu reistar á lóðum, sem sveitarfélögini eða ríkið eiga eða leigja, og sé ársleiga metin reglulega á 10 ára fresti. Þegar um sambyggingu er að ræða, skal lóðarleigunni jafnað niður eftir eignarhlutföllum í byggingunni. Eigi sveitarfélag eða ríki ekki hentugar lóðir í þessu skyni, skal sveitarfélagini skylt, ef ekki fæst nægilegt og hentugt land með öðrum hætti, að taka það eignar-námi, og fer um eignarnámið samkv. l. nr. 61 frá 14. nóv. 1917.
8. Að ákveðið sé í samþykktum félagsins, að enginn, sem keypt hefur íbúð af félagini, megi selja hana, nema stjórn byggingarfélagsins hafi áður hafnað forkaupsrétti félagsins vegna, og ekki framleigja nema með leyfi stjórnar félagsins. Söluverð slikrar íbúðar má ekki vera hærra en síðasta kaupverð hennar að viðbætri verðhækkun, sem samkv. visitölu byggingarkostnaðar hefur orðið á þeim hluta kostnaðarverðs íbúðarinnar, sem fallið hefur í gjalddaga og verið greiddur af seljanda, þegar sala fer fram. Enn fremur skal bæta við virðingar-verði þeirra endurbóta, sem á sama tíma hafa verið gerðar, og draga frá hæfili-gega fyrningu, hvort tveggja samkvæmt mati dómkvaddra manna. Sé um fram-leigu að ræða, ákveður stjórn félagsins, hve há leigan megi vera, og miðast hún við raunverulegan kostnað eiganda samkv. mati af íbúðinni eða hluta hennar, sem leigður er.
9. Að ákveðið sé með reglugerð, sem staðfest sé af félagsmálaráðuneytinu, um viðhald húsanna, og skal stjórn félagsins hafa eftirlit með því. Þegar um sam-

byggingu er að ræða, skal kostnaður við viðhald hússanna hið ytra lagður á bygginguna í heild, en síðan jafnað niður á eigendur eftir eignarhlutföllum þeirra í byggingunni, en viðhald hið innra á hverri ibúð skal notandi hennar greiða. Úm sameiginleg tæki innan húss í samþyggingu, svo sem leiðslur allar og hitunartæki, fer eftir því, sem segir í reglugerðinni.

10. Að stjórn byggingarsjóðsins hafi fallizt á samþykktir félagsins og ráðuneytið staðfest þær.

7. gr.

Byggingarfélagi, sem kemur upp samþyggingu eða sérstæðum húsum, er heimilt að eiga til frambúðar sameiginlegt miðstöðvarhús og þvottahús fyrir margar ibúðir, húsnæði fyrir fasta starfsmenn félagsins, fyrir skrifstofu félagsins, lessstu og verzlun, dagheimili, leikskóla fyrir börn og mótneyti. Ákvæði skulu sett í reglugerð, er um getur í 6. gr. 9. lið, um þátttöku eigenda ibúðanna í kostnaði, sem af þessu hlýzt.

8. gr.

Í stjórn byggingarsjóðs skulu vera 5 menn, kosnir hlutbundinni kosningu af sameinuðu Alþingi, til fjögurra ára í senn. Félagsmálaráðherra skipar einn þeirra formann sjóðsstjórnarinnar, en að öðru leyti skiptir stjórnin störfum milli sín. Stjórnin hefur á hendi allar fjárreiður sjóðsins, lántökur og lánveitingar úr honum samkv. reglugerð, sem félagsmálaráðuneytið setur. Skal hver deild, sbr. 3. gr., hafa sérstakt reikningshald fyrir sig, en sjóðsstjórninni er heimilt að lána fé sjóðsins til bráðabirgða milli deilda, ef það þykir henta.

Stjórnin skal vera búsett í Reykjavík, en sér til aðstoðar, meðal annars við eftirlit með, að byggingarfélag i hverjum kaupstað eða kauptúni gæti skyldna sinna samkv. 6. gr., má stjórnin setja trúnaðarmenn, einn eða fleiri, í hverjum kaupstað eða kauptúni.

Laun stjórnarinnar og trúnaðarmanna hennar greiðist úr ríkissjóði, og ákveður félagsmálaráðherra þau, en annan kostnað greiðir hlutaðeigandi deild byggingarsjóðs.

Hlutaðeigandi sveitarfélag hefur rétt til að skipa eftirlitsmann með fjárreiðum hlutaðeigandi sjóðsdeildar og allri starfsemi byggingarfélagsins og hefur rétt til að stöðva lántökur og lánveitingar til byggingarfélagsins, ef það álitur, að byggingarfélagið geti ekki staðið í skilum með skuldbindingar sínar. Slikri ákvörðun sveitarstjórnar má skjóta til félagsmálaráðherra.

9. gr.

Ársreikningar byggingarfélags skulu ætið lagðir fyrir stjórn byggingarsjóðs til athugunar, og getur hún krafist allra skýrsla um hag og rekstur félagsins, meðan nokkuð stendur eftir af láni því, er veitt hefur verið til bygginganna. Ef stjórn byggingarsjóðs hefur eigi borizt í hendur reikningur byggingarfélags yfir síðasta ár fyrir 1. sept. ár hvert, er óheimilt að halda áfram lánveitingum til félagsins fyrr en reikningurinn berst sjóðsstjórninni í hendur.

Ríkisstjórnin úrskurðar reikninga byggingarsjóðs, en Alþingi kýs með hlutfallskosningu two endurskoðendur þeirra til fjögurra ára í senn.

10. gr.

Nú er ekkert byggingarfélag til í kaupstaðnum eða kauptúninu, sem lán fær úr byggingarsjóði, og er þá sveitarstjórn heimilt að ákveða, að sveitarfélagið komi upp byggingunum, og hefur það þá sömu réttindi og skyldur sem byggingarfélög samkvæmt lögum þessum.

11. gr.

Ríkisstjórnin lætur gera fyrirmundaupprætti af húsum félagsmanna, bæði sérþyggingu og samþyggingu, til afnota fyrir byggingarfélög. Sömuleiðis setur hún

í samráði við stjórn byggingarsjóðs og hlutaðeigandi sveitarstjórnir öruggt eftirlit með framkvæmdum byggingarsélaga, sem starfa samkvæmt lögum þessum.

II. KAFLI

Um byggingarsamvinnufélög.

12. gr.

Tilgangur byggingarsamvinnufélaga er að reisa íbúðarhús fyrir félagsmenn sína til eigin afnota með sem hagfelldustum kjörum, að safna eignarframlögum félagsmanna (sjá 15. gr.) og reka lánastarfsemi.

13. gr.

Nú vilja menn stofna byggingarsamvinnufélag, og skulu þeir þá kveðja til fundar á því svæði, sem féluginu er ætlað að ná yfir, og bera málið upp til umræðu og atkvæða. Ef 15 menn eða fleiri á stöðum með færri en 1000 íbúa, 20 á stöðum með 1000 íbúa eða fleiri utan Reykjavíkur og 25 í Reykjavík koma sér saman um stofnun byggingarsamvinnufélags og bindast samtökum um að gerast félagsmenn, setja þeir féluginu samþykktir í samræmi við lög þessi, og skal leita staðfestingar félagsmálaráðuneytisins á þeim.

14. gr.

Nú vill sveitarstjórn beita sér fyrir og taka þátt í stofnun byggingarsamvinnufélags til byggingar fjölbýlishúsa með hæfilega stórum, heilsusamlegum íbúðum og sameiginlegum þægindum. Skal sveitarstjórn þá hlutast til um, að almennur fundur sé haldinn á því svæði, sem féluginu er ætlað að ná yfir, og bera málið upp til umræðu og atkvæða. Ef 15 menn eða fleiri og kjörnir fulltrúar hækjar-eða sveitarfélagsins koma sér saman um stofnun byggingarsamvinnufélags og bindast samtökum um að gerast félagsmenn, setja þeir féluginu samþykktir í samræmi við þessi lög, og skal leita staðfestingar félagsmálaráðuneytisins á þeim.

15. gr.

Byggingarsamvinnufélagi sé aflað fjár:

- A. Með frjálsum framlögum hvers félagsmanns í stofnsjóð, unz fjárhæð hans í sjóðnum nemur minnst $\frac{1}{5}$ hluta andvirðis þess húsnæðis, sem ákveðið verður, að félagið komi upp fyrir hann. Þegar þessari fjárhæð er náð, fer um rétt félagsmanns til byggingar húss eftir því, sem náðar verður ákveðið í samþykktum félags, enda gangi stofnsjóðsinneign hans upp í byggingarkostnaðinn. Vextir af stofnsjóði leggjast við höfuðstól, og skulu þeir á hverjum tíma jafnháir og innlánsvextir í sparisjóði hjá Landsbanka Íslands.
- B. Stofnfjárrinnstæður falla til útborgunar við andlát félagsmanns, við gjaldþrot, við brottflutning af félagssvæðinu, verði félagsmaður fátækrastyrkur, og við úrsögn úr féluginu, enda hafi hann fullnægt öllum skuldbindingum sínum við félagið.
- C. Með lántöku félagsins til útlánastarfsemi sinnar. Heimilt er fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs að ábyrgjast þau lán, og mega þau nema allt að 80% af byggingarkostnaði þeirra húsa, er félagið reisir. Þetta ákvæði nær einnig til þeirra samvinnubústaða, sem lokið er við að byggja eftir 1. janúar 1943. Gefa skal út skuldabréf fyrir lánum þessum, er hvert um sig nemi ákveðinni upphæð, sem fjármálaráðherra samþykkir. Hvert slikt lán telst til útlána einn lánaflokkur, og er honum til tryggingar samábyrgð allra þeirra félagsmanna, sem fá lán í þeim flokki.

Félagsmenn í sama lánaflokkki skulu vera sérstök deild innan sins byggingsamvinnufélags, og er henni heimilt að hafa sérstaka stjórn, að því er varðar sérmál hennar.

16. gr.

Byggingsamvinnufélag veitir félagsmönnum sínum lán til þess að koma upp byggingum til eigin afnota, enda hafi þeir uppfyllt skilyrði þau um stofnsjóðstillög, sem um getur í 15. gr. A. hér að framan. Lán þessi skulu tryggð með fyrsta veðrétti í húsum og lóðarréttindum, allt að 75% af kostnaðarverði eignarinnar. Heimilt er þó félagsstjórn að veita lán gegn 2. veðrétti, þó þannig, að samanlagður 1. og 2. veðréttur nemi eigi hærri upphæð en 75% af kostnaðarverði. Félagið veitir lánin með sömu kjörum og það nýtur á lánum þeim, sem tekin eru í þessu skyni.

17. gr.

Stofnsjóður skal jafnan vera í handbæru fé í banka eða sparisjóði, þar sem ávaxta má fé ómyndugra, að svo miklu leyti sem honum er eigi varið til að standast framkvæmdir við byggingar eða til útlána. Nú kemur fram hagnaður við útlán eða aðra ávöxtun stofnfjár, og rennur hann í varasjóð félagsins. Um ráðstöfun varasjóðs félagsins gilda ákvæði laga um samvinnufélög, nr. 46 frá 1937.

18. gr.

Félagsmenn í byggingsamvinnufélagi fá því aðeins lán hjá féluginu, að þeir uppfylli eftirfarandi skilyrði, auch þess sem um ræðir í 15. gr. A.:

- A. Að húsin séu gerð úr varanlegu efni og rúmtak hverrar ibúðar fari ekki fram úr 500 teningsmetrum eða því sem næst með venjulegum nútímaþægindum og eftir fastákvæðnum fyrirmynundum, sem stjórn félagsins hefur ákveðið og samþykktar hafa verið af félagsmálaráðuneytinu.
- B. Að húsin séu reist á þeim stöðum, sem félagsstjórnin ákveður og samþykktir eru af félagsmálaráðuneytinu, enda útvegi félagsstjórnin leigulóðir.
- C. Að félagið annist um byggingu hússins að öllu leyti, og sé það afhent félagsmanni gegn skuldabréfum með veði í húseigninni, er nemni þeirri fjárhæð, sem húsið kostar umfram stofnfjárframlagið.

Heimilt er þó félagsstjórn að leyfa, að félagsmenn reisi hús sin sjálfir, ef það er undir umsjón og eftirliti byggingarfulltrúa félagsins eða annars byggingarfróðs manns, sem félagsstjórnin telur gildan.

- D. Að félagsmaður sé fjárráða og heimilisfastur innan þess svæðis, sem félagið nær yfir.

19. gr.

Byggingsamvinnufélag, sem stofnað er að tilhlutun sveitarstjórnar samkv. 14. gr., skal í starfsemi sinni bundið við ákvæði 2., 3., 6., 7. og 9. töluliðar 6. gr. svo og ákvæði 7. gr. I. kafla laga þessara að því leyti, sem við getur átt, þó með þeirri undantekningu, að ibúðir þær, sem félagið reisir, megi vera allt að 500 rúmmetrum að stærð.

20. gr.

Ákveðið skal í samþykktum byggingsamvinnufélags, að enginn, sem fengið hefur ibúð að tilhlutun félagsins, megi selja hana, nema stjórnin hafi áður hafnað forkaupsrétti félagsins vegna, og aldrei framleigja nema nokkurn hluta af ibúðinni. Þó getur eigandi að fengnu leyfi stjórnarinnar leigt heila ibúð um stundarsakir, ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi. Söluverð slikrar ibúðar, hversu oft sem eigenda-skipti kunna að verða, má aldrei vera haerra en stofnverð hennar að viðbættri verðhækjun samkv. visitölu byggingarkostnaðar og virðingarverði þeirra endurbóta, sem gerðar hafa verið, en að frádreginni hæfilegri fyrningu, hvort tveggja samkvæmt mati dómkvaddra manna. Sé um framleigu að ræða, ákveður stjórn félagsins.

lagsins hve há leigan megi vera, og miðast hún við raunverulegan kostnað eiganda samkvæmt mati af íbúðinni eða hluta hennar, sem leigður er.

Ákvæði þessi taka þó ekki til húsa þeirra, er byggingarsamvinnufélög hafa reist fyrir 1. janúar 1946, og fer um sölu þeirra og leigu eftir ákvæðum laga nr. 43 frá 1942, um breyting á lögum um byggingarsamvinnufélög.

21. gr.

Nú sannast, að félagsmaður hefur selt hús hærra verði en leyfilegt er samkvæmt 20. gr., og rennur þá sá hluti söluverðsins, sem er umfram hið löglega verð, til félagsins og leggst i varasjóð. Verði seljandi einhverra orsaka vegna eigi fær um að greiða fjárhæð þessa, á félagið kröfu á hendur kaupanda, nema því aðeins, að hann sanni, að þegar kaupin fóru fram, hafi honum verið ókunnugt um, að seljandi hafi brotið á móti ákvæði þessarar greinar, og er þá fjárhæðin forgangsskuld með veði í húsinu næst á eftir veðréltum félagsins. Auk þess eru þá öll lán félagsins, sem á húsinu hvíla, þegar fallin í gjalddaga.

22. gr.

Nú neytir stjórn byggingarsamvinnufélags eigi forkaupsréttar, og er þá eiganda heimilt að selja eignina hverjum þeim manni, sem félagsstjórnin samþykkir, en þó verður kaupandi að gerast félagi í byggingarsamvinnuféluginu og hlita samþykktum þess. Ekkja látins félagsmanns, börn hans og tengdabörn hafa forkaupsrétt að eigninni, enda gerist þau þá löglegir meðlimir félagsins.

23. gr.

Óheimilt er að veðsetja húseignir byggingarsamvinnufélaga fyrir hærri fjárhæð samtals en nemur 80% af upphaflegu kostnaðarverði þeirra og endurbóta, sem á kunna að hafa verið gerðar, að frádreginni eðlilegri fyrningu, eins og hún kann að verða á hverjum tíma, enda verður eigi gert fjárnám í eigninni fyrir meiri fjárhæð.

24. gr.

Um stjórn, reikningsskil og fundi byggingarsamvinnufélaga fer eftir ákvæðum laga um samvinnufélög, nr. 46 frá 1937. Fjármálaráðherra skipar annan endurskoðanda, enda skal féluginu skyld að senda ráðuneytinu samrit af aðalreikningi sinum árlega.

25. gr.

Ríkisstjórnin lætur gera fyrirmynndauppdratti bæði af sérbyggingum og sambyggingum til afnota fyrir byggingarsamvinnufélög og lætur þær í té án endurgjalds.

Sömuleiðis sér ríkisstjórnin um öruggt eftirlit með framkvæmdum og húsbyggingu þeirra félaga, er starfa samkvæmt lögum þessum.

26. gr.

Um skrásetningu og félagsslit byggingarsamvinnufélaga fer eftir ákvæðum laga um samvinnufélög, nr. 46 1937.

III. KAFLI

Um íbúðabyggingar sveitarfélaga.

27. gr.

Í kaupstöðum og kauptúnnum, þar sem fólk býr í heilsuspíllandí íbúðum (bröggum, útihúsum, háloftum, kjöllurum o. s. frv.) og ekki verður úr bætt á nægilega skömmum tíma að dómi sveitarstjórnarinnar með þeirri aðstoð ríkisins og sveitarfélaganna, sem um getur í I. og II. kafla þessara laga, ber sveitarstjórn kaupstaðarins eða kauptúnsins að ráða bót á húsnæðisvandræðunum, og nýtur hún til þess þeirrar aðstoðar ríkisins, sem í þessum kafla segir.

28. gr.

Sveitarstjórn lætur safna skýrslum um fjölskyldur þær í kaupstaðnum eða kauptúninu, sem búa í heilsuspíllandi íbúðum, og kynnir sér efnahag þeirra og atvinnu svo og fyrirætlanir þeirra um útvegun húsnæðis.

29. gr.

Að skýrslugerð þessari lokinni skal sveitarstjórn semja áætlun um, hversu margar íbúðir þurfi að gera til þess að bæta úr þörfum þeirra, sem búa í heilsuspíllandi íbúðum og ekki fá á annan veg tryggt sér viðunandi húsnæði, svo og kostnaðaráætlun og áætlun um, hversu langan tíma sú framkvæmd muni taka, og skal stefnt að því, að henni verði lokið á fjórum árum.

30. gr.

Skýrslur þær og áætlanir, sem um getur í 29. gr., skal senda ríkisstjórninni ásamt rökstuðningi sveitarstjórnar fyrir því, að ekki verði bætt úr húsnæðispörfinni á nægilega skömmum tíma með þeim aðgerðum, sem í I. og II. kafla þessara laga segir.

31. gr.

Nú færir sveitarstjórn félagsmálaráðuneytinu sönnur á, sbr. 29. gr., að nauðsyn sé slíkra íbúðabygginga, sem hér um ræðir, og skal þá ríkissjóður lána þeim sveitarfélögum, sem reisa slíkar íbúðir, 75% af byggingarkostnaði hverrar íbúðar, en þar skal ekki lóð með talin. Lán þessi skulu vera til 50 ára með 3% árvöxtum, og greiðast vextir og afborganir með jöfnu, árlegu gjaldi. Ríkissjóður leggur enn fremur fram 10% af byggingarkostnaðinum sem vaxtalaust lán til 50 ára. Lán þessi eru afborgunarlaus fyrstu 15 árin, en greiðast síðan með jöfnum árlegum greiðslum á 35 árum. Ef sveitarstjórn ákveður að afskrifa þau 15%, sem sveitarsjóður leggur fram án atbeina ríkissjóðs, er ríkisstjórninni heimilt að gefa eftir vaxtalausa lánið.

32. gr.

Til tryggingar 75% láni ríkissjóðs skal vera 1. veðréttur í húseignum þeim, sem reistar eru, þar til er lánin eru að fullu greidd.

33. gr.

Fé það, sem ríkissjóður lánar sveitarfélögum til íbúðabygginga samkvæmt þessum kafla, getur ríkisstjórnin tekið að láni. Vaxtamismun, sem verða kann á láナastarfsemi þessari, greiðir ríkissjóður.

34. gr.

Sveitarstjórn byggir íbúðir þessar og ræður gerð þeirra og stærð, allt í samræmi við ákvæði byggingarsamþykktar staðarins og skipulagsuppdráttar, ef til er.

Íbúðir þær, sem byggðar eru samkv. III. kafla þessara laga, skulu leigðar þeim, er í heilsuspíllandi íbúðum búa, og skulu þeir ganga fyrir, sem búa við lakast húsnæði og erfiðastar heimilisástæður. Skal leitað álits heilbrigðisnefndar, ef til er, ella héraðslæknis, um það í hverri röð menn fái íbúðirnar.

35. gr.

Íbúðir þær, sem reistar eru samkvæmt ákvæðum þessa kafla, eru eign sveitarfélagsins og leigjast þeim, sem þær eru byggðar fyrir, við leigu, sem eigi má hærri vera en sambærileg leiga í leiguhúsum af sambærilegri gerð, sem einstaklingar eiga. Heimilt er þó sveitarstjórn að selja íbúðirnar þeim, sem þær hafa fengið til íbúðar, á kostnaðarverði og með hagkvænum greiðsluskilmálum.

36. gr.

Sveitarfélög, sem íbúðir reisa með þeiri ríkisaðstoð, sem í þessum kafla segir, skulu hafa sérstakt reikningshald fyrir húsbryggingar þessar og starfrækslu þeirra.

Skal leggja mánaðarlega leigu og afborganir, ef íbúðir eru seldar, í sérstakan reikning, og geymist fé þetta þar, unz að gjalddögum kemur á lánum ríkissjóðs, en þá skal því varið til afborgana og vaxtagreiðslna af þeim. Nú hrökkva tekjur af húseignunum ekki eitthvert ár til fullrar greiðslu, og skal þá greiða það, sem til vantar, úr sveitarsjóði.

37. gr.

Með reglugerð, sem félagsmálaráðherra staðfestir, skal sveitarstjórn kveða nánar á um einstök atriði varðandi framkvæmd á byggingum íbúðarhúsa sveitarfélaganna svo og leigukjör, sölusklímála, viðhald og hvað eina, sem nauðsynlegt verður talið að ákveða þar sérstaklega, þ. á m., hvernig fara skal að um sölu síkra íbúða, ef eigendaskipti verða eða eigandi vill losna við íbúð sina. Skal reynt að haga svo til, að greiðslur einstaklinga fyrir húsnæði sveitarfélaganna verði í sem mestu samræmi við greiðslur þeirra, sem hjá byggingarfélögum fá íbúðir. Í reglugerð skal og ákveða þau viðurlög, sem ástæða þykir að setja.

IV. KAFLI

Um innflutning og skiptingu byggingarefnis o. fl.

38. gr.

Á meðan skortur er á íbúðarhúsnæði í landinu og erfiðleikar eru á innflutningi nægilegs byggingarefnis, að dómi ríkisstjórnarnar, skal viðskiptaráð, á meðan það starfar, ella sú stofnun, sem ríkisstjórnin ákveður, kveða á um, til hverra nota fari það byggingarefni, sem flutt er til landsins. Kveða skal á um það með reglugerð, er ráðherra setur, að fengnum tillögum þess aðila, er að framan getur, hverjar byggingar og framkvæmdir skuli ganga fyrir um byggingarefni, og skal þá einkum miðað við þörf íbúðarhúsnæðis og nauðsyn atvinnulífs og almenningssstofnana. Þá skal og í reglugerð mæla fyrir um önnur þau atriði, sem þörf er á, til að lög þessi nái tilgangi sínum.

39. gr.

Nú ákveður stjórn byggingarfélags að koma á sameiginlegum innkaupum á byggingarefni fyrir félagsmenn sína, og skal hún þá hafa sama rétt og aðrir innflytjendur byggingarefnis til að fá innflutningsleyfi og að fá keyptan gjaldeyri.

40. gr.

Nú kemst sveitarfélag, sem lán hefur fengið til húsbygginga samkvæmt III. kafla laga þessara, í greiðsluþrot eða er sett undir eftirlit samkvæmt lögum um eftirlit með sveitarfélögum eða það vanrækir um tveggja ára tíma skuldbindingar sínar vegna byggingarlána gagnvart ríkissjóði, og tekur þá ríkisstjórnin í sínar hendur framkvæmd alla og stjórn á húseignum þess sveitarfélags, sem í hlut á og reistar hafa verið samkvæmt III. kafla laga þessara.

41. gr.

Mál, sem rísa kunna út af brotum á lögum þessum, skulu sæta meðferð almennra löggreglumála.

42. gr.

Brot gegn ákvæðum laga þessara, þar á meðal ef byggingarefni er í heimildarleysi varið til annarra þarfa en lög þessi ákveða, varða sektum allt að 100 þúsund krónum.

43. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 3 frá 9. jan. 1935, um verkamannabústaði, ásamt síðari breytingum á þeim lögum, lög nr. 71 frá 11. júní 1938, um

byggingarsamvinnufélög, ásamt síðari breytingum á þeim lögum, svo og önnur þau lagaákvæði, sem fara í bág við lög þessi.

44. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Bráðabirgðaákvæði.

Ríkisstjórninni heimilast að endurgreiða toll af þeim innfluttum tilbúnum húsum, sem flutt verða inn á árinu 1946, að því leyti sem hann er hærri en á því bygginingarefnni óunnu, er til húsanna þarf.

Kosning fyrstu stjórnar byggingarsjóðs samkv. 8. gr. og fyrstu endurskoðenda samkv. 9. gr. fer fram á Alþingi því, er setur þessi lög, og gildir til ársloka 1949. Frá gildistöku laganna fellur niður umboð stjórnar og endurskoðenda byggingarsjóðs samkvæmt lögum nr. 3 1935.

Ed.

915. Breytingartillaga

við fr.v. til 1. um menntaskóla.

Frá Þorsteini Þorsteinssyni.

Við 16. gr. Greinin orðist svo:

Nú hefur kennari gegnt embætti i 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efta þekkingu sína og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slikt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsári skuli varið en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu að viðlögðum launamissi fyrir það ár.

Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufli ekki störf skólanna eða torveldi þau.

Ed.

916. Frumvarp til laga

um menntaskóla.

(Eftir 2. umr. í Ed.)

I. KAFLI

Skólanir, markmið þeirra og skipulag.

1. gr.

Menntaskólar eru tveir, annar í Reykjavík, hinn á Akureyri. Stofna skal hinn þriðja í sveit, þegar fé er veitt til þess í fjárlögum.

Kostnaður við stofnun og rekstur menntaskóla greiðist úr ríkissjóði.

2. gr.

Það er markmið skólanna að efta þroska nemenda sinna, veita þeim framhaldsmennlun að loknu miðskólanámi og búa þá undir háskólanám.

3. gr.

Í skólanum eru 4 ársbekkir. Greinast 3 efstu bekkirnir í 2 deildir: máladeild og stærðfræðideild. Heimilt er fræðslumálastjórn að stofna fleiri deildir við skólana samkvæmt tillögum hlutaðeigandi skólastjórnar.

4. gr.

Skólarnir eru jafnt fyrir pilta og stúlkur.

II. KAFLI

Um inntöku nemenda í skólana.

5. gr.

Skólastjórn úrskurðar um inntöku nemenda í skóla.

6. gr.

Pessi eru almenn inntökuskilyrði:

1. að nemandi, sem tekinn er í 1. bekk, sé fullra 16 ára um næstu áramót. Aldursákvæði samkvæmt þessu gilda um inntöku í aðra bekki. Skólastjórn getur veitt undanþágu frá þessum ákvæðum;
2. að hann hafi engan næman sjúkdóm eða kvilla, sem öðrum geti að meini orðið;
3. að hann sé óspilltur að síðferði;
4. að hann leggi fram vottorð þau, sem reglugerð ákveður.

7. gr.

Rétt til inngöngu í 1. bekk skólanna veitir miðskólapróf bóknámsdeildar með lágmarkseinkunn, sem ákveðin er í reglugerð.

8. gr.

Til þess að verða tekinn í aðra bekki skólanna, verður nemandi að hafa staðizt miðskólapróf í bóknámsdeild með ákveðinni lágmarkseinkunn og árspróf næsta bekkjar fyrir neðan þann, er hann sækir um inntöku í. Auk þess verður hann að sýna, annaðhvort með prófi eða skilríkjum, er skólastjórn tekur gild, að hann hafi numið það, sem kennit er í þeim bekkjum, er hann kann að hafa hlaupið yfir.

III. KAFLI

Um kennsluna.

9. gr.

Í skólunum skal kenna: íslenzku og íslenzk fræði, dönsku, ensku, þýzku, frönsku, latinu, sögu og félagsfræði, kristin fræði, náttúrufræði, eðlisfræði og efnafraði, stærðfræði og stjörnufræði, bókfærslu, íþróttir og söng.

Heimilt er stjórnunum skólanna að fjölgja kennslugreinum eða fækka að fengnu samþykki yfirstjórnar þeirra.

IV. KAFLI

Um próf og einkunnir.

10. gr.

Í hverjum bekk skal að jafnaði halda próf í lok skólaárs, og er próf 4. bekkjar stúdentspróf. Árspróf veitir nemanda, er stenzt það, rétt til að setjast í næsta bekk fyrir ofan. Það getur verið lokapróf í einstökum greinum, eftir því sem fyrir verður mælt í reglugerð.

11. gr.

Stúdentspróf veitir rétt til innögöngu í háskóla, með þeim takmörkunum, sem settar eru í lögum hans og reglugerð.

Menntaskólar einir hafa rétt til að brautskrá stúdenta.

Ákvæði 2. málsgrei. raskar ekki þeim réttindum, sem einstakir skólar hafa þegar fengið.

12. gr.

Við árspróf dæma kennrar skólanna um úrlausnir hver hjá öðrum. Við stúdentspróf og próf í þeim greinum, sem fyrr er lokið og til þess teljast, dæma hlut-adeigandi kennrar og prófdómendur, skipaðir af yfirstjórn skólanna að fengnum til-lögum háskólaráðs og forslöðumanna skólanna.

13. gr.

Um próf að öðru leyti og um einkunnir segir í reglugerð.

V. KAFLI

Um kennara skólanna.

14. gr.

Skólastjórar og fastir kennrar eru embættismenn ríkisins og taka laun sam-kvæmt launalögum. Þeir skulu skipaðir af forseta Íslands. Leita skal áður umsagnar skólastjórnar.

Tölu fastra kennara skal miða við það, að einn fastur kennari komi að jafnaði á hverja bekkjardeild.

Skólastjórar ráða stundakennara og annað starfsfólk skólanna með samþykki fræðslumálastjórnar.

15. gr.

Þeir einir geta orðið fastir kennrar skólanna, sem lokið hafa fullnaðarprófi við háskóla eða aðra sambærilega stofnun í aðalgreinum þeim, er þeir eiga að kenna. Þeir skulu einnig hafa numið uppeldisfræði og stundað kennsluæfingar.

Þessi ákvæði nái eigi til þeirra, sem nú eru fastir kennrar skólanna.

Undanþágur frá þessum ákvæðum má enn fremur veita, er sérstaklega stendur á og þörf krefur, samkvæmt nánari fyrirmælum í reglugerð.

16. gr.

Skylt er kennara að kenna allt að 27 kennslustundum á viku, en fækka má kennslustundum hans niður í 22, er hann verður 55 ára, og 17, er hann verður 60 ára.

Kennari skal starfa með nemendum utan kennslustunda í samráði við skólastjóra og vinna önnur störf í þágu skólans, eftir því sem aðstæður leyfa og ákveðið er í reglugerð og erindisbrófi. Má þá fækka skyldustundum kennara, ef þörf gerist, svo og vegna mikillar heimavinnu, eða taka tillit til slíkra aukastarfa, þegar ákveðin er lengd árlegs starfstíma kennara. Fræðslumálastjórn ákveður kennsluskyldu skólastjóra.

Þegar nefnd er kennslustund í lögum þessum, er ætið átt við 45 mínútna kennslustund.

17. gr.

Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slikt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsári skuli varið,

en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skyrslu um störf sin að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár.

Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufli ekki störf skólans eða torveldi þau.

18. gr.

Nánari ákvæði um réttindi kennara og skyldur standa í reglugerð.

VI. KAFLI

Um stjórn skólanna og yfirstjórn.

19. gr.

Fræðslumálastjórn er yfirstjórn skólanna.

Skólastjóri og fastir kennarar skipa skólastjórn, eftir því sem nánara er ákveðið í reglugerð.

VII. KAFLI

Ýmis ákvæði.

20. gr.

Yfirstjórn skólanna skipar, í samráði við skólayfirlækni og skólastjóra, skóla- lækna til 5 ára í senn og ákveður þeim þóknun fyrir starfann.

Skólastjóri og fastir kennarar skipa skólastjórn, eftir því sem nánara er ákveðið í reglugerð.

21. gr.

Um skólatíma og leyfi, nemendur, reglu og aga skal ákveðið í reglugerð.

VIII. KAFLI

Um gildistöku laganna.

22. gr.

Lög þessi ganga þegar í gildi.

Eru með þeim numin úr gildi lög nr. 32 19. maí 1930, um menntaskóla á Akureyri, lög um breyting á þeim lögum, nr. 89 19. júni 1933, og lög nr. 19 24. marz 1944, og önnur ákvæði, er fara í bág við þessi lög. Þó skulu gilda ákvæði eldri laga og reglugerða um námsefni og námstilhögun fyrir þá nemendur, er þegar hafa gengið inn í skólana.

Ed.

917. Breytingartillaga

við frv. til 1. um menntaskóla.

Frá meiri hl. menntamálanefndar.

Á eftir 15. gr. komi ný gr., svo hljóðandi (og breylist greinatala samkv. því):

Skylt er kennara að kenna allt að 27 kennslustundum á viku, en fækka má kennslustundum hans niður í 22, er hann verður 55 ára, og 17, er hann verður 60 ára.

Kennari skal starfa með nemendum utan kennslustunda í samráði við skólastjóra og vinna önnur störf í þágu skólans, eftir því sem aðstæður leyfa og ákveðið er í reglugerð og erindisbréfi. Má þá fækka skyldustundum kennara, ef þörf gerist,

svo og vegna mikillar heimavinnu, eða taka tillit til slikra aukastarfa, þegar ákveðin er lengd árlegs starfstíma kennara. Fræðslumálastjórn ákveður kennsluskyldu skólastjóra.

Þegar nefnd er kennslustund í lögum þessum, er ætið átt við 45 mínútna kennslustund.

Ed.

918. Breytingartillaga

við frv. til 1. um gagnfræðanám.

Frá Þorsteini Þorsteinssyni.

Við 39. gr. Greinin orðist svo:

Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sina og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slikt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsári skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sin að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár.

Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það truflí ekki störf skólanna eða torveldi þau.

Ed.

919. Breytingartillaga

við frv. til 1. um gagnfræðanám.

Frá Ingvari Pálmasyni.

Við 10. gr. Aftan við e-lið greinarinnar bætist: Skal fræðslumálastjórn skipa í hverja stöðu einn úr hópi þeirra, er skólanefnd hefur mælt með.

Nd.

920. Frumvarp til laga

um gagnfræðanám.

(Eftir 3. umr. í Ed.)

Samhljóða þskj. 434, með þessum breytingum:

9. gr. hljóðar svo:

Við hvern gagnfræðaskóla og miðskóla skal vera skólanefnd skipuð 5 mönnum. Í kaupstöðum skulu 4 þeirra kosnir hlutfallskosningu af nýkosinni bæjarstjórn, en utan kaupstaða af sýslunefnd.

Ef tvö eða fleiri fræðsluhéruð standa saman um skóla, kýs hver sýslunefnd tvö skólanefndarmenn. Fræðslumálastjórn skipar einn mann í nefndina, og er hann formaður. Skipun hans gildir um sama tímabil.

Þar sem skyldufræðsla gagnfræðastigins fer fram í barnaskólum, skal vera sama skólanefnd fyrir bæði skólastigin. Nú standa tvö eða fleiri skólahverfi saman

um skóla, sem veitir aðeins skyldufræðslu gagnfræðastigsins, og setur fræðslumálastjórn þá reglur um fjölda skólanefndarmanna og hve margir skulu kosnir fyrir hvert skólahverfi, og skal í því efni hafa hliðsjón af fólksfjölda.

Heimilt er að fela fræðsluráði störf skólanefndar við þessa skóla, ef fræðslumálastjórn og hlutaðeigandi bærarstjórnir eða sýslunefndir eru sammála um það.

10. gr. hljóðar svo:

Skólanefndir hafa eftirlit með fræðslu gagnfræðastigsins, hver í sinu skólahverfi, undir umsjón fræðsluráðs og fræðslumálastjórnar. Verkefni þeirra er einkum:

- a) að sjá um, að fullnægjandi húsnaði sé fyrir hendi til lögboðins skólahalds;
- b) að láta auglýsa lausar kennara- og skólastjórástöður og leitast við, ásamt fræðslumálastjórn, að fá hæfa menn í þær;
- c) að láta fræðslumálastjórn i té rökstutt álit á umsækjendum um kennara- og skólastjórástöður ásamt tillögu um, hver skuli valinn, svo og vara- og þrautavaratillögu, ef nægilega margir sækja um stöðurnar;
- d) að ráða kennara um stundar sakir, ef þörf krefur;
- e) að sjá um, að skólinn hafi fullnægjandi kennslutæki, og að þeim og öðrum munum skólans og skólahúsi sé haldið við á fullnægjandi hátt;
- f) að hafa eftirlit með skólasókn skólastyldra unglunga í hverfinu og gera nauðsynlegar riðstafanir, ef fræðsluskylda er vanrækt;
- g) að gera áætlun um kostnað við skólahaldjð fyrir hvert reikningsár hlutaðeigandi sveitarfélags, og senda hana í tæka til sveitarstjórn og fræðslumálastjórn.

Hlutverk skólanefndar skal nánar ákveðið í reglugerð og erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

39. gr. hljóðar svo:

Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hversa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slikt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsári skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár.

Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það truflí ekki störf skólanna eða torveldi þau.

54. gr. hljóðar svo:

Fastir kennrarar við skóla gagnfræðastigsins eru embættismenn ríkisins og taka laun úr ríkissjóði samkvæmt launalögum. Ríkissjóður greiðir einnig styrk til stundakennslu samkv. 55. og 59. gr. Annar rekstrarkostnaður greiðist úr skólasjóði. Tekjur skólasjóðs eru: húsaleiga, tekjur af eignum skólans og tekjur af ýmiss konar starfrækslu, sem rekin er í því skyni að afla skólanum tekna. Að svo miklu leyti, sem þessar tekjur hrökkva ekki fyrir gjöldum skólasjóðs, greiða hlutaðeigandi sveitarfélög sjóðnum helming þess, sem á vantar, eftir sömu reglum og stofnkostnaður er greiddur, en ríkissjóður greiðir hinn helminginn. Fræðslumálastjórn ákveður húsaleigu heimavistarnemenda í samræði við skólastjóra og skólanefnd.

61. gr. hljóðar svo:

Skólar gagnfræðastigsins eru sameign ríkisins og hlutaðeigandi sveitarfélaga. Nú leggst skóli niður samkvæmt tillögum gagnfræðaráðs og að fengnu sam-

þykki fræðslumálastjórnar, og skulu þá skuldlausar eignir hans skiptast milli aðila í sama hlutfalli og stofnkostnaður var greiddur.

62. gr. hljóðar svo:

Skólar þeir, sem svara til skóla gagnfræðastigsins, er lög þessi taka gildi, falla undir ákvæði þeirra, ef forráðamenn skólanna óska þess. Tekur ríkið og hlutað-eigandi sveitarfélag við eignum þeirra, réttindum og kvöðum án endurgjalds. Hlut-deild ríkisins og sveitarfélaganna í eignum þessara skóla skal vera í sama hlut-falli og framlög stofnkostnaðar samkvæmt lögum þessum.

Ed.

921. Breytingartillaga

við frv. til 1. um húsmæðrafræðslu.

Frá Þorsteini Þorsteinssyni.

Við 14. gr. Greinin orðist svo:

Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slikt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumála-stjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsári skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár.

Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það truflí ekki störf skólanna eða torveldi þau.

Ed.

922. Breytingartillaga

við frv. til 1. um húsmæðrafræðslu.

Frá Páli Hermannssyni.

Við 9. gr. Á eftir 1. málsggr. komi ný málsgrein, svo hljóðandi:

Í heimavistarskólum, sem hafa færri nemendur en 36, og í skólum, er starfa í 2 ársdeildum, er þó heimilt að miða tölu fastra kennara við það, að 10—12 nemendur komi á hvern kennara.

Nd.

923. Frumvarp til laga

um húsmæðrafræðslu.

(Eftir 3. umr. í Ed.)

I. KAFLI

Húsmæðraskólar, markmið þeirra og skipulag.

1. gr.

Markmið húsmæðraskóla er það að veita konum nauðsynlegan undirbúning undir venjuleg heimilisstörf, heimilisstjórn og barnauppeldi.

2. gr.

Til stofnunar húsmæðraskóla þarf:

1. Tillögu hlutaðeigandi fræðsluráðs eða fræðsluráða, þar sem jafnframt sé bent á skólastað.
2. Umsögn hlutaðeigandi kvenfélagasambands eða sambanda.
3. Samþykki hlutaðeigandi kaupstaðar, sýslufélags eða sýslufélaga.
4. Samþykki fræðslumálastjórnar á skólastað og uppdraettí að skólahúsi.
5. Fjárveiting Alþingis til stofnunar skólans.

3. gr.

Hver skóli skal vera 1 ársdeild, er starfar 9 mánuði hið minnsta. Þó er heimilt að styrra námstímann um 1 mánuð í þeim kaupstaðarskólum, sem geta ekki komið við garðyrkjunámi né hirðingu húsdýra og búsafurða.

Skólanefnd getur með samþykki fræðslumálastjórnar ákveðið, að skóli starfi í 2 ársdeildum.

4. gr.

Hverjum skóla stjórnar skólanefnd, skipuð sem hér segir:

Par, sem kaupstaður eða 1 sýsla stendur að skóla, kýs bæjarstjórn eða sýslunefnd 2 nefndarmenn hlutbundinni kosningu á 1. fundi eftir kosningar. Ef 2 eða fleiri sýslur standa að sama skóla, kýs hver sýslunefnd 1 nefndarmann.

Kvenfélagasamband hlutaðeigandi kaupstaðar eða sýslu eða kvenfélag, ef slikt samband er ekki starfandi, sem hefur húsmæðrafræðslu á stefnuskrá sinni, kýs jafnmarga menn til sama tíma. Ef þessir aðilar nota ekki rétt sinn að kjósa í nefndina, kjósa hlutaðeigandi bæjarstjórnir eða sýslunefndir tvöfalt fleiri en gert er ráð fyrir í annari málsgrein þessarar greinar.

Fræðslumálastjórn skipar formann nefndarinnar.

5. gr.

Skólanefnd hefur eftirlit með hverjum húsmæðraskóla, undir umsjón fræðslumálastjórnar. Verkefni hennar er einkum:

- a. að sjá um, að fullnægjandi húsnæði sé fyrir hendi til skólahalds;
- b. að láta auglýsa lausar kennara- og skólastjóristöður og leitast við, ásamt fræðslumálastjórn, að fá hæfa menn í þær;
- c. að láta fræðslumálastjórn í té rökstutt álit á umsækjendum um kennara- og skólastjóristöður ásamt tillögu um, hver skuli valinn, svo og vara- og þrautavaratilfölu, ef nægilega margir sækja um stöðurnar;
- d. að ráða kennara um stundarsakir, ef þörf krefur;
- e. að sjá um, að skólinn hafi fullnægjandi kennslutæki og að þeim og öðrum munum skólans og skólahúsi sé haldið við á fullnægjandi hátt;
- f. að annast fjárrreiður skólans og gera áætlun um kostnað við skólahaldið fyrir hvert reikningsár hlutaðeigandi sveitarfélags og senda hana í tæka til hlutaðeigandi sveitarstjórn og fræðslumálastjórn.

Hlutverk skólanefndar skal nánar ákveðið í reglugerð og erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

II. KAFLI

Fjármál.

6. gr.

Hlutaðeigandi sveitarfélag leggur skólanum til ókeypis nægilegt land til starfsemi hans að dómi fræðslumálastjórnar.

7. gr.

Ríkissjóður greiðir allt að $\frac{3}{4}$ stofnkostnaðar, en $\frac{1}{4}$ greiðist af hlutaðeigandi sveitarfélögum. Ef 2 eða fleiri sveitarfélög — eða hlutar úr þeim — standa að

byggingu húsmæðraskóla, skiptist stofnkostnaðurinn á milli þeirra í réttu hlutfalli við samanlagðan tekju- og eignarskatt ibúanna eftir meðaltali 5 síðustu ára. Nauðsynlegur húsbúnaður og áhöld teljast til stofnkostnaðar.

Við heimavistarskóla teljast ibúðir skólastjóra, kennara, nemenda og starfsfólks, sem í skólanum býr, til skólahúsnaðis og byggingarkostnaður þeirra til stofnkostnaðar. Bújörð ásamt nauðsynlegum húsum til búskapar telst til stofnkostnaðar, ef bú er rekið í sambandi við skólann.

8. gr.

Fastir kennarar við húsmæðraskóla eru embættismenn ríkisins og taka laun úr ríkissjóði samkvæmt launalögum. Ríkissjóður greiðir einnig styrk til stundakennslu samkvæmt 9. gr. Annar rekstrarkostnaður greiðist úr skólasjóði. Tekjur skólasjóðs eru: húsaleiga, tekjur af eignum skólangs og tekjur af ýmiss konar starfrækslu, sem rekin er í því skyni að afla skólanum tekna. Að svo miklu leyti, sem þessar tekjur hrökkva ekki fyrir gjöldum skólasjóðs, greiða hlutaðeigandi sveitarfélög sjóðnum helming þess, sem á vantar, eftir sömu reglum og stofnkostnaður er greiddur, en ríkissjóður greiðir hinn helminginn.

9. gr.

Tölu fastra kennara í heimavistarskólum ber að miða við það, að 12—16 nemendur hið minnsta komi á hvern kennara, en 16—20 í heimangönguskólum.

Í heimavistarskólum, sem hafa færri nemendur en 36, og í skólum, er starfa í 2 ársdeildum, er þó heimilt að miða tölu fastra kennara við það, að 10—12 nemendur komi á hvern kennara.

Ríkissjóður greiðir styrk til stundakennslu hlutfallslega fyrir þá nemendur, sem umfram eru þá tölu, sem ætluð er föstum kennurum.

10. gr.

Kennsla er veitt ókeypis, en heimavistarnemendur greiða húsaleigu, sem ákveðin skal af fræðslumálastjórn i samráði við skólastjóra og skólanefnd.

11. gr.

Skólanefndir og skólastjórar annast fjárreiður og reikningshald skólanna. Sveitarfélög greiða framlög sín til skólangs samkvæmt fjárhagsáætlun í byrjun hvers skólaárs eða með hlutfallslegri upphæð í byrjun hvers mánaðar þann tíma, er skólinn starfar. Ef fleiri en eitt sveitarfélög á að greiða kostnað af sama skóla, skal skólanefnd jaðna honum á sveitarfélögin samkvæmt 8. gr. Ef ágreiningur verður út af skiptingu kostnaðar eða greiðslu, sker fræðslumálastjórn úr. Vangreidd gjöld sveitarfélaga innheimtit hlutaðeigandi sýslumaður eða bæjarfógeti.

Reikningar skólanna skulu endurskoðaðir á sama hátt og reikningar hlutaðeigandi sveitarfélaga eða sýslufélaga, og sendir skulu þeir fræðslumálaskrifstofunni.

III. KAFLI

Kennarar.

12. gr.

Til þess að verða settur kennari við húsmæðraskóla þarf kennarapróf í hústjórn eða handavinnu, en til skipunar auk þess tveggja ára húsmæðrakennslu og meðmæli skólastjóra. Skólastjóri skal þó hafa kennit 3 ár hið minnsta.

Heimilt er þó við gildistöku þessara laga að setja eða skipa skólastjóra og kennara þá, sem kennit hafa 2 ár hið minnsta í húsmæðraskóla með góðum árangri, enda þótt þeir fullnægi ekki framangreindum skilyrðum.

Nú sækir enginn, sem fullnægir þessum skilyrðum, um lausa skólastjóra- eða kennarastöðu, skal þá fræðslumálastjórn og skólanefnd leitast við að fá kennara, er hún treystir, og má að þremur árum liðnum skipa hann í stöðuna, ef hún telur hann starfinu vaxinn, enda komi meðmæli skólanefndar til.

Ákvæði þessarar greinar taka þó ekki til þeirra, er skipa fastar stöður við húsmæðraskóla, þegar lög þessi koma til framkvæmda.

13. gr.

Skylt er kennara að kenna allt að 36 kennslustundir á viku, en fækka má kennslustundum hans niður í 30, er hann verður 55 ára, og í 24, er hann verður 60 ára. Kennari skal starfa með nemendum utan kennslustunda í samráði við skólastjóra og vinna önnur störf í þágu skólans, eftir því sem aðstæður leyfa og ákveðið er í reglugerð og erindisbréfi. Kennsluskylda skólastjóra skal ákveðin í reglugerð.

14. gr.

Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slikt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsári skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skyrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlöögðum launamissi fyrir það ár.

Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufli ekki störf skólanna eða torveldi þau.

IV. KAFLI Nemendur.

15. gr.

Þessi eru inntökuskilyrði í húsmæðraskóla:

- að nemandi sé fullra 17 ára fyrir næstu áramót;
- sé óspilltur að siðferði;
- hafi engan næman sjúkdóm;
- hafi lokið skyldunámi.

V. KAFLI Um kennsluna.

16. gr.

Þessar greinar skulu kenndar í húsmæðraskólum:

- A. Verklegar greinar: Matreiðsla, ræsting og þvottur, fatasaumur og handavinna, garðrækt, hirðing húsdýra og búsafrúða, meðferð ungbarna.
- B. Bóklegar greinar: Íslenzka, kristin fræði, uppeldisfræði og sálarfræði barna, manneldisfræði, efnis- og áhaldafraði, búrekningur, heilsufræði og þjóðfélagsfræði.

Heimilt er stjórnunum skólanna að fylgja og fækka kennslugreinum að fengnu samþykki fræðslumálastjórnar. Þá er og heimilt í húsmæðraskólum í kaupstöðum að sleppa hirðingu húsdýra og búsafrúða, sé eigi annars kostur.

Nánari ákvæði um námsefni og próf skulu sett í reglugerð.

VI. KAFLI Námskeið.

17. gr.

Heimilt er með samþykki fræðslumálastjórnar að hafa sérstæða vefnaðardeild við húsmæðraskóla. Námstími þar skal vera 4 mánuðir hið minnsta. Námskeið í öðrum verklegum greinum, er standa eigi skemur en 3 vikur, skulu styrkt á sama hátt og önnur kennsla í skólunum. Nánari ákvæði skulu sett í reglugerð.

VII. KAFLI
Stjórn skólanna.

18. gr.

Fræðslumálastjórn hefur á hendi yfirstjórn húsmæðrafræðslunnar. Heimilt er að ráða einn námsstjóra til leiðbeiningar og eftirlits með skólunum.

19. gr.

Skólastjóri og kennarafundur stýra starfi hvers skóla.

Fræðslumálastjórn setur skólastjórum erindishréf og reglur um starfssvið kennarafundar.

VIII. KAFLI
Ýmis ákvæði.

20. gr.

Skólanefnd getur með samþykki fræðslumálastjórnar ákvæðið, að bú skuli rekið í sambandi við húsmæðraskóla. Skal búið rekið sem sjálfseignarstofnun með hagsmuni skólans fyrir augum. Bústjóri skal ráðinn af skólanefnd í samráði við skólastjóra.

21. gr.

Ákvæði um leyfi, reglu, aga og fleira, er skólann varðar, skal setja í reglugerð, er fræðslumálastjórn staðfestir.

22. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 60 11. júní 1938, um húsmæðrafræðslu í sveitum, og lög nr. 65 27. júní 1941, um húsmæðrafræðslu í kaupstöðum, svo og önnur ákvæði, sem koma í bág við þau.

Ákvæði til bráðabirgða.

Ráðherra er heimilt að láta rétt til kennaralauna og rekstrarkostnaðar samkvæmt lögum þessum einnig ná til einkaskóla Árnýjar Filippusdóttur í Hveragerði, meðan hann er rekinn sem einkaskóli, svo og til húsmæðraskólans að Löngumýri í Skagafirði, þar til er fyrirhugaður húsmæðraskóli í Varmahlíð tekur til starfa.

Ed.

924. Lög

um breyting á lögum nr. 6 1935, um tekjuskatt og eignarskatt.

(Afgreidd frá Ed. 17. apríl).

Samhljóða þskj. 876.

Ed.

925. Lög

um breyting á lögum nr. 11 1. febr. 1936, um eignarnámsheimild á nokkrum löndum og á afnotarétti landsvæða í Hafnarfirði, Garðahreppi og Grindavíkurhreppi og um stækkun lögsagnarumdæmis Hafnarfjarðarkaupstaðar.

(Afgreidd frá Ed. 17. apríl).

Samhljóða þskj. 443.

Ed.

926. Lög

um breytingar á lögum nr. 34 2. apríl 1943, um fiskveiðasjóð Íslands, og lögum nr. 107 30. des. 1943.

(Afgreidd frá Ed. 17. apríl).

Samhljóða þskj. 733.

Ed.

927. Frumvarp til laga

um heimild fyrir ríkisstjórnina til ráðstafana vegna útflutnings á afurðum bátaútvegsins.

(Eftir 3. umr. í Nd.)

1. gr.

Vegna verðhækkunar þeirrar til bátaútvegsins á nýjum þorski og ýsu, sem ákveðin var með auglýsingu 5. janúar 1946, heimilast ríkisstjórninni að ábyrgjast hraðfrystihúsum landsins allt að 5 aura á innvegið kg miðað við slægðan fisk með haus. Ábyrgð þessi kemur til greina að fullu, ef söluverð á hraðfrystum þorsk- og ýsuflökum reynist jafnt eða lægra en söluverð þeirra 1945. Nú reynist söluverð hraðfrystra þorsk- og ýsuflaka haerra en á árinu 1945, en þó ekki sem svarar verðhækkuninni á nýja fiskinum, og skal þá meta, að hve miklu leyti ábyrgð ríkissjóðs kemur til greina.

Ef söluverð á hraðfrystum þorsk- eða ýsuflökum verður haerra en kr. 1.10 fyrir enskt pund komið í skip, miðað við saman konar verkun og gilt hefur fyrir enskan markað, þá skal það, sem umfram er, þó ekki meira en $2\frac{1}{2}$ au. af pundi, renna í ríkissjóð.

Pað, sem kann að fást umfram kr. 1.125 fyrir pundið, skiptist að jöfnu milli hraðfrystihúsaeigenda og fiskframleiðenda.

2. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt fyrir hönd ríkissjóðs að taka á leigu frá miðjum apríl fram í seinni hluta mai og annast rekstur á allt að 20 fiskflutningaskipum og kaupa fisk í þau til útflutnings til þess að tryggja það, að ekki falli niður útflutningur á ísvörðum fiski bátaútvegsins.

3. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt fyrir hönd ríkissjóðs að kaupa til útflutnings eða ábyrgjast sölu á allt að 7000 tonnum af saltfiski fyrir bátaútveginn, er miðist við kr. 1.70 hvert kilogramm af fullsöltuðum og fullstöðnum stórfiski (þorski) I. flokks.

4. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að ábyrgjast fyrir hönd ríkissjóðs greiðslu á andvirði útfluttra afurða, sem seldar kunna að verða með gjaldfresti, enda hafi ríkisstjórnin samþykkt söluna.

5. gr.

Atvinnumálaráðherra getur sett fyri mæli um allt, er lýtur að framkvæmd þeirra ráðstafana, er um getur í lögum þessum, þar á meðal um þau sönnunargögn, er hann telur þurfa fyrir því, að hlutarsjómönnum og útgerðarmönnum, er selja fisk sinn öðrum, hafi verið greitt hið tilskilda lágmarksverð, sem ákveðið er af samninganeftnd utanríkisviðskipta á hverjum tíma.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Nd.

928. Breytingartillaga

við till. til rökstuddrar dagskrár á þskj. 828 [Landshöfn í Hornafirði].

Frá Jörundi Brynjólfssyni.

Á eftir orðinu „Hornafirði“ komi: Þorlákshöfn.

Nd.

929. Breytingartillaga

við till. til rökstuddrar dagskrár á þskj. 828 [Landshöfn í Hornafirði].

Frá Sveinbirni Högnasyni.

Á eftir orðunum „í Þórshöfn“ komi: við Dyrhólaey.

Nd.

930. Breytingartillaga

við frv. til laga um áhrif kjötverðs á framfærsluvísitölu.

Flm.: Sveinbjörn Högnason.

Við 3. gr. Greinin orðist svo:

Rétt til niðurgreiðslu samkv. 2. gr. hafa þó ekki þeir, sem stunda sauðfjárrækt sem aðalatvinnugrein.

Nd.

931. Lög

um áhrif kjötverðs á framfærsluvísitölu.

(Afgreidd frá Nd. 17. apríl.)

Samhljóða þskj. 687.

Ed.

932. Frumvarp til laga

um eftirlit með skipum.

(Eftir 3. umr. í Nd.)

Samhljóða þskj. 869 með þessari breytingu:

8. gr. hljóðar svo:

Skipaskoðunarstjóri skal hafa sérfróða fulltrúa, er starfi við skipaeftirlitið að öllu eða nokkru leytti. Skal einn þeirra vera skipaverkfræðingur, annar vélfræðingur, þriðji sérfræðingur i öryggismálum og fjórði siglingafræðingur (skipstjóri).

Peir skulu skipaðir af ráðherra að fengnum tillögum skipaskoðunarstjóra og fullnægja kröfum þeim, er þarf til þess að vera embættismaður hér á landi.

Ráðherra getur ákveðið, að skipaskoðunarstjóri skuli annast eitt þessara sérfræðistarfa.

Nd.

933. Frumvarp til laga

um sérstakar fyrningaráfskriftir.

(Eftir 2. umr. í Nd.)

1. gr.

Pær eftirtaldar eignir, sem teknar eru í fyrstu notkun á árunum 1944—1948 incl., má í stað venjulegra fyrningaráfskrifta afskrifa um 20% á ári í 3 ár frá því er þær eru tekna í notkun, þó ekki fyrr en frá 1. janúar 1946 að telja: fiskiskip og önnur veiðiskip, síldarverksmiðjur, dráttarbrautir og vinnslustöðvar fyrir sjávarafurðir og landbúnaðarafurðir. Þó skulu þau fyrirtæki, er njóta styrks úr rikissjóði, ekki njóta þessara sérstóku afskrifta, svo fremi að styrkurinn sé jafnhár eða hærri en afskriftum þessum nemur. Sé styrkurinn hins vegar lægri, má afskrifa eignir þessar þannig, að styrkur að viðbættum afskriftum nemi 20% á ári í 3 ár.

2. gr.

Þegar afskrift er í fyrsta sinn ákveðin samkvæmt 1. gr., skulu skattayfirvöld ákveða heildaráfskriftarupphæð hverrar eignar.

Nú gengur eign kaupum og sölum, og skal þá hinn síðari eigandi aldrei njóta hærri afskrifta en hinn fyrsti hafði notið.

3. gr.

Ef lán hefur verið tekið úr Stofnlánadeild sjávarútvegsins við Landsbanka Íslands til kaupa á eign, sem afskrifuð er samkvæmt lögum þessum, er afskriftin því skilyrði bundin, að öll afskriftarupphæðin gangi til afborgunar á láninu, enda hafi hlutaðeigandi tekjuafgang sem afskriftinni nemur.

4. gr.

Tap það, sem kann að orsakast af afskriftunum, má flytja á milli ára og draga frá skattskyldum tekjum, unz því hefur verið náð upp.

Fyrir árslok 1947 skal ákveða með reglugerð, hver skuli vera fyrningaráhundradshlutu þeirra eigna, sem afskrifaðar hafa verið samkvæmt lögum þessum, eftir að afskrift samkvæmt þeim hefur verið lokið.

5. gr.

Afskriftahækkanir samkvæmt lögum þessum skerða í engu rétt bæjar- og sveitarfélaga til útsvarsálagningar á aðila þá, sem afskriftanna njóta.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Nd.

934. Breytingartillaga

við frv. til laga um sérstakar fyrningaráfskriftir.

Frá Skúla Guðmundssyni.

Við 1. gr. Á eftir orðinu „veiðiskip“ komi: flutningaskip.

Nd.

935. Nefndarálit

um frv. til 1. um almannatryggingar.

Frá heilbrigðis- og félagsmálanefnd.

Frv. þetta er upprunalega samið og undirbúið af milliþinganefnd og var flutt í efri deild í byrjun desember af heilbrigðis- og félagsmálanefnd efri deildar, að beiðni félagsmálaráðherra. Frv. var allýtarlega rætt á sameiginlegum fundum heilbrigðis- og félagsmálanefnda beggja deilda, og sat Brynjólfur Stefánsson forstjóri, sem sæti átti í milliþinganefnd þeirri, er samdi upprunalega frv., einnig þessa sameiginlegu fundi. Nefndirnar hafa starfað að athugun frv. frá því í byrjun febrúar, fyrst báðar sameiginlega, en síðan tók efrideildarnefndin við og athugaði það ýtarlega, og einnig var nokkuð um málið rætt á milli flokka. Undir meðferð frv. í efri deild var því breytt nokkuð til þess að tryggja að málið næði fram að ganga á yfirstandandi Alþingi.

Nefndin hefur haldið þrjá fundi um málið, og mættu á fyrsta fundinum félagsmálaráðherra, forstjóri Tryggingastofnunar ríkisins og Brynjólfur Stefánsson forstjóri.

Meiri hl. nefndarinnar (GP, SEH og StJSt) telur, að til þess að tefla ekki mál-inu í tvísýnu þurfi að samþykkja það eins og frá því var gengið í efri deild i öllum höfuðatriðum, þó þeir hins vegar vilji taka til athugunar breytingu á 11. gr. frv. og munu væntanlega flytja um það sérstaka brtt. Öll nefndin sameiginlega flytur nokkrar brtt. til leiðréttigar á frv.

P. Z. er með málun í aðaláriðum, en telur, að i frv. séu nokkur ákvæði, sem skapi misrétti milli þjóðfélagsþegnanna og þurfi að laga, og mun hann flytja brtt. við frv. og áskilja sér rétt að sylgja öðrum, sem fram kunna að koma.

S. Thor, en málínu fylgjandi, en áskilur sér rétt til að flytja brtt. og fylgja öðrum, sem fram kynnu að koma.

Alþingi, 20. apríl 1946.

Páll Zóphónjasson, Garðar Þorsteinsson.

Nd.

936. Breytingartillögur

við frys til laga um almannatryggingar.

Frá heilbrigðis- og félagsmálanefnd.

1. Við 19. gr. Í stað orðanna „heilsugæzludeildar tryggingaráðs, sbr. 7. gr.“ í fyrri málsgrein komi: sérfræðinganefndar, sbr. 6. og 7. gr.
 2. Við 27. gr. Í stað „119. gr.“ í annarri málsgr. komi: 117. gr.
 3. Við 78. gr. Í staðinn fyrir „10. gr.“ á tveimur stöðum í síðustu málsgr. komi: 11. gr
 4. Við 85. gr. Í stað „84. gr.“ í fyrstu málsgr. komi: 82. gr.
 5. Við 93. gr. Á eftir orðunum „að dómi tryggingayfirlæknis“ bætist: og sérfræðinganefndar.
 6. Við 111. gr. Í staðinn fyrir „133. gr.“ komi: 132. gr.
 7. Við 113. gr. Í stað „114. gr.“ komi: 112. gr.

8. Við 114. gr. Siðasta málsgrein orðist svo:

Ef sveitarfélagi hefur verið skipt á milli fleiri en eins tryggingaumdæmis, greiðast framlög af hverjum hluta sveitarfélagsins eftir reglum þess tryggingaumdæmis, er hann fylgir.

9. Við 132. gr. Í stað „130. gr.“ í staflið a komi: 127. gr.

10. Við 136. gr. Í stað „137. gr.“ komi: 135. gr.

11. Við ákvæði til bráðabirgða.

a. Við 2. tölul. Í stað „18. gr.“ komi: 116. gr.

b. Við 5. tölul. Í stað „127. gr.“ komi: 126. gr.

Nd.

937. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um almannatryggingar.

Frá Páli Zóphóniassyni.

1. Við 11. gr. Greinin orðist svo:

Skipta skal landinu í tryggingaumdæmi, eftir því sem hagkvæmt þykir, og skal við ákvörðun umdæma höfð hliðsjón af skipun læknishéraða og lögsagnarumdæma.

Í hverju tryggingaumdæmi skal starfa fimm manna trygginganefnd. Tveir nefndarmenn skulu kosnir af hreppsnefndum á tryggingasvæðinu, tveir skipaðir af tryggingaráði og einn skipaður af ráðherra, og er hann formaður nefndarinnar. Á sama hátt skal kjósa og skipa jafnmarga varamenn.

Kjörtímabil trygginganefnda er hið sama og hreppsnefnda. Ef sveitarfélagi er skipt milli tveggja eða fleiri tryggingaumdæma, tekur sveitarstjórn þess þátt í kosningu trygginganefndar í því umdæmi, þar sem flestir af ibúum sveitarfélagsins eiga heima.

Hlutverk trygginganefndar er að fylgjast með öllu, er að framkvæmd trygginganna í umdæminu lýtur, og skal hún, ef tryggingaráð óskar, reka skrifstofu fyrir Tryggingastofnunina og sjá um sérhvert það starf, er tryggingaráð felur henni. Enn fremur skal trygginganefnd gæta hagsmuna hinna tryggðu í hvívetna og benda á atriði, er mæltu verða til hagsbóta fyrir þá eða til sparnaðar á rekstri trygginganna.

Póknun til trygginganefndarnanna skal ákvæðast af hreppsnefndarfundi þeim, er mennina kýs, og skal greidd að $\frac{1}{5}$ af hreppsnefndum á svæðinu og $\frac{1}{5}$ af Tryggingastofnuninni. Feli tryggingaráð tryggiuganefnd að reka skrifstofu eða gera önnur störf fyrir sína hönd, greiðist sérstaklega fyrir það af Tryggingastofnuninni.

Ráðherra setur trygginganefndum starfsreglur, að fengnum tillögum tryggingaráðs.

2. Við 14. gr. Greinin orðist svo:

Landið skal vera eitt verðlagssvæði.

3. Við 15. gr. Greinin orðist svo:

Árlegur ellilífeyrir er sem hér segir:

Fyrir hjón, þegar bæði fá lifeyri kr. 1800.00 á ári

Fyrir einstakling og hjón, þegar annað fær lifeyri — 1000.00 —

Sömu fjárhæð og hjónum er greidd samkvæmt þessari grein skal greiða konu og karlmanni, þótt ógift séu, ef þau búa eða hafa búið saman og haft sameiginlegt heimilishald.

4. Við 20. gr. Greinin orðist svo:

Árlegur barnalífeyrir er kr. 700.00, og er hann greiddur í þeim tilvikum, sem um getur í 21. til 29. gr.

5. Við 30. gr. Greinin orðist svo:

Árlegar fjölskyldubætur eru kr. 350.00, og eru þær greiddar eftir reglum 31. og 33. gr. með hverju barni undir 16 ára, sem er umfram þrjú í fjölskyldu.

6. Við 38. gr. Í stað orðanna „Tryggingastofnunin getur kr. 540.00 á ári“ í byrjun greinarinnar komi: Tryggingaráð getur veitt eiginkonu ellilifeyris- eða örorkulifeyrisþega bætur, enda þótt hún sé ekki fullra 67 ára eða sjálf öryrki, sbr. 18. gr., og skulu þær vera kr. 500.00 á ári.

7. Við 42. gr. Greinin orðist svo:

Sjúkrabætur greiðast frá og með 11. veikindadegi og í allt að 26 vikur samtals á einu ári, enda geti sjúklingurinn sýnt fram á, að tekjur hans hafi minnkad vegna veikindanna. Tryggingaráði er þó heimilt að ákveða, að bætur skuli greiddar lengur, einkum ef veikindin stafa af slysförum og óvist er, hvort um varanlega örorku verður að ræða. Sjúkrabætur eru ekki greiddar nema hlutað-eigandi hafi verið óvinnufær lengur en 12 daga.

Nú heldur hinn sjúki atvinnutekjum sínum að meira eð minna leyti, og skal þá einnig greiða sjúkrabætur, en þó svo, að þær að viðbættum hreinum atvinnutekjum séu eigi hærri en bótaupphæðir laganna, að viðbættum 25 af hundraði.

Sjúkrabætur falla niður þann dag, sem hinn tryggði verður vinnufær, enda þótt hann taki ekki til starfa eða vanræki að segja frá bata sínum.

8. Við 56. gr. Í stað „1200.00“ í annarri málsg. komi: 1000.00.

9. Við 57. gr.

- a. Í stað „kr. 1200.00 á ári“ í 1. tölulið komi: kr. 1000.00 á ári.
b. Í stað „kr. 800.00“ í 2. tölulið komi: kr. 700.00.

10. Við 107. gr. Greinin orðist svo:

Iðgjöld skulu vera sem hér segir:

Kvaentir karlar kr. 120 á ári.

Ókvæntir karlar kr. 96 á ári.

Ógiftar konur kr. 72 á ári.

Auk þessara iðgjalda skulu einstaklingar og félög greiða sem iðgjöld hundraðshluta af tekjum sínum eins og hér segir:

- a. Peir, sem hafa 15 þús. kr. nettótekjur eða minna, skulu greiða 1% af nettótekjum sínum.
b. Peir, sem hafa milli 15 þús. og 30 þús. kr. nettótekjur, skulu greiða 1½% af nettótekjum sínum.
c. Peir, sem hafa yfir 30 þús. kr. nettótekjur, skulu greiða 2% af nettótekjum sínum.

Áður en iðgjöld eru reiknuð út samkvæmt a-, b- og c-liðum þessarar gr., skal draga frá nettótekjunum fyrir persónufrádrætti, og skal það vera:

Fyrir hjón kr. 5130.

Fyrir einstakling kr. 2850.

Fyrir barn kr. 2000.

11. Við 112. gr. Greinin orðist svo:

Hver sá, er hefur í þjónustu sinni launþega, einn eða fleiri, sem rétt eiga til slysabóta, sbr. 45.—58. gr., skal greiða Tryggingastofnuninni eina krónu fyrir hverjar hundrað krónur, sem hann greiðir í kaup til launþega sinna.

12. Við 116. gr. Í stað „7½ millj. kr.“ í fyrstu málsg. komi: 8 millj. kr.

13. Við ákvæði til bráðabirgða.

- a. Við 1. tölulið. Liðurinn falli niður.

- b. Við 2. tölulið. Aftan við greinina bætist: Visitöluhækkun reiknast þó ekki af þeim hluta iðgjaldsins, sbr. 107. og 112. gr., sem lagt er á sem hundraðsgjald.

- c. Aftan við 8. tölulið bætist: Enn fremur að láta endurskoða lög um heimilisfang og leggja fyrir næsta þing frv. til laga, er skyldi alla til að hafa vega-bréf, er m. a. sýni, hvert sé lögheimilið.

Nd.

938. Breytingartillögur

við frv. til 1. um almannatryggingar.

Frá Páli Þorsteinssyni.

1. Við 127. gr.
 - a. Orðið „sérstakt“ í 3. málsgr. falli burt.
 - b. Aftan við greinina bætist: enda lækkar iðgjald aðila fyrir það ár sem því nemur.
2. Við ákvæði til bráðabirgða. Upphaf 2. málsgr. í 1. tölul. skal orða svo:
Fullur elli- og örorkulifeyrir samkvæmt 15. gr. að viðbættri verðlagsuppþót, sbr. 2. tölul. í ákvæðum til bráðabirgða, skal því aðeins greiddur, að aðrar tekjur aðila, er þær hafa verið umreiknaðar með meðalvísitölu skattársins, fari ekki fram úr fullum lífeyri o. s. frv.

Ed.

939. Lög

um breyting á lögum nr. 68 12. apríl 1945, um atvinnu við siglingar á íslenzkum skipum.

(Afgreidd frá Ed. 23. apríl.)

Samhljóða þskj. 265.

Ed.

940. Breytingartillaga

við frv. til 1. um menntaskóla.

Frá Bjarna Benediktssyni.

Á eftir 20. gr. komi ný gr., svo hljóðandi:

Menntaskólanum í Reykjavík skal ætlaður staður á lóð skólans við Lækjargötu, enda skal kaupa lóðir, eftir því sem til þarf, á reitnum milli Amtmannsstigs og Bókhlöðustigs upp að Pingholtsstræti og leggja við skólalóðina.

Sþ.

941. Tillaga til þingsályktunar

um sérstakar slysabætur handa Þórði Geirssyni.

Flm.: Jónas Jónsson.

Alþingi ályktar að láta fram fara rannsókn á því, hvort ekki beri að greiða Þórði Geirssyni, fyrrv. lögregluþjóni, sérstakar örorkubætur fyrir varanlega heilsibilun, er hann hlaut við skyldustörf sín, og taka síðan á fjárlög árlega fjárhæð til hans, ef í ljós kemur, að ríkinu beri engu síður en Reykjavíkurbæ að bæta fyrir heilsibilun hans.

G r e i n a g e r ð.

Þórður Geirsson hlaut varanlega heilsibilun við skyldustörf sín í þágu ríkis og bæjar. Hann hefur fengið nokkrar bætur úr bæjarsjóði, en þar sem hann er ekki fær til nokkurrar áreynsluvinnu og hefur ekki frá þánum nægilegar þurftartekjur, er þess væntzt, að ríkisstjórnin láti rannsaka málið og leggi síðan til í næstu fjárlögum, að honum verði veittur nokkur lífeyrir á 18. gr.

Ed.

942. Lög

um opinbera aðstoð við byggingar íbúðarhúsa í kaupstöðum og kauptúnum.

(Afgreidd frá Ed. 23. apríl.)

Samhljóða þskj. 914.

Ed.

943. Lög

um nýbyggingar í Höfðakaupstað.

(Afgreidd frá Ed. 23. apríl.)

Samhljóða þskj. 436.

Ed.

944. Nefndarálit

um frv. til 1. um veiting ríkisborgaráréttar.

Frá allsherjarnefnd.

Nefndin hefur athugað frv. og ekki orðið sammála um afgreiðslu þess. Meiri hluti nefndarinnar, þeir BBen, LJÓh og GÍG, vill að þessu sinni eingöngu láta veita þeim mönnum ísl, ríkisborgarárétt, sem eru af ísl. ættum eða hafa dvalið hér á landi frá barnæsku. Tveir nefndarmanna vilja láta samþ. frv. í höfuðdráttum eins og það er og hafa óbundnar hendur um breytingar. Öll er nefndin sammála um að bæta Jóhanni Stefáni Thorarensen, fæddum á Akureyri 7. ágúst 1872, inn á frv.

Samkvæmt þessu leggur meiri hluti nefndarinnar til, að frumvarpið verði samþykkt með svofeldri

BREYTINGU:

Við 1. gr. Greinin orðist svo:

Ríkisborgarárétt skulu öðlast:

1. Als, Emil, námsmaður, Reykjavík, fæddur 6. jan. 1928 í Danmörku.
2. Bendtsen, Bendt Dahlbom, verzlunarmaður í Reykjavík, fæddur 14. des. 1906 í Danmörku.
3. Björn Malmfred Björnsson, skrifstofumaður í Reykjavík, fæddur 16. febr. 1913 í Noregi.
4. Hinz, Hans Joachim Theodor Magnús, vélvirkjanemi í Reykjavík, fæddur 10. maí 1927 á Íslandi.
5. Jóhann Páll Björnsson, laxveiðimaður, Reykjavík, fæddur 29. mars 1878 á Íslandi.
6. Jóhann Stefán Thorarensen, fyrrv. bóndi, Akureyri, fæddur 7. ágúst 1872 á Íslandi.
7. Jørgensen, Bent Bjarno, verzlunarmaður í Reykjavík, fæddur 25. ágúst 1927 í Danmörku.
8. Katrín Ólafsdóttir Mixa, frú, Reykjavík, fædd 3. mars 1916 á Íslandi.
9. Syre, Gabriel, verkamaður á Ísafirði, fæddur 16. júlí 1914 á Íslandi.
10. Vestmann, Íngibjörg Einarsdóttir, iðnmær í Reykjavík, fædd 25. des. 1919 í Kanada.

Alþingi, 23. apríl 1946.

Bjarni Benediktsson,
form.

Bernh. Stefánsson,
fundaskr.

Guðm. Í. Guðmundsson,
frsm.

Lárus Jóhannesson. Steingr. Aðalsteinsson.

Sþ.

945. Tillaga til þingsályktunar

um jarðhitarannsóknir við Laugaland í Holtahreppi í Rangárvallasýslu.

Flm.: Ingólfur Jónsson, Helgi Jónasson, Sigurður E. Hlíðar, Þórður Benediktsson.

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að verja á árinu 1946 allt að kr. 20000.00 — tuttugu þúsund krónum — til jarðhitarannsókna við Laugaland í Holtahreppi í Rangárvallasýslu.

Greinargerð.

Á Laugalandi í Holtahreppi hefur verið byggt vandað samkomuhús. Var staðurinn valinn með tilliti til jarðhitans. Ungmennafélagið í hreppnum hefur komið upp myndarlegri sundlaug á þessum stað. Hiti vatnsins er 42—46 gráður. Það eru miklar líkur til, að fá megi þarna miklu meiri hita. En jarðborun kostar mikið fé og tæplega hægt að atlast til, að lítið hreppsfélag framkvæmi slikt að öllu leyti fyrir eigið fé. Nokkrir áhugamenn í hreppnum hafa safnað 10000 kr. til jarðhitarannsókna að Laugalandi. Hafa þeir hafizt handa og fengið jarðbor þangað austur. Er talið liklegt, að kostnaður við fullkomna rannsókn kosti ekki minna en fimmtíu þúsund krónur. Það er því vægt i sakirnar farið, þótt leitað sé heimildar til handa ríkisstjórninni að verja 20 þúsund krónum til þess að fá að fullu úr því skorið, hvort nægilegur jarðhiti er fyrir hendi í einni blómlegustu sveit landsins til þess að verða almenningi til gagns og þæginda.

Ed.

946. Breytingartillaga

við frv. til 1. um beitumál.

Frá Gisla Jónssyni.

Við 2. gr. í stað orðanna „Alþýðusambands Íslands“ komi: Landssambands ísl. útvegsmanna.

Nd.

947. Frumvarp til laga

um beitumál.

(Eftir 3. umr. í Ed.)

1. gr.

Skipa skal þriggja manna nefnd, og er verkefni hennar að sjá um, eftir því sem unnt er, að ávallt sé til í öllum verstöðvum landsins næg og góð beita við eðlilegu verði.

2. gr.

Ríkisstjórn skipar beitunefnd til tveggja ára í senn. Tveir nefndarmanna skulu skipaðir eftir tilnefningu Fiskifélags Íslands og Landssambands ísl. útvegsmanna, en einn án tilnefningar, og er hann formaður.

3. gr.

Beitunefnd skal kappkosta að hafa sem nánast samband við félagssamtök sjómannna og útvegsmanna um störf þau, er nefndin hefur með höndum. Kostnaður af störfum beitunefndar, þar með talin laun nefndarmanna, sem ráðherra ákveður, skal greiðast úr ríkissjóði.

4. gr.

Beitunefnd skal áætla þörf landsmanna fyrir frysta beitu og kynna sér, hversu horfir um öflun hennar. Fiskifélag Íslands skal annast skýrslu- og upplýsingasöfnun fyrir nefndina. Öllum þeim, sem hafa með höndum sölu eða geymslu á beitusild, og öllum útgerðarmönnum er skyld að láta Fiskifélagi Íslands í té upplýsingar um beitubirgðir, hvenær sem þess er óskað.

5. gr.

Ef athugun beitunefndar leiðir í ljós, að sérstök ástæða sé til að óttast beituskort, er henni heimilt, að fengnu samþykki ráðherra, að frysta eða láta frysta sild til beitu.

6. gr.

Beitunefnd er heimilt, með samþykki ráðherra, að leigja, kaupa eða byggja hús og tæki til sildarfrystingar og sildargeymslu í þeim tilgangi, sem um ræðir í 5. gr.

Ríkisstjórninni heimilast að ábyrgjast fyrir hönd ríkissjóðs allt að 500 þús. króna lán til frystihúsa, er nefndin kaupir eða lætur byggja.

7. gr.

Nú lætur nefndin frysta sild til beitu, og skal hún þá seld svo vægu verði sem nefndin telur kleift. Útgerðarmenn og félög þeirra eiga forkaupsrétt að beitu frá nefndinni. Beitunefnd getur takmarkað sölu á beitu, ef henni þykir við þurfa vegna hættu á misskiptingu beituforðans.

8. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að veita beitunefnd ríkisábyrgð fyrir allt að 200 þús. kr. rekstrarfé vegna sildarfrystingar samkv. 5. gr., ef til hennar kemur. Sérstakt bókhald skal haldið fyrir frystihústarfsemina og rekstrinum hagað þannig, að hann svari kostnaði. Í varasjóð skal að minnsta kosti leggja 5% af útsöluverði beitusíldar.

9. gr.

Ef beitunefnd telur nauðsynlegt, að tekinn verði upp fastur rekstur eins eða fleiri frystihúsa, til þess að tryggja næga, góða beitu við sanngjörnu verði, þá skal hún, ef hún telur það betur fara, beita sér fyrir almennum samtökum meðal útvegsmanna og hlutarmanna, um að þeir myndi með sér félag, sem hafi rekstur slikra húsa með höndum.

Nú er stofnað til slikra félagssamtaka á samvinnugrundvelli og félagið opið fyrir alla fiskimenn og útvegsmenn, og skal því félagi þá afhent frystihús beitunefndar með kostnaðarverði, enda sé stofnsamningur þess og samþykktir staðfest af ráðherra.

10. gr.

Óheimilt er að selja frysta síld til beitu, nema hún hafi verið metin af beitumatsmanni og vottorð hans fylgi um, að beitan sé góð og óskemind vara og að henni fylgi ekki meiri klaki en þörf krefur.

11. gr.

Lögreglustjóri skipar beitumatsmenn, einn eða fleiri á hverjum stað, eftir tillögum beitunefndar. Beitumatsmenn annast starf það, sem þeim er falið með lögum þessum, samkv. nánari reglum, er ráðherra setur, að fengnum tillögum beitunefndar. Beitumatsmenn skulu, áður en þeir taka til starfa, undirrita drengskaparheit um, að þeir vilji vinna störf sín vel og samvirkusamlega og fara eftir settum reglum um matið.

Kaup beitumatsmanna ákveður ráðherra að fengnum tillögum beitunefndar, en þeir greiða kaupið, sem síldina selja.

Beitumatsmenn mega ekki þiggja neina aukapóknun eða hlunnindi hjá þeim, sem þeir meta fyrir, né vera þeim á þann hátt háðir, að ætla mætti þá hlutdræga í matinu.

12. gr.

Beitunefnd er heimilt að ákveða hámarksverð á frosinni beitu, enn fremur hámark frystigjalds á beitu, geymslugjalds á beitu og geymslugjalds á beitri línu.

Brot gegn verðlagsákvörðunum nefndarinnar varða sektum, allt að 50000 kr., auk þess sem allur óleyfilegur söluhagnaður skal gerður upptækur.

13. gr.

Rekstur sá, er beitunefnd annast samkvæmt lögum þessum, er undanþeginn útsvari og tekju- og eignarskatti.

14. gr.

Brot á lögum þessum eða reglum, sem settar verða samkv. þeim, varða sektum allt að 10000 kr.

Fara skal með mál út af brotum á lögum þessum að hætti opinberra mála.

15. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Nd.

948. Breytingartillögur

við frv. til 1. um gagnfræðanámi.

Frá Páli Þorsteinssyni.

1. Við 10. gr. Aftan við e-lið greinarinnar bætist: skal fræðslumálastjórn skipa í hverja stöðu einn úr hópi þeirra, er skólanefnd hefur mælt með.
2. Við 61. gr. Greinina skal orða svo:
Skólar gagnfræðastigsins eru sjálfseignarstofnanir eða eign hlutaðeigandi bæjar- og sveitarfélaga.
3. Við 62. gr. Greinina skal orða svo:
Skólar þeir, sem svara til skóla gagnfræðastigsins, er lög þessi taka gildi, falla undir ákvæði þeirra, ef forráðamenn skólanna óska þess.

Nd.

949. Breytingartillögur

við frv. til 1. um húsmæðrafræðslu.

Frá Páli Þorsteinssyni.

1. Við 5. gr. Aftan við e-lið greinarinnar bætist: skal fræðslumálastjórn skipa í hverja stöðu einn úr hópi þeirra, er skólanefnd hefur mælt með.
2. Við 7. gr. Aftan við greinina bætist ný mólsgr.:
Skólar þessir eru sjálfseignarstofnanir eða eign hlutaðeigandi bæjar- og sveitarfélaga.

Sþ.

950. Þingsályktun

um ábyrgð handa mjólkursamlagi Suður-Þingeyinga.

(Afgreidd frá Sþ. 23. apríl.)

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að ábyrgjast fyrir hönd ríkissjóðs lán til mjólkursamlangs Suður-Þingeyinga á Húsavík, allt að 300 þús. kr., þó ekki yfir 50% af stofnkostnaði, gegn þeim tryggingum, sem hún metur gildar.

Sþ.

951. Þingsályktun

um byggingarstyrk til flóabáts fyrir sunnanverðan Breiðafjörð, Hvammsfjörð og Gilsfjörð.

(Afgreidd frá Sþ. 23. apríl.)

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að greiða úr ríkissjóði allt að 100 þús. krónum til byggingar 35 smálesta flóabáts fyrir Breiðafjarðarhafnir, með eftirfarandi skilyrðum:

1. að samgöngumálaráðuneytið samþykki gerð bátsins og byggingarsamning;
2. að framlag til bátsins verði eignarhluti ríkissjóðs í útgerðinni;
3. að ríkissjóður hafi ávallt að minnsta kosti einn mann í stjórn fyrirtækisins;
4. að báturinn haldi uppi póst-, farþega- og vöruluftningaferðum á milli Stykkishólms og Brjánslækjar og um sunnanverðan Breiðafjörð, Hvammsfjörð og Gilsfjörð i samráði við Skipautgerð ríkisins;
5. að haldið verði áfram undirbúningi undir byggingu strandferðabáts fyrir Breiðafjörð í samræmi við tillögur millipinganefndar í strandferðamálum.

Ed.

952. Breytingartillaga

við frv. til I. um sildarniðursuðuverksmiðju ríkisins.

Frá Ingvari Pálmasyni.

Við 3. gr. Greinin orðist þannig:

Stjórn sildarverksmiðja ríkisins skal annast stjórn verksmiðjunnar. Nánari ákvæði um rekstur verksmiðjunnar skal setja með reglugerð.

Nd.

953. Breytingartillaga

við frv. til I. um almannatryggingar.

Frá Lúðvík Jósefssyni.

Við 42. gr. Á eftir b-lið komi nýr liður, svo hljóðandi:

- c. Sömu reglur og segir í a-lið skulu þó gilda um þá smáframleiðendur, sem reka sjálfstæða atvinnu, eins og t. d. bændur og smáútvegsmenn, enda hafi þeir eigi fleiri starfsmenn árlangt í þjónustu sinni en 3, auk fjölskyldufólks sins.

Aflit 1945. A. (64. löggjafarbing).

Nd.

954. Breytingartillögur

við brtt. á þskj. 937 (Almannatryggingar).

Frá Skúla Guðmundssyni.

1. Við 10. lið. Liðurinn orðist svo:

Við 107. gr. Greinin orðist svo:

Iðgjöld skulu vera sem hér segir:

Kvaentir karlar	kr. 120.00	á ári
Ókvæntir karlar	— 96.00 —	
Ógiftar konur	— 72.00 —	

Auk þessara iðgjalta skulu einstaklingar greiða árlega 1% af hreinum tekjum sínum að frádegnum kr. 3000.00 og persónugjaldi, er sé kr. 1200.00 fyrir hvern einstakling yfir 16 ára aldur og kr. 800.00 fyrir hvert barn, allt að viðbættri hækkan samkvæmt visitölu kauplagsnefndar.

2. Við 11. lið. Liðurinn orðist svo:

Við 112. gr. Greinin orðist svo:

Hver sá, er hefur menn í þjónustu sinni, sem rétt eiga til slysabóta samkv.

45.—58. gr., skal greiða Tryggingastofnuninni 1% af þeiri upphæð, er hann greiðir í kaup til þessara manna umfram 10 þús. kr. á ári. Gjald þetta reiknast þó eigi af kaupi, er maður greiðir barni sínu, foreldri eða systkini.

3. Við 13. lið b. Í stað „sbr. 197. gr.“ komi: sbr. 107. og 112. gr.

Ed.

955. Breytingartillögur

við frv. til l. um breyt. á l. nr. 68 12. apríl 1945, um atvinnu við siglingar á íslenzkum skipum.

Frá minni hl. sjávarútvegsnefndar.

1. Á eftir 24. gr. kemur ný grein, sem verður 25. gr., svo hljóðandi:

a. Fyrir „300“ í a-lið 47. gr. laganna kemur: 600.

b. Fyrir „300“ í b-lið sömu lagagreinar kemur: 600, — fyrir „800“ kemur: 1200 — og fyrir „500“ kemur: 800.

c. Önnur málsgar. sama stafliðar („Undanþegin ákvæðinu 800 hest-afla“) fellur niður.

d. c-liður sömu lagagr. fellur niður, og breytast stafliðirnir á eftir samkv. því.

2. Við 25. gr. Greinina skal orða svo:

a. Fyrir „150“ í c-lið 48. gr. laganna kemur: 250.

b. Fyrir „150“ í d-lið sömu lagagr. kemur: 250 — og fyrir „400“ kemur: 600.

c. Fyrir „400“ í e-lið sömu lagagr. kemur: 600, — fyrir „900“ kemur: 1300 — og fyrir „600“ kemur: 800.

d. f-liður sömu lagagr. fellur niður, og breytast stafliðirnir á eftir samkvæmt því.

3. Á eftir 25. gr. kemur ný gr., sem verður 27. gr., svo hljóðandi:

55. gr. laganna skal orða svo:

Atvinnumálaráðherra er heimilt, þegar skortur er á vélstjórum, að veita æfðum kyndurum leyfi til þess að gegna undirvélstjórástarfi við eimvél í skipum allt að 300 hestafla og við eimvél í fiskiskipum allt að 1200 hestafla og að stoðarmannsstarfi á eimskipum með vél allt að 800 hestafla og við eimvél í fiskiskipum allt að 1200 hestafla. Atvinnumálaráðherra er einnig heimilt, þegar skort-

ur er á vélstjórum, að veita fiskiskipum með 800—1200 hestafla vél undanþágu frá því að hafa aðstoðarvélstjóra.

Áður en undanþága er veitt, skal leita umsagnar skipaskoðunarstjóra og Vélstjórafélags Íslands.

Nd.

956. Nefndarálit

um frv. til l. um viðauka við og breyt. á l. nr. 84 6. júni 1932, um bifreiðaskatt o. fl.

Frá fjárhagsnefnd.

Nefndin leggur til, að frv. verði samþykkt.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Asg. Ásgeirsson, Ingólfur Jónsson, Hallgrímur Benediktsson,
form., frsm. fundaskr.

Skúli Guðmundsson. Einar Olgeirsson.

Ed.

957. Lög

um sildarniðursuðuverksmiðju ríkisins.

(Afgreidd frá Ed. 24. apríl.)

Samhljóða þskj. 684.

Sþ.

958. Nefndarálit

um till. til þál. um ráðstafanir til þess að greiða fyrir þorpsmyndun á Egilsstöðum í Suður-Múlasýslu.

Frá meiri hl. fjárveitinganefndar.

Tillaga þessi var tekin til umræðu og afgreiðslu á fundi fjárveitinganefndar í dag. Undirritaðir mæla með því, að tillagan verði samþykkt, en aðrir nefndarmenn greiddu ekki atkvæði um málið.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Guðm. Í. Guðmundsson, Skúli Guðmundsson, Steingr. Aðalsteinsson,
fundaskr. frsm.
B. Kristjánsson. Þórður Benediktsson. Pétur Ottesen.

Ed.

959. Lög

um heimild fyrir ríkisstjórnina til ráðstafana vegna útflutnings á afurðum báta-útvegsins.

(Afgreidd frá Ed. 24. apríl.)

Samhljóða þskj. 927.

Sþ.

960. Nefndarálit

um till. til þál. um ríkisaðstoð til bæjar- og hreppsfélaga til togarakaupa.

Frá meiri hl. fjárveitinganefndar.

Nefndin hefur athugað þessa tillögu og ekki orðið á einu máli um afgreiðslu hennar. Meiri hluti nefndarinnar, þeir Þórður Benediktsson, Björn Kristjánsson, Skúli Guðmundsson, Helgi Jónasson, Steingrímur Aðalsteinsson, Sigurður Kristjánsson og Guðm. Í. Guðmundsson, leggur til, að tillagan verði samþ., en áskilur sér rétt til að hafa óbundnar hendur um breytingartillögur og afstöðu til málsins skv. afgreiðslu breytingartillagna. Sigurður Kristjánsson undirritar nefndarálit með fyrirvara, sem hann mun gera nánar grein fyrir undir umræðum. Pétur Ottesen vill ekki fylgja tillöggunni og mun gera grein fyrir afstöðu sinni sérstaklega. Gísli Jónsson hefur óbundnar hendur um afgreiðslu málsins.

Þeir SkG, BK og HelgJ taka þetta fram:

Ríkisstjórnin hefur fest kaup á 30 togurum, og þessum skipum þarf að ráðstafa. Búið er að samþykka að veita lán með ríkisábyrgð fyrir 75% af andvirði togaranna gegn bakábyrgð bæjar- og hreppsfélaga. Verð togaranna er hins vegar svo hátt, að allt bendir til, að verði hér ekki meira að gert, muni svo að segja allir togararnir fara á two staði, Reykjavík og Hafnarfjörð. Slikt teljum við ekki heppilegt og viljum því, eins og málum þessum er nú komið, mæla með því, að tillaga þessi verði samþykkt.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Guðm. Í. Guðmundsson,
fundaskr., frsm.

Þórður Benediktsson.

Skúli Guðmundsson.

Steingr. Aðalsteinsson.
Helgi Jónasson.

Sig. Kristjánsson.

B. Kristjánsson.

Sþ.

961. Breytingartillögur

við till. til þál. um ríkisaðstoð til bæjar- og hreppsfélaga til togarakaupa.

Frá meiri hl. fjárveitinganefndar.

1. Í stað orðanna „skal nema 10%“ í 1. málsgr. komi: má nema allt að 10%.
2. Í stað „Lán þessi skuðu vera“ í upphafi 2. málsgr. komi: Lán þessi mega vera.

Sþ.

962. Nefndarálit

um till. til þál. um endurgreiðslu á verðtolli til eigenda hraðfrystihúsa.

Frá fjárveitinganefnd.

Nefndin leggur til, að tillagan verði samþykkt með eftirfarandi

BREYTINGU.

Tillgr. skal orða svo:

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að endurgreiða eigendum hraðfrysti-

húsa 2% af verðtolli þeim, sem þeir hafa greitt frá 1. janúar 1945 og greiða framvegis af cellophane-pappír til fiskumbúða.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Gísli Jónsson, form.	Guðm. Í. Guðmundsson, fundaskr.	Sig. Kristjánsson, frsm.
Skúli Guðmundsson.	Steingr. Aðalsteinsson.	Þórður Benediktsson.
	B. Kristjánsson.	Pétur Ottesen.

Sþ.

963. Nefndarálit

um till. til þál. um fjárskipti á svæðinu milli Skjálfandafljóts og varnargirðinga í Eyjafirði.

Frá meiri hl. fjárveitinganefndar.

Fjárveitinganefnd hefur rætt tillöguna. Undirritaðir nefndarmenn leggja til, að hún verði samþykkt óbreytt. Aðrir nefndarmenn voru ekki viðbúnir að taka afstöðu til málsins.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Guðm. Í. Guðmundsson, fundaskr.	B. Kristjánsson, frsm.	Sig. Kristjánsson.
Skúli Guðmundsson.	Helgi Jónasson.	Þórður Benediktsson.
	Pétur Ottesen.	

Ed.

964. Nefndarálit

um frv. til 1. um sérstakar fyrningaráfskriftir.

Frá meiri hluta fjárhagsnefndar.

Meiri hluti fjárhagsnefndar hefur athugað frumvarp þetta, sem flutt var af sjávarútvegsnefnd neðri deildar að tilhlutan fjármálaráðherra. Leggur meiri hlutinn til, að frv. verði samþykkt með tveim breytingum, og er önnur þeirra ekki annað en leiðréttung. Einn nefndarm. meiri hlutans (HG) er þó andvígur fyrri breytingartillöggunni.

Einn nefndarmanna (ÁS) hefur óbundnar hendur um málið.

BREYTINGARTILLÖGUR.

- Við 1. gr. Á eftir orðinu „veiðiskip“ kemur: flutningaskip.
- Við 2. gr. Í stað „hafði“ í síðari málsgrein kemur: hefði.

Alþingi, 24. april 1946.

Magnús Jónsson, form., frsm.	Bernh. Stefánsson, fundaskr.	Þorsteinnsson.
	H. Guðmundsson.	

Sþ.

965. Nefndarálit

um till. til þál. um fjárskipti á svæðinu milli Skjálfandafljóts og varnargirðinga í Eyjafirði.

Frá minni hl. fjárveitinganefndar.

Þáltill. var rædd á einum fundi, og gátu nefndarmenn ekki orðið sammála um afgreiðslu málsins. Meiri hl. (BK, SkG, PO, HelgJ og PB) vildi mæla með tillögunni og gefur því út meirihlutaálit. GÍG, SK og StgrA tóku ekki þátt í afgreiðslu málsins. Minni hl. (GJ) vildi ekki mæla með till. óbreytttri af eftirfarandi ástæðum:

Samkvæmt samtali við fjármálaráðh. upplýstist, að hann óskaði að fá fram álit Alþingis um það, hvort rétt væri að halda áfram niðurskurði almennt í landinu til þess á þann hátt að útrýma mæðiveikinni, ef unnt væri, en þáltill. sú, sem hér um ræðir, segir ekkert um það, þótt samþykkt verði. Þá er og ljóst, að ekki er þörf á þessu þingi að samþykkja með þál. útgjöld á árunum 1947—49, og þykir minni hl. réttara, að það sé gert á fjárlögum. Hann leggur því til, að þáltill. verði samþykkt með eftirfarandi

BREYTINGUM.

1. Tillögugreinin orðist svo:

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að greiða úr ríkissjóði fé til fjárskipta á landinu eftir því, sem sauðfjársjúkdómanefnd leggur til á hverjum tíma, og með þeim skilyrðum, er hún kann að setja, enda fari fjárskiptin fram samkvæmt fyrirmælum laga þar um á hverjum tíma.

2. Fyrirsögn þáltill. verði:

Tillaga til þingsályktunar um fjárskipti.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Gísli Jónsson,
form.

Sþ.

966. Nefndarálit

um till. til þál. um ráðstafanir til þess að greiða fyrir þorpsmyndun á Egilsstöðum í Suður-Múlasýslu.

Frá minni hl. fjárveitinganefndar.

Tillagan var til umræðu á einum fundi, og gátu nefndarmenn ekki orðið sammála um afgreiðslu málsins. Meiri hlutinn (PB, SkG, BK, PO, StgrA og GÍG) vildi mæla með samþykkt tillögunnar og skilar því meirihlutaáliti. HelgJ og SK tóku ekki þátt í atkvæðagr. Minni hlutinn (GJ) litur svo á, að verðhækkan á löndum vegna aðgerða hins opinbera verði ekki stöðvuð með því einu að kaupa löndin, með því að reynslan hefur sýnt, að leiga eða erfðafesta á slíkum löndum er margoft framseld með stórkostlegu á lagi og oft með verði, sem er langt fyrir ofan fasteignamat landsins. Minni hlutinn leggur því til, að þáltill. verði afgreidd með svo hljóðandi

RÖKSTUDDRI DAGSKRÁ:

Í trausti þess, að ríkisstjórnin láti undirbúa fyrir næsta Alþingi frv. til laga um verðhækkanargjald af löndum, sem hækka í verði fyrir beinar framkvæmdir, sem

geroar eru tyrir ríkisté, þar sem ríkissjóði sé tryggður hæfilegur hluti af verðhækkuinni upp í þann kostnað, sem lagður hefur verið fram til framkvæmdanna, tekur Alþingi fyrir næsta mál á dagskrá.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Gísli Jónsson,
form.

Ed.

967. Nefndarálit

um frv. til l. um breyt. á l. nr. 48 23. febr. 1945, um skipakaup ríkisins.

Frá fjárhagsnefnd.

Nefndin hefur athugað frv. og aflað sér nokkurra upplýsinga um framkvæmdir þær, sem það fjallar um. Samkvæmt þeim hefur Nýbyggingarráð aflað tilboða í smíði á 35 vélskipum innanlands að tilhlutun atvinnumálaráðuneytisins, og hefur ráðuneytið síðan gert samninga um smíði á 18 skipum 35 rúml., 7 skipum 55 rúml. og 2 skipum 62 rúml., eða samtals 27 skipum. Eru samningar á þá leið, að skipasmíðastöðvarnar leggja til efni og vinnu að undantekinni afluvel, er ráðuneytið kaupir sérstaklega. Hafa þegar verið keyptar nokkrar vélar frá Englandi og Danmörku og samið um kaup á fleirum. Samkvæmt sömu upplýsingum mun heildarverð skipanna verða sem næst því, er hér segir:

35 smál. skip	kr. 345000
55 — —	— 513000
62 — —	— 567000

Nefndin er sammála um að mæla með samþykkt frumvarpsins. Þó telja sumir nefndarmanna, að þar sem upphaflega var gert ráð fyrir smíði 35 skipa og lánsupphæðin, 30 millj. kr., miðuð við það, mundi óhætt að lækka þá upphæð í 25 millj. kr. Hafa einstakir nefndarmenn óbundnar hendur um að flytja breytingartillögur um það eða fylgja öðrum, er fram kunna að koma.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Magnús Jónsson, Bernh. Stefánsson, Ásmundur Sigurðsson,
form. fundaskr., m. fyrirvara. frsm.
Þorsteinn. Þorsteinsson. H. Guðmundsson.

Ed.

968. Breytingartillaga

við frv. til l. um breyt. á l. nr. 48 23. febr. 1945, um skipakaup ríkisins.

Frá Bernharð Stefánssyni og Þorsteini Þorsteinssyni.

Við 2. gr. Fyrir „30 milljóna“ komi: 25 milljóna.

Ed.

969. Breytingartillaga

við brtt. á þskj. 944 [Ríkishorgararéttur].

Frá Steinrimi Aðalsteinssyni og Bernharð Stefánssyni.

Inn í tillöguna bætast nýir liðir í réttri stafrófsröð:

1. Abraham, Robert Louis Eugen, söngstjóri í Reykjavík, fæddur 17. maí 1912 í Pýzkalandi.
2. Albína María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 7. maí 1887 í Pýzkalandi.
3. Barbara María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 5. marz 1904 í Pýzkalandi.
4. Beckmann, Wilhelm Ernst, myndskeri í Reykjavík, fæddur 5. febr. 1909 í Pýzkalandi.
5. Cyrilla María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 28. ágúst 1880 í Pýzkalandi.
6. Felicia María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 20. júlí 1901 í Pýzkalandi.
7. Friedlaender, Heinz Karl, vélamaður í Reykjavík, fæddur 27. ágúst 1914 í Pýzkalandi.
8. Goldstein, Peter Lothar, námsmaður í Reykjavík, fæddur 7. nóv. 1927 í Pýzkalandi.
9. Göhlsdorf, Elisabeth, tungumálakennari í Reykjavík, fædd 3. ágúst 1890 í Pýzkalandi.
10. Herlufsen, Harry Otto August, rakari á Ísafirði, fæddur 18. ágúst 1913 í Danmörku.
11. Jack, Robert John, settur sóknarprestur í Heydalaprestakalli, fæddur 5. ágúst 1913 í Skotlandi.
12. Jørgensen, Alfred Christian, húsgagnasmiður í Reykjavík, fæddur 25. apríl 1901.
13. Lindemann, Albert Volker, forstöðumaður í Varmahlíð í Skagafirði, fæddur 17. ágúst 1899 í Pýzkalandi.
14. Nielsen, Orla Egon, rakari í Reykjavík, fæddur 16. apríl 1912 í Danmörku.
15. Pedersen, Martin Schjønning Kristian, pípulagningarmaður á Raufarhöfn, fæddur 27. júlí 1887 í Noregi.
16. Remberta María, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 22. sept. 1877 í Pýzkalandi.
17. Schrader, Harry Wilhelm, kennari í Reykjavík, fæddur 28. febr. 1913 í Pýzkalandi.
18. Sonnenfeld, Kurt Gustav, tannlæknir á Siglufirði, fæddur 3. ágúst 1909 í Pýzkalandi.
19. Xaveria Maria, St. Jósefssystir í Hafnarfirði, fædd 12. júlí 1896 í Pýzkalandi.

Nd.

970. Frumvarp til laga

um breyting á lögum nr. 80 7. sept. 1942, um kosningar til Alþingis.

Flm.: Finnur Jónsson, Ólafur Thors, Einar Olgeirsson, Eysteinn Jónsson.

1. gr.

13. gr. laganna orðist svo:

Kjörstjórar við atkvæðagreiðslu utan kjörfunda samkvæmt lögum þessum eru sýslumenn og bæjarfógetar (í Reykjavík borgarfógeti), fulltrúar þeirra, sendiherrar og sendifulltrúar, sendiráðsritarar og attachés, útsendir aðalræðismenn, útsendir ræðismenn og vararæðismenn Íslands erlendis, hreppstjórar og skipstjórar á íslenzkum skipum. Nú eru sýslumaður og hreppstjóri búsettir á sama stað, og skal þá sýslumaður vera kjörstjóri.

2. gr.

65. gr. laganna orðist svo:

Atkvæðagreiðsla utan kjörfundar er því aðeins gild, að notuð séu hin fyrirskipuðu kjörblöð og umslög og að kosningin fari fram í skrifstofu sýslumanns eða bæjarfógeta (í Reykjavík borgarfógeta), í skrifstofu sendiráðs eða útsends aðalræðismanns, útsends ræðismanns eða vararæðismanns Íslands, í skrifstofu eða heimili hreppstjóra eða um borð í íslenzku skipi, þar sem skipstjóri hefur fengið afhent kjörögna samkvæmt 48. gr., enda sé þá kjósandinn skrásettur á skipinu.

3. gr.

Við 137. gr. bætist ný málsgrein, svo hljóðandi:

Sendiráð og ræðismannsskrifstofur skulu strax að afstöðnum hverjum kosningum senda dómsmálaráðuneytinu fyrir milligöngu utanríkisráðuneytisins skila-grein yfir notuð kjörgogn ásamt skýrslu um það, sem ónotað er. Hin ónotuðu kjörögna skulu fylgja skýrslunni.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Frv. þessu er ætlað að greiða fyrir því, að þeir kjósendur, sem staddir eru er-lendis á kjördegi, geti notið kosningarréttar síns, og þarfust eigi frekari skýringa.

Nd.

971. Frumvarp til laga

um almannatryggingar.

(Eftir 2. umr. í Nd.)

Samhljóða þskj. 820 með þessum breytingum:

3. gr. hljóðar svo:

Ríkisstjórnin hefur yfirumsjón með starfsemi Tryggingastofnunarinnar og setur reglugerðir samkvæmt lögum þessum.

5. gr. hljóðar svo:

Forstjóri stjórnar stofnuninni í samræmi við lög, reglugerðir og erindisbréf, er honum verður sett, og í samráði við formann tryggingaráðs, sbr. 8. gr. Hann af-greiðir mál í samráði við hlutaðeigandi deildarstjóra eða felur þeim afgreiðslu ákveð-inna mála, en ber sjálfur ábyrgð á ákvörðunum og úrskurðum.

Forstjóri getur falið sama deildarstjóra forstöðu fleiri en einnar deildar.

6. gr. hljóðar svo:

Tryggingaráð, skipað 5 mönnum, skal fara með störf þau, sem því eru falin með lögum þessum. Skal það kosið hlutfallskosningu af sameinuðu Alþingi á fyrsta þingi eftir hverjar almennar alþingiskosningar, og jafnmargir varamenn. Ráðherra skipar formann og varaformann úr hópi hinna kjörnu.

Sérstök nefnd þriggja sérfróðra manna skal vera tryggingaráði til aðstoðar og ráðuneytis um læknisfræðileg atriði og framkvæmd heilsugæzlu samkvæmt III. kafla. Í nefnd þessari eiga sæti landlæknir, sem er formaður hennar, og tveir menn, er ríkis-stjórnin skipar til 4 ára í senn, annan samkv. tilnefningu Læknafélags Íslands og Læknafélags Reykjavíkur í sameiningu og hinn samkvæmt tilnefningu læknadeildar

háskólans. Varamenn fyrir two hina síðartöldu skulu skipaðir með sama hætti til sama tíma.

Nú láta læknafélögin eða læknadeild háskólans undir höfuð leggjast að tilnefna mann af sinni hálfu í nefndina samkv. 2. málsg., og skipar þá ráðherra án tilnefningar mann eða menn i þeirra stað.

7. gr. hljóðar svo:

Hlutverk tryggingaráðs er að hafa eftirlit með fjárhag, rekstri og starfsemi Tryggingsstofnunarinnar og gæta þess, að hún starfi í samræmi við lög og reglugerðir á hverjum tíma. Fjárhagsáætlun stofnunarinnar fyrir ár hvert skal jafnan samin í samráði við tryggingaráð. Einnig skal leita samþykkis ráðsins á öllum heildarsamningum við lækna, sjúkrahús, heilsuverndar- og lækningastöðvar, en að undirbúningi slikra samninga starfar sérfræðinganefndin, sbr. 6. gr., með forstjóra Tryggingastofnunarinnar og formanni tryggingaráðs.

Ef ágreiningur ris um bætur samkv. II. kafla eða hlunnindi samkv. III. kafla, leggur tryggingaráð úrskurð á þau mál. Leita skal þó jafnan álits sérfræðinganefndar, áður en úrskurðað er um atriði, er varðar heilsugæzlu samkvæmt III. kafla eða læknisfræðileg atriði, er áhrif hafa á bótagreiðslur.

Nú sættir aðili sig ekki við úrskurð tryggingaráðs, og getur hann þá leitað dóms-úrskurðar um málið.

8. gr. hljóðar svo:

Formaður tryggingaráðs skal fylgjast með daglegri starfsemi stofnunarinnar og kynna sér alla afgreiðslu mála. Ef um er að ræða bótagreiðslur, sem ekki eru fastákveðnar, en innar af hendi samkv. heimildarákvæðum, er skylt að leggja þau atriði fyrir formann ráðsins, en hann kynnir sér allar aðstæður. Skal afgreiðsla slikra mála jafnan borin undir tryggingaráð, ef formaður óskar þess. Hann skal og vinna að undirbúningi fjárhagsáætlunar stofnunarinnar með forstjóra og að öllum meiri háttar samningsgerðum.

9. gr. hljóðar svo:

Vinnuveitendafélag Íslands og Alþýðusamband Íslands skipa hvort um sig einn mann, sem hefur rétt til að taka þátt í umræðum tryggingaráðs og gera tillögur, þegar skipt er í áhættuflokka og ákveðin iðgjöld atvinnurekenda til slysatrygginga skv. 113. gr. Skal Tryggingastofnuninni skylt að láta þeim í té allar upplýsingar, sem nauðsynlegar eru vegna þessa starfs.

10. gr. hljóðar svo:

Ráðherra setur nánari reglur um störf og skyldur tryggingaráðs og sérfræðinganefndar og ákveður þóknun ráðsmanna og nefndarmanna svo og sérstaka aukabóknun til formanns tryggingaráðs.

11. gr. hljóðar svo:

Skipta skal landinu í tryggingaumdæmi, eftir því sem hagkvænt þykir, og skal við ákvörðun umdæma höfð hliðsjón af skipun læknishéraða og lögsagnarumdæma.

Tryggingastofnunin hefur skrifstofur eða umboðsmenn á þeim stöðum, sem best henta og þörf krefur.

I hverju tryggingaumdæmi skal starfa fimm manna trygginganefnd, kosin hlutfallskosningu af sveitarstjórnnum umdæmisins á sameiginlegum fundi, er halda skal eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar. Nefndin kýs sér sjálf formann. Kjósa skal á sama hátt og til sama tíma jafnmarga varamenn.

Kjörtímabil trygginganefnda er hið sama og sveitarstjórna. Ef sveitarfélagi er skipt milli tveggja eða fleiri tryggingaumdæma, tekur sveitarstjórn þess þátt í kosningu trygginganefndar í því umdæmi, þar sem flestir af íbúum sveitarfélagsins eiga heima.

Hlutverk trygginganefnda er að fylgjast með rekstri trygginganna í umdæminu, gera tillögur um framkvæmd þeirra, gæta hagsmuna hinna tryggðu og benda á atriði, er mættu verða til sparnaðar í rekstri trygginganna.

Á fundi sveitarstjórna, sem haldinn er skv. 3. mgr., skal ákveða þóknun hinna kjörnu nefndarmanna, og greiðist hún ásamt kostnaði við störf þeirra af hlutaðeigandi sveitarfélögum eftir reglum, er fundurinn setur.

Ráðherra setur nefndum þessum nánari starfsreglur.

19. gr. hljóðar svo:

Tryggingayfirlæknir úrskurðar örorkustig þeirra, sem sækja um örorkulifeyri. Slikum úrskurðum má áfrýja til sérfræðinganefndar, sbr. 6. og 7. gr.

Tryggingastofnunin getur hvenær sem er látið endurmets örorku þeirra, sem fengið hafa örorkulifeyri, ef líkur þykja til, að þeir séu eigi lengur öryrkjar, sbr. 2. mgr. 18. gr.

27. gr. hljóðar svo:

Mæður, sem fá úrskurð yfirvalds um barnalifeyri með óskilgetnum börnum sínum, geta snúið sér til Tryggingastofnunarinnar með úrskurðinn og fengið lifeyrinn greiddan þar.

Pegar Tryggingastofnunin greiðir barnalifeyri samkv. 1. mgr., á hún endurköfurétt á hendur föðurnum, og fer um innheimtu slíkrar kröfu eftir ákvæðum 117. gr.

Verði vanskil af hálfu föðurins, skal innheimta kröfuna hjá dvalarsveit móðurinnar eða þess, er framfærslu barnsins annast í hennar stað, nema Tryggingastofnunin kjósi heldur að innheimta hana beint frá framfærslusveit föðurins, og telst fjárhæðin framfærslustyrkur veittur honum. Um rétt dvalarsveitar á hendur framfærslusveit og framfærslusveitar á hendur barnsföður fer samkvæmt ákvæðum framfærslulaga.

Nú deyr faðir óskilgetins barns, áður en barnið hefur náð 16 ára aldri, og greiðir þá Tryggingastofnunin barnalifeyri engu að síður, en getur þá jafnframt gert kröfu í dánarbú hins látna samkv. reglum 25. gr. l. nr. 46 27. júní 1921.

40. gr. hljóðar svo:

Sjúkrabætur skulu vera:

	Á 1. verðlagssvæði	Á 2. verðlagssvæði
Fyrir kvænta karla, þegar konan vinnur eigi utan heimilis eða er atvinnulaus	kr. 6.00 á dag	kr. 5.00 á dag
Fyrir aðra	— 5.00 —	— 4.00 —

Giftar konur fá því aðeins greiddar sjúkrabætur, að þær færí sönnur á, að maður þeirra geti ekki séð þeim farborða.

Pegar sjúkrabætur eru greiddar, er auk hinna venjulegu fjölskyldubóta samkv. 30.—32. gr. einnig greitt með þremur fyrstu börnunum í hverri fjölskyldu, sbr. 1. mgr. 31. gr.

Sjúkrabætur mega aldrei fara fram úr $\frac{3}{4}$ þess, sem hinn sjúki hefur misst í af tekjum sínum vegna sjúkdómsins.

42. gr. hljóðar svo:

Í kaupstöðum og kauptúnum, þar sem læknar starfa, skal greiða sjúkrabætur sem hér segir:

- Peir, sem starfa í annarra þjónustu, skulu eiga rétt á sjúkrabótum frá og með 11. veikindadegi og í allt að 26 vikur samtals á einu ári, enda sé þeim ekki greitt kaup þennan tíma. Tryggingaráði er þó heimilt að ákveða, að bætur skuli greiddar lengur, einkum ef veikindi stafa af slysförum og óvist er, hvort um varanlega

örorku verður að ræða. Sjúkrabætur eru ekki greiddar, nema hlutaðeigandi hafi verið óvinnufær lengur en 14 daga.

Nú greiðir atvinnurekandi hinum sjúka kaup, sem er lægra en sjúkrabótum nemur, og skal þá einnig greiða sjúkrabætur, þó svo, að þær að viðbættu kaupinu séu eigi hærri en bótaupphæðir laganna að viðbættum 25 af hundraði. Um fasta starfsmenn sjá ákvæði 64. greinar.

- b) Þeir, sem starfa sjálfstætt eða hafa launþega í þjónustu sinni, eiga rétt á bótum frá og með sjöttu sjúkraviku í allt að 26 vikur samtals á einu ári, enda geti þeir sýnt fram á, að tekjur þeirra hafi minnkað verulega vegna veikindanna. Skal tryggingaráð setja nánari reglur um greiðslu sjúkrabóta til slíkra manna með hliðsjón af ákvæðum 2. mgr. 39. gr. Heimilt er tryggingaráði að ákveða að greiða bætur samkvæmt framansögðu frá og með 11. veikindadegi, ef hlutaðeigandi fer í sjúkrahús eða atvinnurekstur hans stöðvast.

Sjúkrabætur falla niður þann dag, sem hinn tryggði verður vinnufær, enda þótt hann taki ekki til starfa eða vanræki að segja frá bata sínum.

43. gr. hljóðar svo:

Utan þeirra staða, sem um ræðir í 42. gr., skulu sömu reglur gilda og þar segir (staf. a og b), en sjúkrabætur eru því aðeins greiddar, að hinn sjúki liggi í sjúkrahúsi eða hafi verið rúmfastur. Hámarkstími sjúkrabóta samkvæmt þessari grein er einnig 26 vikur á einu ári.

Ef sannað er, að hinn veiki hafi orðið að taka mann í þjónustu sína vegna sjúk- leikans, getur Tryggingastofnunin greitt honum bætur, þótt hann hafi eigi legið rúmfastur.

44. gr. hljóðar svo:

Skylt er þeim, sem sækja um sjúkrabætur, að tilkynna Tryggingastofnuninni veikindi með læknisvottorði, áður en 10 dagar eru liðnir, frá því er sjúkdómurinn olli óvinnuhæfni, ella miðast biðtíminn við þann dag, sem tilkynning barst. Upphof biðtímans miðast við þann dag, sem læknis var fyrst vitjað eða sjúklingurinn fluttur í sjúkrahús, og fylgi vottorð tveggja valinkunnra manna um, að sjúkralegan hafi verið óslitin.

Þegar veikindi hafa verið tilkynnt, getur Tryggingastofnunin látið lækni rannsaka heilsufar hins tryggða eða fylgzt með því á annan hátt. Ef maður vanrækir að fara að ráðum læknis, missir hann rétt til bótanna, meðan svo stendur.

Sama verður, ef hann neitar að hlíta fyrirmælum um þátttöku í þjálfun eða starfsnámi, sem flýtt gæti bata hans eða búið hann undir nýtt starf.

53. gr. hljóðar svo:

Dagpeningar eru kr. 7.50 á dag.

Þegar dagpeningar eru greiddir, er auk hinna venjulegu fjölskyldubóta, sbr. 30.— 32. gr., einnig greitt með þremur fyrstu börnunum í hverri fjölskyldu.

Bótagreiðslur samkv. 1. og 2. mgr. þessarar gr. skulu aldrei fara fram úr $\frac{3}{4}$ af dagkaupi bótaþega við þá atvinnu, er hann stundaði, þegar slysið varð.

Nú greiðir atvinnurekandi hinum slasaða kaup, sem er lægra en dagpeningum nemur, og skal þá einnig greiða dagpeninga, þó svo, að þeir að viðbættu kaupinu séu eigi hærri en bótaupphæðir laganna að viðbættum 25%. Um fasta starfsmenn sjá 64. gr.

78. gr. hljóðar svo:

Í hverju sveitarfélagi, þar sem reknar eru stofnanir þær, sem um getur í 76. gr., skal starfa heilsugæzlunefnd, sem annast stjórn og rekstur þeirra svo og rekstur sjúkrahúsa, sem sveitarfélögin eiga.

Heilsugæzlunefnd skal skipuð 3 eða 5 mönnum, eftir því sem sveitarstjórn ákveður, og kosin hlutfallskosningu af sveitarstjórn eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar. Nefndin kýs sér sjálf formann. Kjósa skal jafnmarga varamenn á sama hátt og til sama tíma.

Nú standa fleiri sveitarfélög en eitt að stofnunum þeim, er að framan greinir, og getur þá tryggingaráð ákveðið, að hlutaðeigandi sveitarfélög kjósi sameiginlega stjórnir þeirra.

Ef saman falla tryggingaumdæmi, sbr. 11. gr., og svæði þau, er umræddar stofnunarír ná yfir, má tryggingaráð ákveða, að heilsugæzlunefnd skuli fara með störf trygginganefndar, sbr. 3. mgr. 11. gr.

85. gr. hljóðar svo:

Þeir, sem tryggðir eru samkvæmt lögum þessum, eiga rétt á að fá læknishjálp utan sjúkrahúsa hjá læknum, er starfa í þjónustu hinnar opinberu heilsugæzlu, sbr. 82. gr., gegn greiðslu eftir gjaldskrá, sem heilbrigðisstjórnin setur. Gjaldskrá þessi skal miðuð við það, að hún að meðaltali svari til $\frac{1}{4}$ af hæfilegri greiðslu.

Þegar svo stendur á, að fastir læknar, héraðslæknar og aukalæknar skv. 84. gr. eru eigi nægilega margir til þess að sjá fyrir fullnægjandi læknishjálp i læknis-héraði, getur Tryggingastofnunin til bráðabirgða samið við einstaka lækna eða félagsskap þeirra um að sjá hinum tryggðu fyrir læknishjálp.

Ef slikir samningar takast ekki, getur Tryggingastofnunin ákveðið að greiða hinum tryggðu upp í kostnað við læknishjálp $\frac{3}{4}$ hluta miðað við gjaldskrá, er heilbrigðisstjórnin setur, eða sem samsvarar þrefaldri gjaldskrá fastra lækna.

Tryggingastofnunin getur ákveðið að greiða kostnað við tannlækningar eingöngu vegna þeirra, sem eru innan 18 ára aldurs.

Tryggingastofnunin greiðir ekki læknishjálp umfram beina heilsufarslega nauðsyn, svo sem tannfyllingar með gulli, fegrunaraðgerðir og annað tilsvarandi, og skal í reglugerð setja ákvæði til að girða fyrir það.

Þegar í hlut eiga þeir, er njóta ell- og örorkulifeyris samkvæmt 13.—19. gr., börn þeirra, munaðarleysingjar eða þeir, sem njóta slysabóta, sbr. 49.—58. gr., skal Tryggingastofnunin greiða fyrir þá læknishjálp, er þeim bæri að greiða samkvæmt gjaldskránni.

93. gr. hljóðar svo:

Tryggingastofnuninni er heimilt að greiða styrki upp í kostnað við sjúkrahjálp erlendis í sérstökum tilfellum. Slikir styrkir skulu þó eigi greiddir nema sjúklingurinn veikist erlendis eða sé haldinn sjúkdómi, sem gildar ástæður mæla með að dómi tryggingayfirlæknis og sérfræðinganefndar, að bót fáist ráðin á erlendis, en ekki hér á landi.

94. gr. hljóðar svo:

Stofna skal læknisvitjana- og sjúkraflutningasjóði, einn fyrir hvert sveitarfélag eða hluta úr sveitarfélagi innan tryggingaumdæmis, þar sem aðstaða til læknisvitjana og sjúkraflutninga er svo erfið, að þess sé þörf að dómi tryggingaráðs.

Trygginganefnd umdæmisins stjórnar sjóðum þessum og veitir fé úr þeim og sendir Tryggingastofnuninni ársreikninga þeirra.

Sjóðir þessir myndast af árlegu framlagi úr tryggingasjóði, sem nemur 100000 krónum fyrir alla sjóðina samanlagt. Skiptist þessi heildarupphæð fyrst milli hinna einstöku tryggingaumdæma eftir tillögum landlæknis, og skal við þá skiptingu höfð hliðsjón af allri aðstöðu til læknisvitjana og sjúkraflutninga og enn fremur af fólksfjölða umdæmannna. Þegar hluti hvers tryggingaumdæmis hefur verið ákveðinn, skiptist hann milli hinna einstöku sjóða innan umdæmisins, og skal tryggingaráð við þá skiptingu fara eftir sömu reglum og segir í næsta málslíð hér á undan og leita tillagna trygginganefndar umdæmisins um hana.

95. gr. hljóðar svo:

Auk sjóða þeirra, sem um getur í 94. gr., skal stofna sjóð, sem sé sameiginlegur fyrir allt landið, og skal hlutverk hans vera sem hér segir:

- a. Að taka þátt í að jafna halla, sem verða kann á einstökum læknisvitjana- og sjúkraflutningasjóðum, sbr. 96. gr., og
- b. að veita endurgreiðslur samkv. 97. gr. einstaklingum, sem verða fyrir tilfinnalegum kostnaði vegna læknisvitjana eða sjúkraflutninga, en eiga ekki rétt til endurgreiðslu úr neinum læknisvitjana- eða sjúkraflutningasjóði.

Sjóður sá, sem um getur í þessari grein, myndast af árlegu framlagi úr tryggingsjóði að upphæð 100000 kr., og er honum stjórnað af Tryggingastofnuninni. Aldrei má verja meira en ½ af sjóðnum til þeirra nota, sem ákveðin eru í staflíð a, og aldrei meira en ¼ til þeirra nota, sem ákveðin eru í staflíð b.

111. gr. hljóðar svo:

Iðgjöld, sem veitt er undanþága fyrir samkvæmt 109. og 110. gr., teljast ekki vangreidd iðgjöld, sbr. 132. gr.

113. gr. hljóðar svo:

Auk iðgalds samkvæmt 112. gr. skulu allir þeir, sem gjaldskyldir eru samkvæmt henni, einnig greiða sérstakt áhættuiðgjald til þess að standast útgjöld vegna slysbóta, sbr. 45.—58. gr., og kostnað vegna nauðsynlegrar sjúkrahjálpar umfram þá, sem látin er í té samkvæmt III. kafla laga þessara.

Upphæð áhættuiðgjalda ber að miða við slysaheftuna. Skal skipta störfum og starfsgreinum í áhættuflokka og ákveða sérstök iðgjöld fyrir hvern flokk. Starfstíminn er talinn í vikum, og telst vikan eining við iðgjaldaákvörðunina. Sé um tímavinnu að ræða, teljast 48 klukkustundir í viku. Skal við ákvörðun iðgaldanna miða við, að þau hrökkvi fyrir þeim bótum og kostnaði, sem Tryggingastofnuninni ber að greiða vegna slysa. Ef erfitt er að skipta starfseminni í áhættuflokka samkvæmt framansögðu, getur Tryggingastofnunin þó ákveðið meðaliðgjald fyrir allt fyrirtækið.

Um skiptingu í áhættuflokka og iðgjöld fyrir hvern flokk skal ákveðið með reglugerð, er ráðherra setur að fengnum tillögum Tryggingastofnunarinnar.

114. gr. hljóðar svo:

Öll sveitarfélög á landinu skulu greiða til tryggingasjóðs samtals $4\frac{1}{2}$ millj. kr. á ári. Greiðslur sveitarfélaga samkvæmt 109. gr. teljast ekki í framlagi þessu, ekki heldur framlag þeirra til læknisvitjunarsjóðs, sbr. 94. gr.

Framlagi þessu skal skipta niður á tryggingaumdæmi þau, sem ákveðin verða samkvæmt 11. gr., á eftirfarandi hátt:

1. Tveimur fimmstu hlutum framlagsins skal skipta niður í beinu hlutfalli við samanlögð útgjöld Tryggingastofnunarinnar í hverju tryggingaumdæmi fyrir sig.
2. Tveimur fimmstu hlutum í hlutfalli við skattskyldar tekjur einstaklinga og félagi í umdæminu samkvæmt síðasta skattaframtali.
3. Einum fimmsta hluta í hlutfalli við tölu íbúa á aldrinum 16—67 ára í umdæminu.

Innan hvers tryggingaumdæmis skiptist framlagið á milli þeirra sveitarfélaga, sem eru á svæðinu, ef fleiri eru en eitt, eftir þessum reglum:

1. Einn þriðji skiptist í beinu hlutfalli við skattskyldar tekjur einstaklinga og félagi í sveitarfélagini árið áður.
2. Einn þriðji í hlutfalli við fasteignamat allra eigna í sveitarfélagini.
3. Einn þriðji skiptist í hlutfalli við fjölda íbúa á aldrinum 16—67 ára í sveitarfélagini.

Ef sveitarfélagi hefur verið skipt á milli fleiri en eins tryggingaumdæmis, greiðast framlög af hverjum hluta sveitarfélagsins eftir reglum þess tryggingaumdæmis, er hann fylgir.

116. gr. hljóðar svo:

Rikissjóður ábyrgist greiðslu bóta og kostnaðar af heilsugæzlu samkvæmt lögum þessum og leggur fram til tryggingasjóðs það, sem á vantar, að aðrar tekjur hans nægi til þess að inna af höndum árlegar greiðslur. Skal taka í hver fjárlög áætlunarupphæð í þessu skyni eftir áætlun tryggingaráðs, allt að $7\frac{1}{2}$ millj. kr. að viðbættri verðlagsuppþót.

Abyrgð ríkissjóðs umfram hámark hins árlega framlags samkvæmt 1. málsgré. tekur þó eigi til hærri fjárhæðar en 75% framlagsins nemur.

Nú verður halli á rekstri tryggingasjóðs og framlag ríkissjóðs fer fram úr hámarki samkvæmt 1. málsgré., svo að taka þarf til þriðjungs eða meira af ábyrgðarupphæðinni samkvæmt 2. málsgré., og getur þá ríkisstjórnin, ef hallinn stafar af ástæðum, sem ætla má að verði varanlegar, lagt fyrir tryggingaráð að hækka iðgjöld samkvæmt 107. og 112. gr. um allt að 10% og lækka tekjumark það, er lífeirisfrádráttur samkvæmt 1. bráðabirgðaákvæði miðast við, um allt að 50% til þess að jafna hallann. Fáist hallinn ekki jafnaður á þann hátt, skal ríkisstjórnin í samráði við tryggingaráð leggja fyrir Alþingi tillögur um endurskoðun laganna.

127. gr. hljóðar svo:

Gera skal tryggingarskirteini fyrir alla þá, sem skráðir eru samkvæmt 126. gr. Á skirteini þessi skal skrá öll helztu réttindi, er menn njóta samkvæmt lögum þessum, takmarkanir á réttindum vegna vanskila á iðgjöldum, sbr. 132. gr., og undanþágur frá iðgjaldagreiðslum, sbr. 109.—110. gr.

Tryggingarskirteini skulu afhent í janúarmánuði ár hvert, eftir nánari ákvörðun Tryggingastofnunarinnar. Í fyrsta sinn skulu skirteinin þó afhent í desembermánuði 1946 og gilda þá frá áramótum þar til ný afhending hefur farið fram, sbr. 128. gr.

Í fyrsta sinn sem tryggingarskirteini eru afhent, sbr. 2. mgr., skulu allir iðgjaldsgreiðendur, sbr. 105. gr., greiða sérstakt skirteinagjald, er nemi kr. 40.00 fyrir karla 21 árs og eldri og kr. 25.00 fyrir konur og fyrir karla innan 21 árs. Gjald þetta greiðist beint til Tryggingastofnunarinnar eða umboðsmanna hennar.

128. gr. hljóðar svo:

Tryggingarskirteini gilda frá og með 1. janúar það ár, sem afhending fer fram, og til loka þess árs. Skal ætið sýna skirteinið, þegar leitað er eftir bótagreiðslum eða sjúkrahjálp. Óheimilt er að veita hlunnindi samkv. lögum þessum, nema skirteini sýni, að hlutaðeigandi eigi rétt til þeirra, sbr. og 132. gr.

132. gr. hljóðar svo:

Um þá, sem sjálfir eiga að greiða iðgjöld sín, en hafa vanrækt það, gilda eftirfarandi reglur:

- Réttur til sjúkrabóta, sbr. 39.—43. gr., og sjúkrahjálpar, sbr. III. kafla, skerðist um sama hundraðshluta og vangreidd iðgjöld á næsta tryggingarári á undan nema af heildariðgjöldum ársins. Gildir þetta einnig fyrir konu hins tryggða og börn hans innan 16 ára aldurs. Réttindaskerðingar þessarar skal getið á tryggingaskirteinum þeim, sem um getur í 127. gr. Nú ber að greiða iðgjöld mánaðarlega, og getur þá Tryggingastofnunin ákveðið, að réttur til sjúkrabóta og sjúkrahjálpar falli niður, ef vanskil verða á iðgjöldum lengur en einn mánuð. Þar, sem ekki er mánaðarleg innheimta, skal og vera heimilt að fella niður réttindi þessi einum mánuði eftir gjalddaga iðgjalda, ef vanskil verða.

- b. Ellilifeiri og örorkulifeiri getur Tryggingastofnunin lækkað um allt að sama hundraðshluta og hin vangreiddu iðgjöld nema af þeim heildariðgjöldum, er hlutaðeiganda hefur borið að greiða.
- c. Aðrar bætur en þær, sem um ræðir undir staflið a. og b., getur Tryggingastofnunin lækkað um allt að sama hundraðshluta og hin vangreiddu iðgjöld eru af þeim iðgjöldum, er bar að greiða. Skal Tryggingastofnunin hafa hliðsjón af öllum efnahagsástæðum umsækjanda við slíka úrskurði. Er honum skylt að gefa Tryggingastofnuninni allar nauðsynlegar upplýsingar um fjárhag sinn, ef hann sækir um fullar bætur. Aldrei skal þó lækka fæðingarstyrk, sbr. 34. gr., bætur samkv. 35. gr. né slysabætur samkv. II. kafla laganna.

136. gr. hljóðar svo:

Öll iðgjöld, sem um ræðir í lögum þessum, önnur en fyrir tryggingar samkvæmt 135. gr., koma til frádráttar við ákvörðun skattskyldra tekna samkvæmt lögum um tekjuskatt og eignarskatt.

140. gr. hljóðar svo:

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1947 (sbr. þó 10. tölul. ákvæða til bráðabirgða), en ákvæði II. kafla um sjúkrabætur koma þó ekki til framkvæmda fyrr en 1. júlí 1947 og ákvæði III. kafla (heilsugæzla) ekki fyrr en 1. janúar 1948.

Með lögum þessum eru úr gildi numin:

1. L. nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar, IV.—VII. kafli.
2. L. nr. 92 14. maí 1940, um breyting á lögum nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar, 16.—20. gr.
3. L. nr. 56 27. júní 1941, um viðauka við og breytingar á lögum nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar.
4. L. nr. 104 30. des. 1943, um breyting á I.—III. kafla laga um alþýðutryggingar. Þó heldur III. kafli þeirra laga gildi sínu, þar til III. kafli þessara laga kemur til framkvæmda.
5. L. nr. 105 30. des. 1943, um breyting á lögum nr. 56 27. júní 1941, um viðauka við og breytingar á lögum nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar.
6. L. nr. 64 1. des. 1944, um heilsuverndarstöðvar, þó ekki fyrr en III. kafli þessara laga kemur til framkvæmda.
7. Framfærslulög, nr. 52 12. febrúar 1940, III. kafli.

Enn fremur þau ákvæði laga nr. 46 27. júní 1921, um afstöðu foreldra til óskilgetinna barna, og laga nr. 78 23. júní 1936, um ríkisframfærslu sjúkra manna og ör-kumla, svo og öll önnur lög eða lagaákvæði, sem í bága fara við lög þessi.

Ákvæði til bráðabirgða hljóða svo:

1. Greiðslur ellilifeyris samkv. 15. gr., örorkulifeyris samkv. 18. gr. og barnalifeyris samkv. 20. gr. eru um næstu 5 ár háðar þeim takmörkunum, sem hér segir:

Fullur elli- og örorkulifeyrir samkv. 15. gr. skal því aðeins greiddur, að aðrar tekjur hlutaðeiganda fari ekki fram úr fullum lifeyri. Séu tekjurnar hærri, lækkar lifeyririnn um helming þess, sem umframtekjurnar nema, og fellur niður, þegar þær ásamt lifeyrinum hafa náð upphæð, sem er jafnhá þrefoldum lifeyri.

Heimilt er ríkisstjórninni að ákvæða með reglugerð takmörkun á lifeyri barna, sem hafa sjálfstæðar tekjur, barna ekkna og barna örorku- og lifeyris-bega. Þó má ekki takmarka þessar greiðslur meira en svo, að lifeyrir og aðrar tekjur nái hámarksupphæð þeirri, sem næsta málsgrein hér á undan ákveður, að viðbættum fullum barnalifeyri.

Takmörkun þessi skal miðast við síðasta skattaframtal bótaþega. Færi hann gild rök fyrir því, að tekjur hans rýrni verulega á því ári, sem bæturnar eiga að greiðast, skal taka tillit til þess við ákvörðun bótanna.

2. Meðan vísalala kauplagsnefndar er 110 eða hærri, skal greiða verðlagsuppbót á allar bótaupphæðir samkvæmt II. kafla og á framlag Tryggingastofnunarinnar til læknisvitjana- og sjúkraflutningasjóðs samkv. 94. og 95. gr. Enn fremur skulu iðgjöld samkv. 107. og 112. gr. innheimt með á lagi samkvæmt meðalvísitölu næsta árs á undan, svo og framlag sveitarfélaga samkv. 114. gr. og ríkissjóðs samkv. 116. gr. Með reglugerð má ákveða, að öll iðgjöld skuli lögð á og innheimt í heilum krónum.
 3. Meðan ekki eru sett lög um opinbera aðstoð til öryrkja, sem misst hafa 50—75% starfsorku sinnar, er Tryggingastofnuninni heimilt að verja úr tryggingasjóði allt að 400 þús. kr. auk verðlagsuppbótar á ári til styrktar slíkum mönnum, eftir reglum, er tryggingaráð setur og ráðherra staðfestir.
 4. Ákvæði 19. gr. laga nr. 104 30. des. 1943 gilda framvegis að því er varðar striðsslysabætur.
 5. Það er borgaraleg skylda að veita Tryggingastofnuninni alla nauðsynlega aðstoð við skráningu þá, er fram skal fara samkv. 126. gr. eftir gildistöku þessara laga.
 6. Þar, sem saman falla tryggingaumdæmi og umdæmi sjúkrasamlaga, sbr. 28. og 29. gr. laga nr. 104 30. des. 1943, um breytingar á I.—III. kafla laga um alþýðu-tryggingar, skulu stjórnir sjúkrasamlaganna hver í sinu umdæmi annast störf heilsugæzlunefnda samkv. 78. gr. og gegna þeim þar til kosning heilsugæzlunefnda hefur farið fram að afstöðnum næstu sveitarstjórnarkosningum eftir gildistöku laganna.
- Þar, sem sjúkrasamlög hafa verið starfandi í öllum sveitarfélögum í tryggingaumdæmi, getur ráðherra ákveðið, að stjórnir þeirra skuli sameiginlega kjósa heilsugæzlunefnd umdæmisins til sama tíma og í 1. málsg. segir, eftir reglum, sem ráðherra setur.
7. Eins fljótt og verða má skal ríkisstjórnin láta fram fara rannsókn á raunverulegum framfærslukostnaði á hæfilega mörgum stöðum á landinu. Að þeirri rannsókn lokinni og eigi síðar en fyrir árslok 1950 skal endurskoða ákvæðin um bótaupphæðir og skiptingu í verðlagssvæði með hliðsjón af niðurstöðum þessara rannsóknar.
 8. Á árinu 1946 skal ríkisstjórnin láta fram fara endurskoðun á framfærslulögum nr. 52 1940, lögum um afstöðu foreldra til óskilgetinna barna, nr. 46 1921, lögum um ríkisframfærslu sjúkra manna og örkuðla, nr. 78 1936, svo og lögum um tekju- og eignarskatt, nr. 6 1935, sbr. I. nr. 20 1942, og öðrum þeim lögum, sem þörf er á að samræma ákvæðum þessara laga, og leggja árangur endurskoðunarrinnar fyrir Alþingi.
 9. Á meðan ákvæði III. kafla laga þessara koma ekki til framkvæmda, er ríkisstjórninni heimilt, að fengnum tillögum tryggingaráðs, að lækka iðgjöld skv. 107. gr. um allt að 30%, þó aldrei meira en sjúkrasamlagsiðgjaldi gjaldanda nemur. Þar, sem ekki er sjúkrasamlag, skal slik iðgjaldalækkun nema sjúkrasamlagsiðgjaldi eins og það er lægst á landinu.
 10. Kosning tryggingaráðs samkv. 6. gr. skal í fyrsta sinn fram fara á Alþingi því, er setur þessi lög, og gildir sú kosning þar til að afstöðnum öðrum almennum alþingiskosningum eftir staðfestingu laganna. Um leið og kosið er tryggingaráð í fyrsta sinn, fellur niður umboð tryggingaráðs þess, er kosið var til 31. des. 1947, samkv. 7. gr. laga nr. 104 1943.
- Þau ákvæði í lögum þessum, er varða undirbúning framkvæmda samkvæmt þeim, svo sem ákvæði 2. mgr. 6. gr., 11. gr., 126. og 127. gr., skulu koma í gildi á árinu 1946 eftir ákvörðun ríkisstjórnarinnar.

Sþ.

972. Nefndarálit

um till. til þál. um ríkisaðstoð til bæjar- og hreppsfélaga til togarakaupa.

Frá 2. minni hl. fjárveitinganefndar.

Málið var rætt og afgreitt á einum fundi. Meiri hl. (GÍG, StgrA, PB, SkG, BK, HelgJ og SK) leggur til, að tillagan verði samþ. og gefur því út meirihlutaálit. 1. minni hl. (PO) vildi ekki fylgja till. og skilar þá einnig séráliti. 2. minni hl. (GJ) vildi gera viðtækar breytingar á tillöggunni og leggur því til, að hún verði samþ. með eftirfarandi

BREYTINGUM.

Tillögugreinin orðist svo:

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að ábyrgjast lán, sem bæjar- og hreppsfélög kynnu að taka til kaupa á togurum þeim, sem ríkisstjórnin er nú að láta smiða í Bretlandi, ef þau með því óska að koma á hjá sér togarautgerð.

Ábyrgðin er bundin eftirfarandi skilyrðum:

1. að viðkomandi bæjar- eða hreppsfélag þarfnið fjárhagsstuðnings að dómi ríkisstjórnarinnar fram yfir þau lán, sem stofnlánadeildin veitir út á 1. veðrétt i skipunum;
2. að lánsupphæðin fari eigi yfir 10% af kostnaðarverði skipanna, enda sé lánið einnig tryggt með 2. veðrétti i skipunum og uppfærslurétti á eftir stofnlánadeildarláninu;
3. að lánskjörin séu hagkvæm að dómi ríkisstjórnarinnar;
4. að staðurinn sé hentugur fyrir togarautgerð að dómi ríkisstjórnarinnar;
5. að viðkomandi skip verði gert út af bæjar- eða hreppssjóði, félögum eða einstaklingum, sem njóta gagnábyrgðar bæjar- eða hreppsfélaga;
6. að ríkisstjórninni sé heimilt að setja eftirlit með útgerðinni.

Pyki ríkisstjórninni hagkvæmara að taka fyrir hönd ríkissjóðs allt að 3 millj. króna lán til þessara framkvæmda, er henni það heimilt, og má hún þá lána það fé til viðkomandi bæjar- og hreppsfélaga gegn ákvæðum 1.—2. og 4.—6. tölul. hér að ofan. Slik lán mega vera afborgunarlaus í 2 ár, en greiðast síðan upp á 10 árum. Vextir verði eigi yfir 4%.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Gísli Jónsson,
form.

Sþ.

973. Þingsályktun

um endurbyggingu brúarinnar á Þjórsá.

(Asgreidd frá Sþ. 24. apríl.)

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að leggja fyrir næsta Alþingi tillögur og kostnaðaráætlun um byggingu nýrrar brúar á Þjórsá í stað þeirrar, sem nú er.

Nd.

974. Breytingartillaga

við frv. til 1. um húsmæðraskóla.

Frá Jóni Sigurðssyni.

Við ákvæði til bráðabirgða. Fyrir orðin í niðurl. greinarinnar „þar til fyrirhugaður húsmæðraskóli í Varmahlið tekur til starfa“ komi: þar til fyrirhugaður húsmæðraskóli Skagfirðinga tekur til starfa.

Nd.

975. Breytingartillaga

við frv. til 1. um almannatryggingar.

Frá Eysteini Jónssyni.

Við 112. grein. Síðari málsl. orðist svo: Við ákvörðun þessa iðgjalds og áhættu iðgjalds samkv. 113. grein skal þó ekki telja með þá vinnu, sem unnin er af börnum, foreldrum eða systkinum vinnuveitanda.

Nd.

976. Breytingartillögur

við frv. til 1. um almannatryggingar.

Frá meiri hl. heilbrigðis- og félagsmálanefndar.

1. Við 11. gr. Aftan við 2. mgr. bætist: eftir ákvörðun tryggingaráðs.
2. Við 42. gr. Síðasti málsl. b-liðar orðist þannig: Þó skulu þeir framleiðendur, sem búa við þær aðstæður, að atvinnurekstur þeirra hvílir aðallega á eigin vinnu, eiga rétt til sjúkrabóta á sama hátt og launþegar samkv. a-lið, ef hlut-aðeigandi fer á sjúkrahús að læknirráði, atvinnurekstur hans stöðvast, eða sannað er, að tekjur hans hafi vegna veikindanna rýrnað svo, að hann falli undir ákvæði 2. mgr. 39. gr.
3. Við ákvæði til bráðabirgða. Aftan við ákvæðin komi nýr liður, er verði 11. liður, þannig:

Til ársloka 1947 skulu stjórnir sjúkrasamlaga í kaupstöðum utan Reykjavíkur annast störf trygginganefnda samkv. 11. gr. og jafnframt annast skrifstofuhald og umboðsstörf fyrir Tryggingastofnunina, samkv. samningum, er tryggingaráð samþykkir.

Nd.

977. Breytingartillögur

við frv. til 1. um almannatryggingar.

Frá Skúla Guðmundssyni.

1. Við 9. gr. Upphaf greinarinnar orðist svo:
Vinnuveitendafélag Íslands, Stéttarsamband bænda og Alþýðusamband Íslands skipa hvert um sig einn mann, o. s. frv.
2. Við 64. gr. Greinin falli burt.

Nd.

978. Lög

um heitumál.

(Afgreidd frá Nd. 24. apríl.)

Samhljóða þskj. 947.

Sþ.

979. Nefndarálit

um till. til þál. um rafveitu Norðurlands.

Frá fjárveitinganeftnd.

Nefndin ræddi þetta mál ásamt hliðstæðum þáltill. á þskj. 462 og 464 á nokkrum fundum, auk þess sem málið var einnig rætt við samgöngumálaráðherra. Þá voru till. og sendar til Rafmagnseftirlits rikisins til umsagnar. Að fenginni þeirri umsögn varð nefndin sammála um að leggja til, að tillagan yrði samþykkt með eftirfarandi

BREYTINGUM.

1. Tillögugreinin orðist svo:

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að láta svo fljótt sem unnt er ljúka áætlunum um byggingu raforkuvera og raforkuveitna til þess að fullnægja raforkubörf landsmanna hvarvetna á landinu, og sé stefnt að því, að þessum áætlunum verði lokið eigi síðar en á miðju ári 1947.

2. Í stað „rafveitu Norðurlands“ í fyrirsögn komi: rafveitumál.

Alþingi, 24. apríl 1946.

Gisli Jónsson,
form., frsm.

Steingr. Aðalsteinsson.

Sig. Kristjánsson,
með fyrirvara.

Guðm. Í. Guðmundsson,
fundaskr.

Pórður Benediktsson.

Helgi Jónasson,
með fyrirvara.

Skúli Guðmundsson,
með fyrirvara.

B. Kristjánsson,

Pétur Ottesen.

með fyrirvara.

Ed.

980. Frumvarp til laga

um almannatryggingar.

(Eftir 3. umr. i Nd.)

Samhljóða þskj. 820 með þessum breytingum:

3. gr. hljóðar svo:

Ríkisstjórnin hefur yfirumsjón með starfsemi Tryggingastofnunarinnar og setur reglugerðir samkvæmt lögum þessum.

5. gr. hljóðar svo:

Forstjóri stjórnar stofnuninni í samræmi við lög, reglugerðir og erindisbréf, er honum verður sett, og í samráði við formann tryggingaráðs, sbr. 8. gr. Hann afgreiðir mál í samráði við hlutaðeigandi deildarstjóra eða felur þeim afgreiðslu ákveðinna mála, en ber sjálfur ábyrgð á ákvörðunum og úrskurðum.

Forstjóri getur falið sama deildarstjóra forstöðu fleiri en einnar deildar.

6. gr. hljóðar svo:

Tryggingaráð, skipað 5 mönum, skal fara með störf þau, sem því eru falin með lögum þessum. Skal það kosið hlutfallskosningu af sameinuðu Alþingi á fyrsta þingi eftir hverjar almennar alþingiskosningar, og jafnmargir varamenn. Ráðherra skipar formann og varaformann úr hópi hinna kjörnu.

Sérstök nefnd þriggja sérfróðra manna skal vera tryggingaráði til aðstoðar og ráðuneytis um læknisfræðileg atriði og framkvæmd heilsugæzlu samkvæmt III. kafla. Í nefnd þessari eiga sæti landlæknir, sem er formaður hennar, og tveir menn, er ríkistjórnin skipar til 4 ára í senn, annan samkv. tilnefningu Læknafélags Íslands og Læknafélags Reykjavíkur í sameiningu og hinn samkvæmt tilnefningu læknadeildar háskólans. Varamenn fyrir two hina síðartöldu skulu skipaðir með sama hætti til sama tíma.

Nú láta læknafélöginn eða læknadeild háskólans undir höfuð leggjast að tilnefna mann af sinni hálfu í nefndina samkv. 2. málsg., og skipar þá ráðherra án tilnefningar mann eða menn í þeirra stað.

7. gr. hljóðar svo:

Hlutverk tryggingaráðs er að hafa eftirlit með fjárhag, rekstri og starfsemi Tryggingastofnunarinnar og gæta þess, að hún starfi í samræmi við lög og reglugerðir á hverjum tíma. Fjárhagsáætlun stofnunarinnar fyrir ár hvert skal jafnan samin í samráði við tryggingaráð. Einnig skal leita samþykkis ráðsins á öllum heildarsamningum við lækna, sjúkrahús, heilsuverndar- og lækningastöðvar, en að undirbúningi slikra samninga starfar sérfræðinganeftindin, sbr. 6. gr., með forstjóra Tryggingastofnunarinnar og formanni tryggingaráðs.

Ef ágreiningur ris um bætur samkv. II. kafla eða hlunnindi samkv. III. kafla, leggur tryggingaráð úrskurð á þau mál. Leita skal þó jafnan álits sérfræðinganeftindar, áður en úrskurðað er um atriði, er varðar heilsugæzlu samkvæmt III. kafla eða læknisfræðileg atriði, er áhrif hafa á bótagreiðslur.

Nú sættir aðili sig ekki við úrskurð tryggingaráðs, og getur hann þá leitað dóms-úrskurðar um málið.

8. gr. hljóðar svo:

Formaður tryggingaráðs skal fylgjast með daglegri starfsemi stofnunarinnar og kynna sér alla afgreiðslu mála. Ef um er að ræða bótagreiðslur, sem ekki eru fastákveðnar, en inntar af hendi samkv. heimildarákvæðum, er skylt að leggja þau atriði fyrir formann ráðsins, en hann kynnir sér allar aðstæður. Skal afgreiðsla slikra mála jafnan borin undir tryggingaráð, ef formaður óskar þess. Hann skal og vinna að undirbúningi fjárhagsáætlunar stofnunarinnar með forstjóra og að öllum meiri háttar samningsgerðum.

9. gr. hljóðar svo:

Vinnuveitendafélag Íslands og Alþýðusamband Íslands skipa hvort um sig einnmann, sem hefur rétt til að taka þátt í umræðum tryggingaráðs og gera tillögur, þegar skipt er í áhættuflokka og ákveðin iðgjöld atvinnurekenda til slysatrygginga skv. 113. gr. Skal Tryggingastofnuninni skylt að láta þeim í té allar upplýsingar, sem nauðsynlegar eru vegna þessa starfs.

10. gr. hljóðar svo:

Ráðherra setur nánari reglur um störf og skyldur tryggingaráðs og sérfræðinganeftindar og ákveður þóknun ráðsmanna og nefndarmanna svo og sérstaka aukaþóknun til formanns tryggingaráðs.

11. gr. hljóðar svo:

Skipta skal landinu í tryggingaumdæmi, eftir því sem hagkvæmt þykir, og skal við ákvörðun umdæma höfð hliðsjón af skipun læknishéraða og lögsagnarumdæma.

Tryggingastofnunin hefur skrifstofur eða umboðsmenn á þeim stöðum, sem bezta henta og þörf krefur eftir ákvörðun tryggingaráðs.

Í hverju tryggingaumdæmi skal starfa fimm manna trygginganefnd, kosin hlutfallskosningu af sveitarstjórnnum umdæmisins á sameiginlegum fundi, er halda skal eftir hverjar sveitarstjórarkosningar. Nefndin kýs sér sjálf formann. Kjósa skal á sama hátt og til sama tíma jafnmarga varamenn.

Kjörtimabil trygginganefnda er hið sama og sveitarstjórna. Ef sveitarfélagi er skipt milli tveggja eða fleiri tryggingaumdæma, tekur sveitarstjórn þess þátt í kosningu trygginganefndar í því umdæmi, þar sem flestir af íbúum sveitarfélagsins eiga heima.

Hlutverk trygginganefnda er að fylgjast með rekstri trygginganna í umdæminu, gera tillögur um framkvæmd þeirra, gæta hagsmunu hinna tryggðu og benda á atriði, er mættu verða til sparnaðar í rekstri trygginganna.

Á fundi sveitarstjórna, sem haldinn er skv. 3. mgr., skal ákveða þóknun hinna kjörnu nefndarmanna, og greiðist hún ásamt kostnaði við störf þeirra af hlutaðeigandi sveitarfélögum eftir reglum, er fundurinn setur.

Ráðherra setur nefndum þessum nánari starfsreglur.

19. gr. hljóðar svo:

Tryggingayfirlæknir úrskurðar örorkustig þeirra, sem sækja um örorkulifeyri. Slikum úrskurðum má áfrýja til sérfræðinganefndar, sbr. 6. og 7. gr.

Tryggingastofnunin getur hvenær sem er látið endurmeta örorku þeirra, sem fengið hafa örorkulifeyri, ef líkur þykja til, að þeir séu eigi lengur öryrkjar, sbr. 2. mgr. 18. gr.

27. gr. hljóðar svo:

Mæður, sem fá úrskurð yfirvalds um barnalifeyri með óskilgetnum börnum sínum, geta snúið sér til Tryggingastofnunarinnar með úrskurðinn og fengið lífeyrinn greiddan þar.

Pegar Tryggingastofnunin greiðir barnalifeyri samkv. 1. mgr., á hún endurkröfurétt á hendur föðurnum, og fer um innheimtu slikrar kröfu eftir ákvæðum 117. gr.

Verði vanskil af hálfu föðurins, skal innheimta kröfuna hjá dvalarsveit móðurinnar eða þess, er framfærslu barnsins annast í hennar stað, nema Tryggingastofnunin kjósi heldur að innheimta hana beint frá framfærslusveit föðurins, og telst fjárhæðin framfærsluslyrkur veittur honum. Um rétt dvalarsveitar á hendur framfærslusveit og framfærslusveitar á hendur barnsföður fer samkvæmt ákvæðum framfærslulaga.

Nú deyr faðir óskilgetins barns, áður en barnið hefur náð 16 ára aldri, og greiðir þá Tryggingastofnunin barnalifeyri engu að síður, en getur þá jafnframt gert kröfu í dánarbú hins látna samkv. reglum 25. gr. l. nr. 46 27. júní 1921.

40. gr. hljóðar svo:

Sjúkrabætur skulu vera:

	Á 1. verðlagssvæði	Á 2. verðlagssvæði
Fyrir kvænta karla, þegar konan vinnur eigi utan heimilis eða er atvinnulaus	kr. 6.00 á dag	kr. 5.00 á dag
Fyrir aðra	— 5.00 —	— 4.00 —

Giftar konur fá því aðeins greiddar sjúkrabætur, að þær færí sönnur á, að maður þeirra geti ekki séð þeim farborða.

Pegar sjúkrabætur eru greiddar, er auk hinna venjulegu fjölskyldubóta samkv. 30.—32. gr. einnig greitt með þremur fyrstu börnunum í hverri fjölskyldu, sbr. 1. mgr. 31. gr.

Sjúkrabætur mega aldrei fara fram úr $\frac{3}{4}$ þess, sem hinn sjúki hefur misst í af tekjum sínum vegna sjúkdómsins.

42. gr. hljóðar svo:

Í kaupstöðum og kauptúnum, þar sem læknar starfa, skal greiða sjúkrabætur sem hér segir:

- a) Þeir, sem starfa í annarra þjónustu, skulu eiga rétt á sjúkrabótum frá og með 11. veikindadegi og í allt að 26 vikur samtals á einu ári, enda sé þeim ekki greitt kaup þennan tíma. Tryggingaráði er þó heimilt að ákveða, að bætur skuli greiddar lengur, einkum ef veikindi stafa af slysþórum og óvist er, hvort um varanlega örorku verður að ræða. Sjúkrabætur eru ekki greiddar, nema hlutaðeigandi hafi verið óvinnufær lengur en 14 daga.

Nú greiðir atvinnurekandi hinum sjúka kaup, sem er lægra en sjúkrabótum nemur, og skal þá einnig greiða sjúkrabætur, þó svo, að þær að viðbættu kaupinu séu eigi hærri en bótaupphæðir laganna að viðbættum 25 af hundraði. Um fasta starfsmenn sjá ákvæði 64. greinar.

- b) Þeir, sem starfa sjálfstætt eða hafa launþega í þjónustu sinni, eiga rétt á bótum frá og með sjöttu sjúkraviku í allt að 26 vikur samtals á einu ári, enda geti þeir sýnt fram á, að tekjur þeirra hafi minnkað verulega vegna veikindanna. Skal tryggingaráð setja nánari reglur um greiðslu sjúkrabóta til slikra manna með hliðsjón af ákvæðum 2. mgr. 39. gr. Þó skulu þeir framleiðendur, sem búa við þær aðstæður, að atvinnurekstur þeirra hvílir aðallega á eigin vinnu, eiga rétt til sjúkrabóta á sama hátt og launþegar samkv. a-lið, ef hlutaðeigandi fer í sjúkrahús að læknisráði, atvinnurekstur hans stöðvast eða sannað er, að tekjur hans hafi vegna veikindanna rýrnað svo, að hann falli undir ákvæði 2. mgr.

39. gr.

Sjúkrabætur falla niður þann dag, sem hinn tryggði verður vinnufær, enda þótt hann taki ekki til starfa eða vanræki að segja frá bata sínum.

43. gr. hljóðar svo:

Utan þeirra staða, sem um ræðir í 42. gr., skulu sömu reglur gilda og þar segir (stafl. a og b), en sjúkrabætur eru því aðeins greiddar, að hinn sjúki liggi í sjúkrahúsi eða hafi verið rúmfastur. Hámarkstími sjúkrabóta samkvæmt þessari grein er einnig 26 vikur á einu ári.

Ef sannað er, að hinn veiki hafi orðið að taka mann í þjónustu sína vegna sjúkleikans, getur Tryggingastofnunin greitt honum bætur, þótt hann hafi eigi legið rúmfastur.

44. gr. hljóðar svo:

Skylt er þeim, sem sækja um sjúkrabætur, að tilkynna Tryggingastofnuninhi veikindi með læknisvottorði, áður en 10 dagar eru liðnir, frá því er sjúkdómurinn olli óvinnuhæfni, ella miðast biðtíminn við þann dag, sem tilkynning barst. Upphaf biðtímans miðast við þann dag, sem læknis var fyrst vitjað eða sjúklingurinn fluttur í sjúkrahús, og fylgi vottorð tveggja valinkunnra manna um, að sjúkralegan hafi verið óslitin.

Þegar veikindi hafa verið tilkynnt, getur Tryggingastofnunin látið lækni rannsaka heilsufar hins tryggða eða fylgzt með því á annan hátt. Ef maður vanrækir að fara að ráðum læknis, missir hann rétt til bótanna, meðan svo stendur.

Sama verður, ef hann neitar að hlíta fyrirmælum um þátttöku í þjálfun eða starfnámi, sem flytt gæti bata hans eða búið hann undir nýtt starf.

53. gr. hljóðar svo:

Dagpeningar eru kr. 7.50 á dag.

Þegar dagpeningar eru greiddir, er auch hinna venjulegu fjölskyldubóta, sbr. 30.—

32. gr., einnig greitt með þremur fyrstu börnunum í hverri fjölskyldu.

Bótagreiðslur samkv. 1. og 2. mgr. þessarar gr. skulu aldrei fara fram úr $\frac{3}{4}$ af dagkaupi bótaþega við þá atvinnu, er hann stundaði, þegar slysið varð.

Nú greiðir atvinnurekandi hinum slasaða kaup, sem er lægra en dagpeningum nemur, og skal þá einnig greiða dagpeninga, þó svo, að þeir að viðbættu kaupinu séu eigi hærri en bótaupphæðir laganna að viðbættum 25%. Um fasta starfsmenn sjá 64. gr.

78. gr. hljóðar svo:

Í hverju sveitarfélagi, þar sem reknar eru stofnanir þær, sem um getur í 76. gr., skal starfa heilsugæzlunefnd, sem annast stjórn og rekstur þeirra svo og rekstur sjúkrahúsa, sem sveitarfélögin eiga.

Heilsugæzlunefnd skal skipuð 3 eða 5 mönnum, eftir því sem sveitarstjórn ákveður, og kosin hlutfallskosningu af sveitarstjórn eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar. Nefndin kýs sér sjálf formann. Kjósa skal jafnmarga varamenn á sama hátt og til sama tíma.

Nú standa fleiri sveitarfélög en eitt að stofnunum þeim, er að framan greinir, og getur þá tryggingaráð ákveðið, að hlutaðeigandi sveitarfélög kjósi sameiginlega stjórnir þeirra.

Ef saman falla tryggingaumdæmi, sbr. 11. gr., og svæði þau, er umræddar stofnanir ná yfir, má tryggingaráð ákveða, að heilsugæzlunefnd skuli fara með störf trygginganefndar, sbr. 3. mgr. 11. gr.

85. gr. hljóðar svo:

Peir, sem tryggðir eru samkvæmt lögum þessum, eiga rétt á að fá læknishjálp utan sjúkrahúsa hjá læknum, er starfa í þjónustu hinnar opinberu heilsugæzlu, sbr. 82. gr., gegn greiðslu eftir gjaldskrá, sem heilbrigðisstjórnin setur. Gjaldskrá þessi skal miðuð við það, að hún að meðaltali svari til $\frac{1}{4}$ af hæfilegri greiðslu.

Pegar svo stendur á, að fastir læknar, héraðslæknar og aukalæknar skv. 84. gr. eru eigi nægilega margir til þess að sjá fyrir fullnægjandi læknishjálp í læknishéraði, getur Tryggingastofnunin til bráðabirgða samið við einstaka lækna eða félagsskap þeirra um að sjá hinum tryggðu fyrir læknishjálp.

Ef slíkir samningar takast ekki, getur Tryggingastofnunin ákveðið að greiða hinum tryggðu upp í kostnað við læknishjálp $\frac{3}{4}$ hluta miðað við gjaldskrá, er heilbrigðisstjórnin setur, eða sem samsvarar þefaldri gjaldskrá fastra lækna.

Tryggingastofnunin getur ákveðið að greiða kostnað við tannlækningar eingöngu vegna þeirra, sem eru innan 18 ára aldurs.

Tryggingastofnunin greiðir ekki læknishjálp umfram beina heilsufarslega nauðsyn, svo sem tannfyllingar með gulli, fegrunaraðgerðir og annað tilsvarandi, og skal í reglugerð setja ákvæði til að girða fyrir það.

Pegar í hlut eiga þeir, er njóta ellí- og örorkulifeyrir samkvæmt 13.—19. gr., börn þeirra, munaðarleysingjar eða þeir, sem njóta slysabóta, sbr. 49.—58. gr., skal Tryggingastofnunin greiða fyrir þá læknishjálp, er þeim bæri að greiða samkvæmt gjaldskránni.

93. gr. hljóðar svo:

Tryggingastofnuninni er heimilt að greiða styrki upp í kostnað við sjúkrahjálp erlendis í sérstökum tilfellum. Slíkir styrkir skulu þó eigi greiddir nema sjúklingurinn veikist erlendis eða sé haldinn sjúkdómi, sem gildar ástæður mæla með að dómi tryggingayfirlæknis og sérfræðinganefndar, að bót fáist ráðin á erlendis, en ekki hér á landi.

94. gr. hljóðar svo:

Stofna skal læknisvitjana- og sjúkraflutningasjóði, einn fyrir hvert sveitarfélag eða hluta úr sveitarfélagi innan tryggingaumdæmis, þar sem aðstaða til læknisvitjana og sjúkraflutninga er svo erfið, að þess sé þörf að dómi tryggingaráðs.

Trygginganefnd umdæmisins stjórnar sjóðum þessum og veitir fé úr þeim og sendir Tryggingastofnuninni ársreikninga þeirra.